

**MAATALOUSTUOTTAJAIN ETELÄ-SAVON
LIITTO
MTK-ETELÄ-SAVO RY.**

**TOIMINTAKERTOMUS
2019**

6.3.2020

103. TOIMINTAVUOSI

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan katsaus vuoteen 2020.....	4
MTK-Etelä-Savon toiminnan tarkoitus.....	5
Johtokunta, valiokunnat ja toimihenkilöt.....	7
Jäsenet.....	7
Elinkeinot.....	7
Vuoden 2019 toimintaa.....	11
Edustukset MTK:n valiokunnissa ja verkostoissa vuonna 2019.....	13
Liiton osallistuminen maakunnallisiin toimielimiin ja hankkeisiin.....	14
Kannanotot, kirjelmät ja tiedotteet.....	15
Maakunnallinen edunvalvonta.....	16
Kotimainen päätöksenteko ja edunvalvonta.....	26
Maatalouden erityiskysymyksiä.....	30
Osaaminen ja hyvinvointi.....	40
Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys.....	41
Maaseutunuorten toiminta.....	42
Kuluttajatyö.....	43
Metsätalous ja puumarkkinat suomessa vuonna 2019.....	44
Liiton kokoukset.....	46
Liiton talous.....	46
Arvio talouden tulevasta kehityksestä.....	48
Katsaus tulevaan.....	50
MTK-Etelä-Savon luottamushenkilöt.....	51
Jäsenedut.....	52

TAPAHTUMIEN VUOSI - PUHEENJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2019

Vuosi 2019 alkoi odotellessa uuden eduskunnan aloitusta. Hallitusohjelman kirjaukset, jotka maatalouden osalta saatiin, olivat mielestäni hyvät. Tätä kirjoittaessani hallitus on jo kertaalleen kaatunut ja uusi muodostettu samoilla kirjauksilla. Nähtäväksi jää toteutuvatko lupaukset. Jatkuvuuden kannalta on varmaankin eduksi, Etelä-Savosta maatalousministerinä jatkaa Jari Leppä.

Maataloudessa jatkui kansallislajimme pesäpallon kaltainen itä-länsi -ottelu. Tuotanto valuu jalostavan teollisuuden myötä länteen monelta osin. Maito on hajautetumpana pitänyt paremmin pintansa, mutta lihasse tilanne on osin jo menetetty. Voikin kysyä, olisiko kuitenkin niin ympäristön, ilmaston ja vaikkapa eläintautitilanteen takia parempi pitää kiinni ja vahvistaa hajautettua maataloustuotantoa, jossa koko maassa olisi mahdollisuus ruoan raaka-aineen tuottamiseen?

Työperäisestä maahanmuutosta puhutaan paljon. Omalla tilallamme on nyt reilu puoli vuotta kokemusta Syyrian pakolaisen palkkaamisesta. Kokemukset ovat olleet kohtuullisen hyvät ja onhan hän ollut kanalassa töissä Syyriassa yli 10 vuotta eli perusasiat ovat hallussa. Kielimuuri on ehkä isoin ongelma, mutta kaikesta selvittää, kun jaksaa laskea edes kolmeen ennen kuin aloittaa kirolun. Eikä hän edes ymmärrä kaikkia kirosanoja. Suomen kielen taito kyllä kehittyy hyvää vauhtia ja keskustelu auttaa ymmärtämään, mitä ongelmia ja haasteita maahanmuutto tuo.

Yksi esille nouseva asia on peruskoulun käyminen. Mikkelissäkin on joitakin, jotka ovat opiskelleet viisikin vuotta ja päässeet toiselle luokalle. Opiskelua hidastaa, jos kotona on viisi lasta, ikää opiskelijalla 40 vuotta ja lukutaito voi puuttua kokonaan, millään kielellä.

Asia ei ole yksinkertainen, mutta joillekin voisi sopia paremmin työn lomassa oppiminen kuin pöntätä koulussa. Monet ajattelevat pääsevänsä töihin mahdollisemman pian. Monet olisivat jo valmiiksi ammattilaisia, mutta täällä he joutuvat käymään erilaisia kursseja ennen kuin edes pääsevät työmaan lähelle. Jokainen voi pohtia omalla kohdallaan, jos joutuisi toiseen maahan ja opiskelisi vaikkapa arabiaksi yhteiskunnan perusasioita eri kulttuurissa.

Ilmastoyhtymien etsiminen jatkuu Suomessa edelleen kiivaana. Ihmettelenkin tätä yhteiskuntaa, jolle ilmastomuutos tuli kuin vessahätä. Milloin on syy turvepelloissa (Etelä-Savossa vain noin 7 % kaikista pelloista on turvepohjaisia), milloin suometsissä. Välillä muokkaaminen kuluttaa, välillä pitäisi kyntää.

Täältä tilatasolta koko juttu vaikuttaa sekametelisopalta. Nykyajassa se saa äänensä kuuluviin, joka huutaa koviten. Ei ole niin väliä onko tieto oikein, mutta perille menee päätyyn asti. Näin saadaan syntymään uusia totuuksia. Siinä ei aina auta, vaikka MTK tekisi kuinka kovaa torjuntaa esittämällä faktatietoja.

Onko kukaan kysynyt, mitä mahdollisuuksia ilmastomuutos tuo? Jos minä olisin diktaattori, kuten joskus kotona, jossa voi harrastaa yhden miehen demokratiaa, perustaisin työryhmiä pohtimaan näitä mahdollisuuksia. Nyt puhutaan liikaa vain pelkistä uhista. Jokaisen pitäisi ymmärtää, ettei yrittäjä ja varsinkaan maatalousyrittäjä voi odottaa pitkiä aikoja päätöksiä. Yhteiskunnan tulee kyetä tekemään päätöksiä, jotka mahdollistavat yrittämisen tulevaisuudessakin.

Yksi päätöksiä odottava asia on biokaasun tuotanto. Siitä puhutaan paljon, mutta teot sen eteen ovat jääneet kovin heikonlaisiksi. Investoinnit ovat kokoluokaltaan niin isoja, että yksittäisen viljelijän mahdollisuudet niihin ovat rajalliset. Suomen hallituksella on hyvää tahtoa, mutta teot antavat vielä odottaa. Toki kaasun muodostuminen kestää aikansa, mutta jokin raja siinäkin.

Monesti ilmastoratkaisut ovat vain työtapojen toisella tavalla ajattelemista. Kierrätetään kaikki, mikä pystytään (esim. muovit, öljyt). Se on sitä kiertotaloutta yksinkertaisimmillaan. Tosi hyviä hankkeita on menossa ja lisää uutta tietoa saamme koko ajan. Eteläsavolainen malli, ettei olla heti ensimmäisenä tekemässä vaan odotellaan, että joku muu aloittaa ja ehkä tekee mahdolliset virheet, on monesti osoittanut erittäin hyväksi ominaisuudeksi varsinkin tällaisissa ilmastohankkeissa.

Yksi vuoden 2019 erikoisin ilmiö oli maaseudun ja maaseutukaupunkien asuntojen arvon alenemisesta puhuminen. Varsin normaali ilmiö on se siinä mielessä kuulostaa, jos ajattelee eduskunnan ja koko kansakunnan keskittämispoliittikkaa, jonka tavoitteena on ohjata kaikki toiminta pääkaupunkiseudulle. Ihmeelliseksi keskustelun tekee myös eturivin vaikuttajien huolissaan olo tästä arvon alenemasta. Mitä sillä keskustelulla tavoitellaan? Voikin kysyä onko pääkaupunkiseudulta niin isoja sijoituksia maakunnissa, että ollaan huolissaan

niiden arvon alenemisesta vai mistä on kysymys? Puun myynnistä saatavat verot sinne kyllä mahtuvat, mutta keskustelu taloni arvosta herättää mielenkiintoa.

Vuoden lopulla saimme joululahjana kielteisen päätöksen Kuopioon kaavaillun Finnpulpin sellutehtaasta. Tehdas olisi hyödyttänyt myös Etelä-Savoa lisääntyneenä kiinnostuksena kuitupuulle. Huhujen mukaan tehdas valmistuisi Pietarin lähelle. Liekö ympäristön tai Suomen kansantalouden kannalta parempi vaihtoehto?

MTK:n syysvaltuuskunta sai päätöksen järjestöuudistuksen jatkumisesta. Sääntömuutoksia tarvitaan, jotka mahdollistavat uudistusten etenemisen aikataulussa. Valmiiksi mietityt mallisäännöt on saatu keskusliitosta. Vuosi 2020 on yhdistyksille ja liitoille valmistautumisen aikaa uuteen.

Jouni Paunonen
Puheenjohtaja
MTK Etelä-Savo

MTK-ETELÄ-SAVON TOIMINNAN TARKOITUS

Maataloustuottajain Etelä-Savon liitto, MTK-Etelä-Savo ry, toimii jäsenistönsä taloudellisen ja henkisen hyvinvoinnin turvaamiseksi ja edistämiseksi. Tärkeimpänä tavoitteena on toimia vahvasti maakunnallisella tasolla maatalouden ja maaseutuyrittäjyyden tuotantomahdollisuuksien ja yrittäjien toimeentulon kehittämiseksi. Samalla vaikutetaan maaseudun yleisiin asumisen ja elämisen edellytyksiin. Muita keskeisiä tavoitteita ovat vaikuttaminen kotimaiseen ja Euroopan unionin päätöksentekoon tuomalla esille Etelä-Savolle tärkeitä tekijöitä.

Vaikka päätöksenteko sekä niihin vaikuttaminen useilla politiikan lohkoilla on siirtynyt entistä kauemmaksi jäsentiloista, ei edunvalvonnan tarpeiden muodostuminen ole muuttunut aiemmasta. Edunvalvonnan tarve lähtee edelleen jäsenten tarpeista, jolloin edunvalvonnan tulee olla nykyisenkaltaisessa MTK:n organisaatiossa katkeamaton ketju jäsentilasta yhdistyksen ja liiton kautta keskusliittoon. Edunvalvonnan keskeinen lähtökohta on, että sen tarpeet muodostuvat ja vaikutukset realisoituvat jäsentiloilla.

Maaseudun elinkeinotoiminnan harjoittamiseen ja maaseudulla asumiseen vaikuttavia päätöksiä tehdään valtakunnan ja EU-tason lisäksi edelleen paljon myös kunta- ja maakuntatasolla. Pääministeri Sipilän hallituksen valmisteleman maakuntauudistuksen kaatumisesta huolimatta maakuntatason edunvalvonta tulee jatkossakin olemaan entistä tärkeämmässä roolissa. Pääministeri Marinin hallitus tulee tekemään päätöksiä maakuntien tehtävistä ja sen myötä liiton tehtävät tarkentuvat.

Liiton toiminnalla vaikutetaan sekä valtakunnallisen lainsäädännön ja ohjelmien laatimiseen tuomalla esille alueellisia erityispiirteitä ja tarpeita, että niiden alueelliseen toteuttamiseen, tulkintaan ja soveltamiseen. Tässä tehtävässä on merkittävä rooli myös yhdistyksillä.

Alueilla sijaitsevat ELY –keskukset, aluehallintovirastot, maakuntaliitot, kunnat, yrittäjä- ja ammattijärjestöt, osuuskunnat, rahoitus- ja vakuutuslaitokset, maaseutukeskukset ja metsäkeskus sekä maatilataloutta lähellä olevat muut viranomaistahot (verottaja, maanmittaus yms.), kaupalliset toimijat ja lukuisat muut organisaatiot ovat liittojen keskeisiä yhteistyökumppaneita, mutta myös edunvalvonnan kohteita (kuva).

Säännöt: 2 § - Tarkoituksensa toteuttamiseksi liitto:

2) Valvoo toimialueellaan perusjäsenistönsä asemaa alueellisten viranomaisten ja muiden sidosryhmien toiminnassa;

MTK-yhdistysten vastinparina toimivat erityisesti kunnat, mutta myös monet liittotason yhteistyökumppanit paikallisen toimintansa kautta. Liitot ovat myös keskeinen toimija tukemaan ja ohjaamaan yhdistysten toimintaa. Paikallinen MTK-yhdistys on järjestön tärkein kontakti jäseniin.

Elintarvikeyritysten markkinat ovat kansainvälistyneet, jolloin yritysten toimintaa ohjataan entistä enemmän valtakunnallisella tai kansainvälisellä tasolla. Kaupan ketjut ja ostajayritykset toimivat myös yhä valtakunnallisemmin ja kansainvälisemmin. Harvan yrityksen markkinoita johdetaan maakunnallisesti. Maakunnallinen näkökulma tulee esiin raaka-aineiden hankintojen ohjailussa.

Kasvava rooli on paikallisilla lyhyen toimitusketjun markkinoilla. Näillä markkinoilla maatalousyrittäjä markkinoi ja usein myös jalostaa itse oman tilansa tuotteet joko suoraan paikallisille kaupoille tai myy ne omilla kauppa- paikoillaan. Nämä markkinat luovat tervetulleen vaihtoehdon kauppaketjujen ketjuohjatuille myyntikanaville. Järjestön tehtävä on omalta osaltaan tukea kaikkia niitä toimintamuotoja, joilla jäsenten on mahdollista saada korkeampaa tuottajahintaa. Tämä pätee niin valtakunnallisiin kuin paikallisiin markkinoihin.

Toimintasuunnitelma 2020 - Vihreää kasvua ja menestystä maalle!

Jäsenet ja järjestö yhdessä varmistavat maaseutuelinkeinojen kannattavuuden ja arvostuksen.

Vahva ja yhtenäinen järjestö on merkittävä ja aktiivinen markkina- ja yhteiskuntavaikuttaja.

Otamme biotalouden kasvusta täyden hyödyn jäsenillemme!

- vahvistamme biotalouden perustana olevaa, yksityisen viljelijän ja metsänomistajan maaomaisuutta koskevaa omistusoikeuden suojaa
- osallistumme jäsentemme elinkeinoja edistäviin kehittämishankkeisiin
- toteutamme valtakunnallisia toimenpiteitä liitto- ja yhdistystasolla
- viestimme jäsentemme asemasta ja roolista maaseudulta lähtevissä tuote- ja arvoketjuissa
- edellytämme maaseutuvaikutusten (biotalousvaikutusten) arvioinnin sisällyttämistä alueellisiin hankkeisiin, suunnitelmiin ja kaavoihin niin kunta- kuin maakuntatasolla
- viestimme ympäristöasioista jäsentemme näkökulmasta.

Parannamme jäsentemme asemaa markkinoilla!

- vahvistamme markkinavaikuttamista ja vaikutamme kotimaisten luonnonvarojen hyödyntämiseen pohjautuvien tuotteiden kysyntään, tuotteista saatavaan hintaan ja tuotantokustannuksiin
- tiedotamme siitä, mikä on tuottajan osuus elintarvikkeiden kuluttajahinnoissa
- tuomme esille kotimaisen tuotannon vastuullisuutta
- korostamme elintarvikkeiden alkuperää, jotta kotimainen tuote erottuu tuontituotteista
- vaikutamme elintarvikeketjuun reilujen kauppatapojen ja sopimuskäytäntöjen luomiseksi
- edistämme lyhyiden toimitusketjujen kehittymistä tuottajilta suoraan kuluttajille
- tarjoamme yhdistysten käyttöön materiaalia kuluttaja- ja kuntapäätävävaikuttamiseen
- kannustamme yhdistyksiä toteuttamaan koululaisten maatilavierailuja.

Vaadimme parempaa poliittista päätöksentekoa ja lainsäädäntöä!

- vaikutamme kansanedustajiin, jotta eduskunnan ja hallituksen päätöksissä otetaan huomioon eteläsavolaiset erityispiirteet
- vaikutamme EU- ja kansalliseen politiikkaan siten, että niillä parannetaan maatalouden kannattavuutta ja edistetään maaseudun yrittäjyyttä, yhteisöllisyyttä ja palvelujen saatavuutta
- teemme yhteistyötä alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa, jotta maaseudun yrittäjien ja asukkaiden saamat palvelut kannustavat ja edesauttavat maaseudulla yrittämistä ja asumista
- vaikutamme EU:n uuden ohjelmakauden valmisteluun niin, että siinä otetaan nykyistä paremmin huomioon Etelä-Savon ja koko Itä-Suomen olosuhteet
- EU- ja kansallisessa politiikassa toimitaan niin, että maatalouden ja maaseudun tukijärjestelmät ovat nykyistä tasapuolisempia ja ylläpitävät maatalouden toimintaedellytyksiä koko maassa.

Vahvistamme järjestön toimintaa jäsentemme edunvalvojana!

- huolehdimme yhdistysten ja liiton taloudellisesta asemasta edunvalvonnan tason ja toiminnallisen aseman ylläpitämiseksi
- arvioimme edunvalvonnan tulevaisuuden rakenne- ja toimintamalleja
- lisäämme yhteistyötä muiden MTK -liittojen välillä

- kehitämme luottamushenkilöihin perustuvaa valiokuntatoimintaa
- vahvistamme luottamus- ja toimihenkilöiden osaamista
- lisäämme viestintää jäsenille järjestön toiminnasta
- parannamme nuorten osallistumismahdollisuuksia järjestön toimintaan.

JOHTOKUNTA, VALIOKUNNAT JA TOIMIHENKILÖT

Liiton johtokunta ja kokoukset vuonna 2019 sekä jäsenten osallistuminen niihin

		22.1.	14.3.	28.5.	2.10.	30.10.
Jouni Paunonen, puheenjohtaja	Juva	x	x	x	x	x
Sanna Hämäläinen, varapuheenj.	Savonlinna	x	x	x	x	x
Hannu Auvinen	Sulkava	x	x	x	x	x
Pasi Häkkinen	Mikkeli	x	x	x	x	-
Mervi Kervinen	Heinävesi	x	x	-	x	x
Kimmo Laamanen	Punkaharju	x	x	x	-	-
Juha Liukkonen	Kangasniemi	x	x	x	x	x
Taneli Pajunen, nuorten edustaja	Mikkeli	x	x	x	x	x
Riina Pöyry	Ristiina	x	x	x	x	-
Anna Siiriäinen	Hirvensalmi	x	-	x	x	x
Eero Taskinen	Joroinen	x	-	x	x	-
Virpi Valkonen	Rantasalmi	x	x	x	x	-
Otto Makkonen, valtuuskunta	Savonranta	x	x	x	x	-
Hanna Lokonen, maas.nuorten pj.	Ristiina	x	x	x	x	x

Tilintarkastajat ja toiminnantarkastajat:

	varsinainen	vara
Tilintarkastajat	Aki Rusanen, HT, JHT	Ulla-Maija Tuomela, KHT, JHT
Toiminnantarkastaja	Ilpo Kiema, maanviljelijä	Keijo Laitinen, maanviljelijä

Valiokunnat:

Työvaliokunta, ei kokoontunut/kokoontuu vain tarpeen mukaan

-Jouni Paunonen, Riina Pöyry, Kimmo Laamanen

Jäsenpalveluvaliokunta 21.3.

-Virpi Valkonen, Vesa Kallio

Maitovaliokunta 11.3. 5.12.

-Juha Liukkonen, Taneli Pajunen

Lihavaliookunta 30.4. 5.11.

-Jukka Nousiainen, Paavo Sävilammi, Otto Makkonen

Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta 28.11.

-Petri Pekonen, Juha Liukkonen

Erikoiskasvivaliokunta 13.3. 11.12.

-Esa Aholainen, Antti Vauhkonen

Elinkeino- ja yrittäjyysvaliokunta 20.2. 9.12.

-Pasi Häkkinen, Kimmo Ihalainen, Vesa Kekkonen

Luomuvaiokunta 26.3. 19.11.

-Perttu Muhonen, Mervi Kervinen

Osaaminen ja hyvinvointivaliokunta 22.2.

-Virpi Valkonen, Sanna Hämäläinen

Maaseutunuorten valiokunta 16.1. 17.4. 13.9. 17.12.

-Minna Kekkonen, Tero Lahikainen, Tiina Kohonen, Ville Korhonen, Hanna Lokonen, Satu Naukkarinen, Taneli Pajunen,

Jarkko Parkkinen, Mirjami Pitkonen, Mikko Tiainen, Jenni Vattulainen

Peltokasvivaliokunta 26.6. 5.11.

-Yrjö Ehrnrooth, Kimmo Laamanen

Kuluttajatyöryhmä 12.12.

-Anna Siiriäinen, Jukka Leikkonen

Etelä-Savon metsävaliokunta 6.6. 7.10.

-Jouni Paunonen, Kimmo Laamanen, Sanna Hämäläinen, Vesa Kallio

Toimihenkilöt:

Vesa Kallio	toiminnanjohtaja	1.10.1999 alkaen
Nina Kallio	toimistosihteeri	ostopalveluna MTK:lta
Hanna Lokonen	maaseutunuorten asiamies	ostopalveluna
Jenni Vattulainen	maaseutunuorten asiamies	ostopalveluna

JÄSENET

Vuonna 2019 liiton jäsenistö koostui 17:sta maataloustuottajayhdistyksestä sekä viidestä yhteisöjäsenestä. Yhteisöjäseninä ovat liiton alueella toimivat osuustoiminnalliset maito- ja liha-alan yritykset sekä ProAgria Etelä-Savo. Liiton alueen yhdistyksissä oli 31.12.2019 yhteensä 2 679 jäsentilaa (2018: 2 820) ja kokonaisjäsenmäärä oli 6 684 jäsentä (2018: 6 949).

ELINKEINOT

Etelä-Savo on Suomen maaseutuvaltaisinta aluetta. Alla olevissa taulukoissa esitettyjen myyntitulolaskelmien (Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy) lähtökohtana ovat kunkin tuotteen tuotantomäärät sekä maksetut tuottajahinnat. Tuottajatilitysten yhteydessä maksetut tuet (maidon tuotantotuki) eivät sisälly myyntituloihin. Laskelmat eivät sisällä arvonlisäveroa.

Tilastolähteinä on käytetty sekä julkisia että Elintarviketiedon itse keräämiä tilastoja. Maatalouden tilastot ovat pääsääntöisesti Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ja metsätilastot Metsäntutkimuslaitoksen keräämiä tilastoja. Sivuansiotulot lasketaan Tilastokeskuksesta saatavaan aineistoon perustavana (Maatalouden tulo- ja verotilasto).

Maitotulot

- tuottajahintainen meijerimaitotulo
- meijerien laatu- ja jälkikulut

Teurastulot (naudan-, sian-, siipikarjan-, lampaan- ja hevosen liha)

- tuottajahintainen teurastulo
- teurastamojen jälkikulut

Kananmunatulot

- tuottajahintainen myyntitulot (pakkaamot ja suoramyynnit)
- pakkaamoiden jälkikulut

Viljatulot

- kaupan kautta kulkeva vilja
- tuottajahintainen myyntitulo

Muut kasvinviljelytulot (öljykasvit, peruna, sokerijuurikas, herne, avomaavihannekset sekä puutarhamarjat ja hedelmät)

- tuottajahintainen myyntitulo

Tulotuki (=maatalouden kansallinen ja EU:n maksama tuki; ei sis. kasvihuonetuotannon tukia)

- EU-tuet (CAP, LFA, ympäristötuki ja muut EU-tuet)
- Kansalliset tuet (pohjoinen tuki, Etelä-Suomen kansallinen tuki, kasvinviljelyn kansallinen tuki, perunantuotannon tuki, siementuotannon tuet, satovahinkokorvaukset, muut kansalliset tulotuet)

Metsätulot

- yksityismetsänomistajien metsänmyyntitulot (kantorahat ja hankintakauppojen työtulo)

Sivuansiot

- aktiivitulojen viljelijöiden ja puolison veronalaiset työtulot, tulonsiirrot ja muut tulot

Maatilojen tulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Kantar TNS Agri Oy).

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tiloja		2 949	3 026	2 915	2 904	2 847	2 700	2 627	2 522	2 504
Myyntitulot	milj. €	77,95	82,23	83,31	87,83	88,77	80,48	80,06	78,94	83,11
	%	28	29	30	30	31	29	28	29	28
Tulotuet	milj. €	67,47	65,19	65,84	63,14	64,95	54,24	63,16*	58,45	58,88
	%	24	23	24	22	23	20	22	21	20
Metsätulot	milj. €	63,84	62,24	53,42	64,49	63,86	67,08	67,38	70,38	86,36
	%	23	22	19	22	22	24	24	25	29
Sivuans/liitännäiset	milj. €	71,41	73,33	75,43	77,5	70,75	73,57	73,85	69,19	68,51
	%	25	26	27	26	25	27	26	25	23
Yhteensä	milj. €	280,67	282,99	277,99	292,99	288,33	275,37	284,44	276,97	296,86
Myyntitulot+tuet	milj. €	145,42	147,42	149,15	150,97	153,72	134,72	143,22	137,39	141,99

*Vuoden 2015 tuista merkittävä osa tuli maksuun vuoden 2016 puolella.

Maatalouden myyntitulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Kantar TNS Agri Oy).

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Maito	milj. €	46,64	50,29	50,33	52,31	52,21	45,17	44,33	42,83	41,99
	%	60	61	60	60	59	56	55	54	51
	tiloja	686	643	587	558	516	495	466	427	405
Naudanliha	milj. €	10,54	11,35	11,86	13,39	13,00	12,24	12,29	12,50	14,50
	%	14	14	14	15	15	15	15	16	17
	tiloja	292	283	264	247	236	229	230	229	222
Sianliha	milj. €	3,01	2,37	2,36	2,67	2,07	1,96	1,54	1,42	0,91
	%	4	3	3	3	2	2	2	2	1
	tiloja	46	39	35	35	29	27	25	20	16
Muu liha	milj. €	0,04	0,05	0,18	0,18	0,18	0,21	0,84	0,67	0,73
	%	0	0	0	0	0	0	1	1	1
	tiloja	172	170	171	170	168	149	143	136	128
Kananmunat	milj. €	2,13	2,91	2,11	2,23	2,57	3,50	3,03	3,18	3,45
	%	3	4	3	3	3	4	4	4	4
	tiloja	11	10	8	8	8	7	7	6	6
Viljat	milj. €	4,23	3,57	4,48	3,68	3,34	2,78	2,56	2,11	3,53
	%	5	4	5	4	4	3	3	3	4
	tiloja	709	698	682	700	679	650	632	591	585
Muut kasvit	milj. €	11,35	11,69	11,98	13,36	15,39	14,63	15,47	16,24	18,01
	%	15	14	14	15	17	18	19	21	22
	tiloja	1 033	1 080	1 020	1 122	1 151	1 089	1 072	1 066	1 097

AgrInfo Maatilojen rahavirta

Tuottajaliitto ETELÄ-SAVO, 2018

MAATILOJEN TULOT (brutto, ei sis. alv)

yhteensä 296,86 milj. € (6 %) *

Osuus koko maan tuloista: 5 %

% milj. €

MAATALOUDEN MYYNTITULOT

28

83,11

MAATALOUDEN TULOTUET

20

58,88

METSÄTULOT (MAANV.)

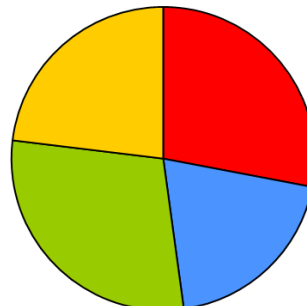
29

86,36

SIVUANSIOT/LIITÄNNÄISELINKEINOT

23

68,51

Kuntien lukumäärä 15 kpl

Tilojen lukumäärä 2504 kpl (-2 %)

MAATALOUDEN MYYNTITULOT (brutto, ei sis. alv)

yhteensä 83,11 milj. € (4 %) *

Osuus koko maan tuloista: 4 %

tn tai milj. l

Tulot

Tiloja** Tuotanto

% milj. €

MAITO

405

108

51

41,99

NAUDANLIHA

222

4 648

17

14,50

SIANLIHA

16

594

1

0,91

MUU LIHA

128

531

1

0,73

KANANMUNAT

6

3 351

4

3,45

VILJAT

585

-

4

3,53

MUUT KASVIT

1 097

-

22

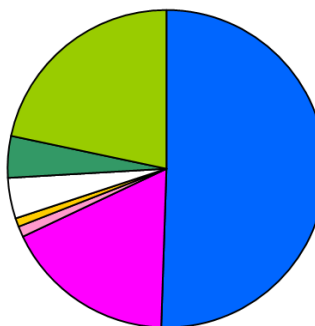
18,01

yhteensä

2 459

-

-

** Viljelijän tukihakemuksessa ilmoittaman päätuotantosunnan mukaan

*(suluissa muutos-% ed. vuoteen)

KANTAR

Kantar TNS Agri Oy

MAASEUDUN TULEVAISUUS

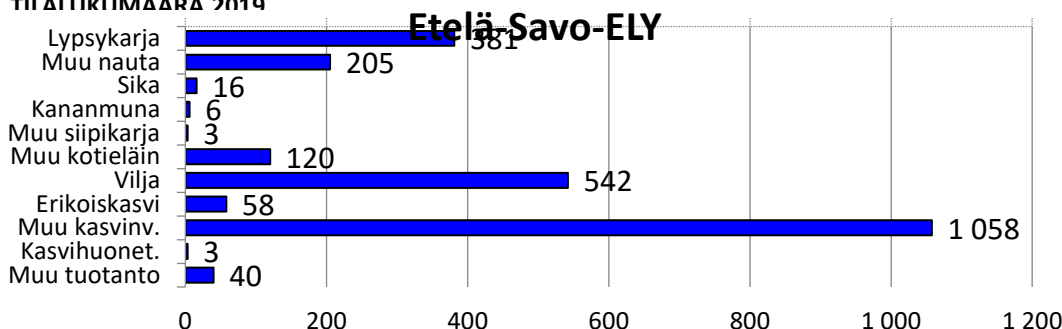
9.1.2020

Pellon käyttö, ha (Lähde: Lähde: Kantar TNS Agri Oy).

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Syysvehnä	40	71	96	89	85	65	170	96	111	90
Kevätvehnä	1 346	1 404	1 548	1 658	1 572	2 060	1 847	1 735	1 838	1 491
Ruis	437	525	558	467	435	619	734	613	507	506
Ohra	11 846	9 802	9 701	9 757	10 610	10 457	10 383	9 716	8 362	8 223
Kaura	10 935	9 121	9 500	9 815	10 146	9 374	9 237	8 617	7 722	6 575
Seosviljat	1 275	1 310	1 474	1 805	2 070	2 202	2 239	2 467	2 659	2 442
Muut viljat	122	87	133	121	151	122	1 209	1 254	1 290	1 334
Rypsi, rapsi	645	1 164	937	852	826	680	851	761	998	649
Peruna	453	399	406	360	356	332	314	326	298	255
Sokerijuurikas	36	30	36	31	42	-	-	1	1	-
Herne	44	41	24	19	20	28	333	375	350	281
Nurmet yhteensä	32 742	33 160	34 322	33 970	33 429	33 127	33 496	35 196	37 188	40 735
Puutarhakasvit	1 298	1 289	1 359	1 353	1 387	1 353	1 368	1 473	1 450	1 336
Muut kasvit	2 395	1 666	1 735	-	2 075	1 565	277	1 232	1 958*	1 963
Ruokohelpi	1 561	1 359	1 161	593	396	308	290	300	266	244
Kesanto ja hoidettu viljelemätön pelto	9118	10 910	10 573	11 154	11 400	11 867	8 966	8 391	7 922	6 712
Monivuotiset nurmet ja niityt (yli 5 v)	957	912	993	953	1 046	949	2 119	2 049	1 962	1 904
Käyt. maat.maa	75 254	74 836	74 554	74 531	75 232	75 109	74 920	74 955	74 812	74 739

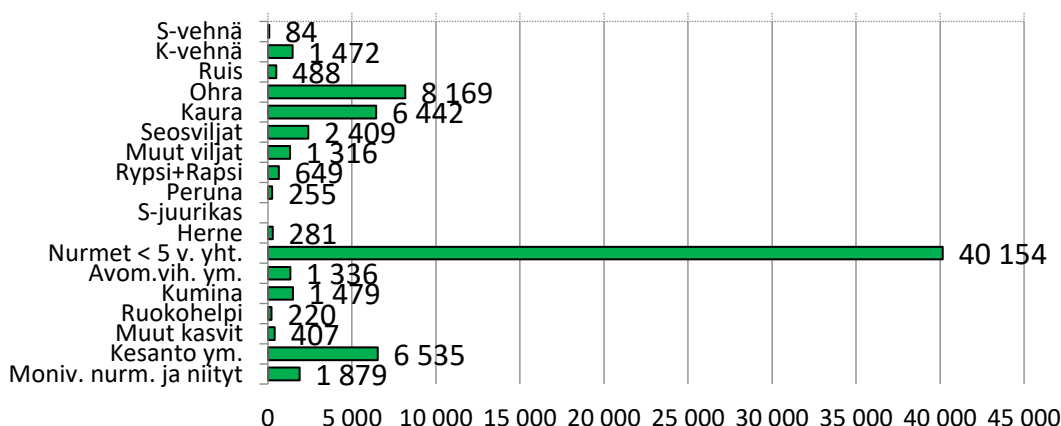
*Kuminan tilastointi on vaihdellut eri vuosina, sisältyy vuonna 2019 Muut kasvit -ryhmään, 1 540 ha.

TILASTIILIMÄÄRÄ 2019

PELLONKÄYTTÖ 2019

Etelä-Savo-ELY

VUODEN 2019 TOIMINTAA (poimintoja kuukausittaisista tapahtumista)

Tammikuu

- Liiton johtokunta
- Maaseutunuorten valiokunta
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokoukset
- MTK-liittojen puheenjohtajakokous
- MTK toimihenkilöpäivät
- Grune Woche -tilaisuuksia
- Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinoelämän strategiatilaisuuksia, maakuntaliitot
- Ympäristölupien ilmoitusmenettelykoulutus, ELY
- Maakuntauudistuksen valmistelutilaisuuksia, maakuntaliitto
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Helmikuu

- Maatilatalouden verokoulutuspäivät, Mikkeli ja Savonlinna
- Maa- ja metsätalousministeri Jari Lepän CAP-tilaisuudet
- Maakuntaliiton tulevaisuusfoorumi
- Nuorten maakuntapäivä, maakuntaliitto
- MMM:n CAP-työpaja
- Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen luottamushenkilöpäivät

- Maakuntauudistuksen valmistelutilaisuuksia, maakuntaliitto
- Itä- ja Keski-Suomen Osaaminen ja hyvinvointivaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen Elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta
- Etelä-Savon maaseutuohjelman seurantaryhmä
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Maaliskuu

- Eduskuntavaalipaneelit, Mikkeli, Pieksämäki, Savonlinna
- Etelä-Savon riistaneuvotteluryhmä
- Välitä viljelijästä -sidosryhmätilaisuus
- MTK-liittojen puheenjohtaja- ja toiminnanjohtajakokous
- ELY-keskuksen neuvottelukunta
- Liiton johtokunta
- Etelä-Savon maataloustuottajain säätiön hallitus
- Riistanhoitoyhdistysten hallitusten maanomistajaedustajien koulutuspäivä
- Järvi-Suomen ympäristöohjelman työpaja, ELY-keskus
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto

- Ruokaketjun tulevaisuustärsäkyt, XAMK
- Mikkelin seudun eläinlääkintähuollon palaveri
- Itä- ja Keski-Suomen luomuväliökunta
- Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvuväliökunta
- Liiton ja säätiön tilintarkastus ja toiminnantarkastus
- Alueelliset kehitysnäkymät Etelä-Savossa -sidosryhmätilaisuus, ELY-keskus
- Luonnonvarakeskuksen Mikkelin luomututkimuksen suunnittelutilaisuus, ministeri Leppä
- Itä- ja Keski-Suomen maitoväliökunta
- Itä- ja Keski-Suomen jäsenpalveluväliökunta
- C-alueen MTK-liittojen kokous
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Huhtikuu

- Tuottajayhdistysten kokouskierros
- Etelä-Savon laajakaistaseminaari
- Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta, maakuntaliitto
- CAP -työpaja, ELY-keskus
- Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman seurantar ryhmä
- Itä- ja Keski-Suomen lihaväliökunta
- Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman seurantar ryhmä, ELY-keskus
- Liiton kevätkokous, Pieksämäki
- MTK –liittojen puheenjohtaja- ja toiminnanjohtajakokous
- MTK:n valtuuskunta
- Maaseutunuorten väliökunta
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Toukokuu

- Liiton johtokunta, yhteiskokous MTK-Kaakkois-Suomi
- Etelä-Savon ruoka-ala kasvuun -tilaisuus, Ekoneum ry.
- Team Finland -aluetyöryhmä, Kauppakamari
- Grune Woche -tilaisuuksia
- EU-ohjelmakauden suunnitteluseminaari, Itä-Suomen maakuntaliitot
- Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta, maakuntaliitto
- ELY-keskuksen rahoituspäivä
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Kesäkuu

- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- Etelä-Savon metsäväliökunta
- Järvi-Suomen ympäristöohjelman työpaja, ELY-keskus
- Itä- ja Keski-Suomen Peltokasvuväliökunta
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous, yhdessä metsälinja kenttäpäälliköiden kanssa
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Heinäkuu

- MTK-liittojen puheenjohtajakokous

Elokuu

- Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen toimihenkilöpäivät
- Alueelliset kehitysnäkymät Etelä-Savossa -sidosryhmätilaisuus, ELY-keskus
- Etelä-Savon maitoryhmä, ProAgria
- Kaupan kesäpäivät, Kauppakamari
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Syyskuu

- Suomalaisen ruoan päivä, Etelä-Savon ammattiotisto
- Yrittäjän päivän Syke -tapahtuma, Mikkeli
- Maaseutunuorten väliökunta
- Osta tilalta -tapahtumia, Makumatka maalle – missikiertue Maatilamatkailu Höök, Savonlinna
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- ELY-keskuksen toiminnan suunnittelupalaveri ja rahoitusseminaari
- Mitä Suomi kuljettaa -seminaari, XAMK
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Lokakuu

- Liiton johtokunta
- Etelä-Savon metsäväliökunta
- Team Finland -aluetyöryhmä, Kauppakamari
- Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta, maakuntaliitto
- Etelä-Savon vesienhoitosuunnitelman seurantar ryhmä
- MTK-yhdistysten luottamushenkilöpäivä
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Elinkeinoelämän aamukahvitilaisuus, Savonlinnan kaupunki
- Väliä viljelijästä -sidosryhmätilaisuus
- ELY-keskuksen neuvottelukunta ja työvoimatoimikunta
- Itä-Suomen MTK-liittojen yhteinen tiedotuslehti ilmestyi
- Tuottajayhdistysten kokouskierros
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Marraskuu

- Itä- ja Keski-Suomen ympäristö- ja maankäyttöväliökunta
- C-alueen MTK-liittojen kokous
- Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta, maakuntaliitto
- Ruokaketjun tulevaisuustärsäkyt, XAMK
- SAK:n ja SEL:n tapaaminen, Tulevaisuuden ruoka, Ruralia-Instituutti
- Maatilojen yhtiöittämispäivä, ProAgria ja Suur-Savon Osuuspankki
- Itä- ja Keski-Suomen luomuväliökunta
- Itä- ja Keski-Suomen Elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysväliökunta
- Maaseutunuorten syysparlamentti
- Itä- ja Keski-Suomen lihaväliökunta
- Itä- ja Keski-Suomen luomuväliökunta
- Itä- ja Keski-Suomen peltokasvuväliökunta

- Vastuullinen lihantuotanto -seminaari, MTK
- Tuottajayhdistysten kokouskierros
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

Joulukuu

- tuottajayhdistysten kokouskierros
- Maaseutunuorten valiokunta
- Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta

- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Itä- ja Keski-Suomen kuluttajatyöryhmä
- Etelä-Savon maakuntastrategian valmistelutilaisuudet – ruoka, vesi ja metsä
- Liiton syyskokous, Savonlinna
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- Maaseutunuorten joulutulet
- Ohjausryhmiä, muita palavereita ja tilaisuuksia

EDUSTUKSET MTK:N VALIOKUNNISSA JA VERKOSTOISSA 2019

MTK:n valiokuntatoiminta

MTK:n valiokunnat ja jaostot palvelevat MTK-järjestön kannanmuodostusta, järjestön sisäistä yhteistyötä sekä järjestön ja jäsenten kehittyvää vuorovaikutusta.

Keskusliiton valiokunnat ovat MTK:n johtokunnan pysyviä asiantuntijaelimiä omalla alallaan. Valiokuntien jäsenvalinnoissa painotetaan osaamista ja sitoutumista. Uudistuksella pyritään osaltaan MTK-järjestön kentällä olevan osaamisen hyödyntämiseen valiokuntatyössä. Valiokuntien toimintatapoja nykyaikaistamalla ja sähköisiä työvälineitä hyödyntämällä järjestön kantojen valmisteluun on mahdollista saada mukaan moninkertainen määrä henkilöitä nykytilanteeseen verrattuna. Valiokunnat viestivät ajantasaisesti ja koordinoitusti yhdistyksille, jäsenkuntaan ja muille tahoilla.

Lisäksi valiokuntauudistuksessa jaostot korvautuvat pääsääntöisesti sähköisessä ympäristössä toimivilla verkostoilla. MTK:n valtuuskunta nimeää kullekin verkostolle puheenjohtajan ja tälle varahenkilön. Verkoston puheenjohtaja on jäsen siinä valiokunnassa, jonka yhteydessä verkosto toimii.

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja nimetään MTK:n normaalissa päätöksentekojärjestyksessä: liitot tekevät esitykset verkostojen henkilövalinnoiksi ja MTK:n johtokunta valmistelee valtuuskunnan kokousasiat.

Verkoston puheenjohtaja edustaa oman tuotantosektorinsa asiantuntemusta valiokunnassa ja toimii oman tuotantosektorinsa aktiivisena edushenkilönä järjestön sisällä ja ulospäin. Puheenjohtaja vastaa oman verkoston kokousten ja verkoston avulla järjestettävän tiedonkeruun sekä muun yhteydenpidon järjestämisestä yhdessä verkostosta vastaavan toimihenkilön kanssa.

Verkoston puheenjohtajalta, varapuheenjohtajalta ja keskusliiton vastuualueen toimihenkilöltä edellytetään siten vahvaa substanssiosaamista verkoston toimialasta sekä erityisesti käynnistysvaiheessa aktiivista ja aloitteellista sähköistä viestintää. Uusien sähköisten työkalujen käyttöönottoon tarjotaan keskusliiton toimesta valmennusta. Verkoston avainhenkilöiden kuuluu huolehtia oman osaamisensa kehittymisestä myös sähköisten työvälineiden hyödyntämisen osalta.

Verkosto on foorumi, jossa käytävää keskustelua ja kannanmuodostusta verkoston puheenjohtaja ja asiantuntija hyödyntävät alan tarpeiden ja näkemysten välittämiseksi valiokunnalle. Verkoston toimintaan pääsevät mukaan MTK:n ja SLC:n jäsenet.

MTK-Etelä-Savo teki valiokuntauudistuksen mukaiset tarvittavat muutokset valiokuntarakenteeseen ja valitsi niihin jäsenet. Keskusliiton valiokuntien jäsenistä sovittiin yhdessä valinta-alueen muiden liittojen (Keski-Suomi, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo) kanssa.

Itä-Suomen valinta-alueen edustukset:

Elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyys	varsinainen vara	Kimmo Ihalainen, Etelä-Savo Outi Sirola, Pohjois-Karjala
Osaaminen ja hyvinvointi	varsinainen vara	Juhana Jalkanen, Keski-Suomi Kaija Korhonen, Pohjois-Savo

Ympäristö ja maankäyttö	varsinainen vara	Kari Pennanen, Pohjois-Karjala Esko Luttinen, Pohjois-Savo
Jäsenpalvelut	varsinainen vara toimihenkilö- asiantuntijat	Tuomo Tikkanen, Pohjois-Savo Minna Häkkinen, Keski-Suomi Anja Kettunen, Keski-Suomi Sirpa Kukkonen, Pohjois-Karjala
Peltokasvit		Kalle Hankamäki, Keski-Suomi
Erikoiskasvit		Noora Räsänen, Pohjois-Savo
Maaseutunuoret		Henrik Kähönen, Pohjois-Savo Suvi Peiponen, Pohjois-Karjala
Lammasverkosto	varapuheenjohtaja	Otto Makkonen, Etelä-Savo
Kananmunaverkosto	varapuheenjohtaja	Jouni Paunonen, Etelä-Savo

LIITON OSALLISTUMINEN MAAKUNNALLISIIN TOIMIELIMIIN JA HANKKEISIIN

MTK-Etelä-Savolla on edustus seuraavissa ohjausryhmissä ja toimielimissä:

Maakunnan yhteistyöryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon maakuntastrategian valmisteluryhmät	Etelä-Savon maakuntaliitto
Esavoennakoi 360° -ennakointihanke, ohry	Etelä-Savon maakuntaliitto
Maakuntauudistus, maatalous -työryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
ELMO – Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinot murroksessa pilotti	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta	Etelä-Savon maakuntaliitto
ELY-keskuksen neuvottelukunta	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon maaseudun kehittämisohjelman seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon jäteasiain neuvottelukunta	Etelä-Savon ELY-keskus
Freshabit Life Puruvesi, ohjausryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Vesienhoitosuunnitelmien seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Puulan padotus- ja juoksutusselvityksen yhteistyöryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Pohjavesialueiden luokitusryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Alueelliset kehitysnäkyvät -ryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon riistaneuvosto	Suomen riistakeskus
Kauppan ja palvelujen valiokunta	Etelä-Savon Kauppakamari
Team Finland Etelä-Savon alueverkosto	Etelä-Savon Kauppakamari
Maanomistajien arviointikeskus	kokousedustajat
Asunto Oy Maaherrankatu 34, Mikkeli	kokousedustajat
Mikkelin Ravirata Oy	kokousedustajat
ProAgria Etelä-Savo	kokousedustajat

Hankkeiden ohjaus- ja seurantaryhmien edustuksia:

Kipakka – Kilpailukykyä kasviyriytyksiin	ProAgria Etelä-Savo
Hihat – hiili hallintaan, ravinteet ruokkimaan	ProAgria Etelä-Savo
Taitava johtaja – Pätevä liideri	ProAgria Etelä-Savo
Etelä-Savon maitoryhmä	ProAgria Etelä-Savo
Yske – Yhteistyöllä synergiaa ja kannattavaa energiantuotantoa	ProAgria Etelä-Savo
Menesty maidolla -hanke	ProAgria Etelä-Savo

ProYritys -pienyrittäjähanke Uutta virtaa -hanke	ProAgria Etelä-Savo ProAgria Etelä-Savo
Ravinnepiika -hanke Unelmakauppa -hanke	Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset
Kespa – Kestävä ja paikallinen ruoka yleisötapahtumissa Kurvi – Kumppanuudella ruokasektorille vuorovaikutusta ja innovatiivisuutta Yrittäjyyskasvatuksella elinvoimaa Urakka – Uudistuva ja kasvava Etelä-Savon ruoka-ala	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Kumakka - Kumppanuusmaataloudella kestävyyttä, kilpailukykyä ja maatalouden arvostusta	Helsingin yliopisto, Ruralia Instituutti
Maaseutu-ICT2 -hanke	Etelä-Savon ammattipiiri, Esedu
Nuori yrittäjyys -start up -hanke	Suomen 4H-liitto
Foowi – Food from Wilderness -ruokavientihanke	Mikkelin kehitysyhtiö – Miksei Oy
Työterveyshuollon yhteistyöryhmä	Etelä-Savon työterveys
Peltohavainto -hanke	LUKE, Luonnonvarakeskus
Lomituksen yhteistyöryhmä	Mikkelin lomituspalveluyksikkö
Työterveyshuollon yhteistyöryhmä	Etelä-Savon työterveys Oy

KANNANOTOT, KIRJELMÄT JA TIEDOTTEET

MTK-Etelä-Savo antoi lausuntoja, otti kantaa, kirjelmöi ja tiedotti seuraavista asioista (nähtävissä kokonaisuudessaan liiton sivuilla www.mtk.fi/liitot/etelasavo tai saatavissa liiton toimistolta).

- 3.1. Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen luomuvaliokunta otti kantaa uusien luomusopimusten tekemisen puolesta sekä luomutilojen ”yllätystarkastuksiin” liittyen.
- 13.1. MTK-Etelä-Savon lausunto Mikkelin kantakaupungin osayleiskaavasta.
- 15.1. MTK-Etelä-Savon ja MTK-metsälinjan yhteinen lausunto Mikkelin kantakaupungin osayleiskaavasta.
- 22.1. Tiedote liiton johtokunnan järjestäytymisestä, puheenjohtajaksi valittiin Jouni Paunonen Juvalta ja varapuheenjohtajaksi Sanna Hämäläinen Savonlinnasta.
- 24.1. MTK-Etelä-Savon lausunto MTK:n mallisäännöistä.
- 7.3. MTK-Etelä-Savon Suomen CAP27 -suunnitelman 2021-2028 valmisteluun.
- 27.3. Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunnan kannanotto Luonnonvarakeskuksen suunnitelmiin Mikkelin Karilan tutkimustoiminnan alas ajamiseksi.
- 9.5. Itä- ja Keski-Suomen lihavalioikunnan kannanotto lihantuotannon kilpailukykyä.
- 21.5. Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunnan kannanotto luomutuotannon tarjoamista mahdollisuuksista ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden ja vientitulojen näkökulmasta.
- 13.8. MTK-Etelä-Savon kommentit MTK:n viestintästrategiaan.

- 15.8. MTK-Etelä-Savon vastaukset Kyyvesi-Pieksämäki -kalatalousalueen vesienhoitokyselyyn.
- 20.8. MTK-Etelä-Savon haaste Etelä-Savon kunnille ja kaupungeille lihan alkuperän ilmoittamiseksi julkisissa ruokapalveluissa.
- 29.8. MTK-Etelä-Savon maaseutunuorten valiokunnan tiedote elintarviketurvallisuuden huomioimiseksi EU:n ja Etelä-Amerikan kauppasopimusten teossa – elintarviketurvallisuus ei saa olla kauppatavaraa.
- 12.9. MTK-Etelä-Savon kommentit MTK:n toimintasuunnitelmaan vuodelle 2020.
- 16.9. MTK-liittojen puheenjohtajien kannanotto MTK:n järjestöuudistukseen.
- 16.9. MTK-Etelä-Savon kirjelmää Luonnonvarakeskuksen suunnitelmiin tutkimustoiminnan keskittämisestä Jokioisiin.
- 7.11. MTK-Etelä-Savon kommentit maatalouden vesienhoitosuunnitelman toteutusoppaaseen.
- 7.11. Itä- ja Keski-Suomen lihavaluokunnan tiedote kotimaisen lihantuotannon eduista.
- 19.11. MTK-Etelä-Savon kommentit Etelä-Savon maakuntaliitolle TEM:n luonnoksesta uudeksi EU-rakennerahasto-ohjelmaksi.
- 25.11. MTK-liittojen puheenjohtajien kannanotto MTK:n järjestöuudistukseen.
- 13.12. MTK-Etelä-Savon kirjelmä Mikkelin seudun eläinlääkintäpalveluista.
- 16.12. MTK-Etelä-Savon kommentit metsätalouden vesienhoitosuunnitelman toteutusoppaaseen.
- 18.12. MTK-Etelä-Savon maaseutunuorten tiedote joulutulista.

MAAKUNNALLINEN EDUNVALVONTA

Vuoden 2019 keskeiset maakunnalliset edunvalvontatehtävät liittyivät erityisesti maakuntauudistukseen, vesienhoitoon, maaseudun elinkeinojen maakunnalliseen edunvalvontaan sekä muihin yleisiin ja erityisiin maaseudulla yrittämisen ja asumisen edellytyksiin vaikuttamiseen. Suomen hallituksen ajaman maakuntauudistuksen kaatuminen tarkoitti, että edunvalvontatyö jatkui aiempien vuosien tapaan edunvalvonnan vastinparien säilyessä ennallaan.

Merkittävässä roolissa edunvalvonnan näkökulmasta on suora epävirallinen yhteydenpito eri toimijatahoihin. Erityisesti asiat, jotka koskettavat yksittäisten jäseniä, tulee hoitaa luottamuksellisesti. Vaikka yksittäisten jäsenten asiat nousevat esille yksilöiden kautta, on niillä pääsääntöisesti laajempaa vaikutusta, kuten esim. viranomaisten harjoittamissa lupa- tai valvonta-asioissa. Näitä ei ole kirjattu tähän toimintakertomukseen.

Yleistä maakunnallisesta edunvalvonnasta - Etelä-Savoa on kehitettävä kokonaisuutena

Vuoden 2019 alussa Kerimäen, Punkaharjun ja Savonrannan alueella ilmestynyt Puruvesi-lehti uutisoi ”Ei mitään konkurssikuntia, vaan vahvuuksia kaupungille – Savonlinnan maaseututaajamiin tekeillä uudet kehittämissuunnitelmat”.

Savonlinnan kaupungin elinkeinoasiamies Juha Turtiainen totesi silloin, että nämä entiset kuntataajamat eivät ole konkurssiin menneitä kuntia, vaan vahvuuksia Savonlinnan kaupungille ja, että taajamien hyvinvoinnilla on vaikutusta koko kaupungin tilaan.

Samoin vuoden 2019 alussa lausunnolla olleessa Mikkelin kantakaupungin osayleiskaavassa todettiin, että kaavoituksessa on kyse kaupunkilaisten yhteisestä tulevaisuudesta ja siitä ympäristöstä, missä on hyvä asua, opiskella, tehdä töitä ja viettää vapaa-aikaa. Tähän voi lisätä myös yrittämisen ja elinkeinojen harjoittamisen.

Myös 1.4.2018 voimaan tulleet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) antavat uusia mahdollisuuksia Etelä-Savon tyyppisten maaseutukaupunkien kehittämiseen. Vanhojen VAT:n yhdyskuntarakenteen "eheyttämistavoitteet" eivät enää pakota ohjaamaan kaikkea kehittämistä keskustajamaan.

Uusissa VAT:ssa todetaan, että alueellisen kehityksen erot johtuvat yhä enemmän ei-aineellisista tekijöistä. Kaupunkiseudut ja maaseutumaiset alueet tarjoavat erilaisia ympäristöjä ja vetovoimatekijöitä elinkeinotoiminnalle ja asumiselle. Monipaikkainen asuminen yleistyy, ja tiiviimmät ja väljemmät alueet kytkeytyvät toisiinsa entistä vahvemmin.

Sekä keskusta-alueiden että maaseudun taajamien ja kyläverkoston elinvoimaisuus ja kehittämismahdollisuudet lisääntyvät, kun yhdyskuntarakenteen kehittämisen lähtökohtana on mm. hyvä saavutettavuus sekä terveellinen ja turvallinen elinympäristö.

Maakunnan laskeva väestömäärä vaatii kaupunkien ja kuntien kokonaisvaltaista kehittämistä. Tällöin vetovoimatekijöitä haetaan nykyistä laajemmalla näkökulmalla, toivon mukaan entistä enemmän yhtenä maakuntana eikä vain yksittäisinä kuntina. Etelä-Savossa on mahdollisuus lisätä vetovoimaa tarjoamalla edullista asumista lähellä luontoa ja palveluja.

Joukkoliikenteeseen panostamalla saadaan ajallisesti lähellä olevat taajamat kehitykseen mukaan. Tarjoamalla tasokkaat päiväkodit, koulut ja perusterveydenhuoltopalvelut kaikissa taajamissa, voidaan luoda elinvoimainen verkostokaupunki, jonka kehitys ei ole vain kantakaupungin varassa.

Niin kaavoituksen kuin muun kehittämistoiminnan on oltava aina kytkettynä koko kaupungin tai kunnan kehittämiseen. Etelä-Savon vahvuuksia ovatkin pelkkien kantakaupunkien kehittämisen sijaan monipaikkaisuuden tukeminen ja kaupunkien eri taajamien sekä haja-asutusalueiden kytkeminen toisiinsa.

Alueelliset kehitysnäkymät Etelä-Savossa - ELY -keskuksittain laadittavat raportit

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Etelä-Savon maakuntastrategian kärjet ovat metsä, ruoka ja vesi. Nämä on valittu perustuen tämänhetkisiin vahvuuksiin ja niiden varaan pyritään tulevaisuutta rakentamaan. Ruokaan liittyvät vahvuudet perustuvat myös lähtökohtaisesti raaka-aineisiin; varsinkin erikoistunutta tuotantoa, kuten luomua, pyritään lisäämään. Elintarviketeollisuuden alalla maakunnassa on muutama valtakunnallisestikin merkittävä yritys, etenkin salaattien ja leipien tuotannossa. Maakunnassa on myös tutkimus- ja kehittämistoimintaa ruokasektorilla, kärkinä Helsingin Yliopiston Ruralia-instituutti, Luonnonvarakeskus sekä XAMK:n toiminnot. Myös ruokatuotannolla on merkitystä muussakin elinkeinotoiminnassa, varsinkin matkailussa.

Metsään liittyvät vahvuudet ovat raaka-ainevaroihin perustuvia; Etelä-Savon metsät ovat hyväkasvuisia, runsaspuustoisia ja täällä myös hakataan vuosittain määrällisesti eniten puuta. Puuta jalostetaan maakunnassa erityisesti mekaanisesti, päätuotteina vaneri ja muut kerrostetut tuotteet. Puunjalostuksen prosesseihin liittyvää, kansainvälisesti kilpailukykyistä laitevalmistusta on sekä kemiallisen että mekaanisen jalostuksen tarpeisiin. Maakunnassa on myös puun hyödyntämiseen liittyvää tutkimus- ja kehitystoimintaa, Savonlinnassa XAMK:n kuitulaboratorion myötä.

Etelä-Savon maakunta on sijainniltaan varsin hyvässä paikassa, etäisyydet ja yhteydet Suomen talouskasvun vahvimpiin alueisiin sekä kansainvälisen toiminnan solmukohtiin ovat kohtuulliset. Kovia haasteita on toisaalta myös edessä. Vakavimpana lienee väestökehityksen huono suunta. Maakunnan väestö yhtä aikaa sekä vähenee että keskimäärin vanhenee. Tällä ilmiöllä on monta vakavaa seurausta. Paikallismarkkinoiden volyyymi mieluummin heikkenee kuin voimistuu, vaikka matkailun ja vapaa-ajan asukkaiden kysyntä osaltaan tilannetta parantavatkin.

Markkinoiden heikohko kehitys keskittää toimintoja entisestään, vähentää kilpailua ja erikoistumisen mahdollisuuksia ja jopa työpaikkakehitys on ollut noususuhdanteen aikana laskevaa. Väestökehitys vaikuttaa myös julkisiin palveluihin. Ensi vuosikymmenellä on edessä näiden palvelujen (koulutus, sote ym.) sopeuttaminen väestömuutosten raameihin. Ja sillä on taas valitettavia vaikutuksia myös yksityisten palvelujen kysyntään ja markkinoihin.

Infrastruktuurin tason säilyttäminen nykytasolla on myös haasteellista, puhumattakaan siitä, että sitä pystyttäisiin voimakkaasti kehittämään. Tietoliikenneinfrastruktuurissa Mikkelin ja Savonlinnan keskustojen ulkopuolella on kuitenkin vain joitakin yksittäisiä saarekkeitä, joissa maakunta voi katsoa olevansa kilpailukykyinen. Harvaan asuttu alue tarvitsisi uusia ratkaisuja logistisen kilpailukykyensä parantamiseen. Heikohko tietoliikenneinfrastruktuuri ei juuri tarjoa mahdollisuuksia älyliikenteen sovelluksille ja kokeiluille.

Keskeisten toimialojen kehitysnäkymiä

Viljelijöiden luottamus tulevaisuuteen on lisääntymässä, mikä ilmenee maatalouden investointien lisääntymisenä ja tuotannon laajenuksina kotieläintiloilla. Myös puutarhatuotannossa maakunnassa on vahvaa osaamista ja kehittämisotetta niin uusien tuotantokasvien kuin tuotannon laajentamisen osalta.

Maatilojen bruttotulot Etelä-Savossa olivat vuonna 2018 noin 293 milj. €, josta maatalouden osuus oli 48 %, metsätalouden 29 % ja sivuansioiden 23 % (Kantar TNS Agri Oy 16.8.2019). Maatilojen tulovirta on lisääntynyt vuonna 2018 noin 6 % edellisvuodesta lähinnä metsätalouden tuloista johtuen, jotka lisääntyivät yli 20 % edellisvuodesta.

Maatalouden tulot lisääntyivät 2,5 %, kun taas sivuansiotulot vähenivät 3 %. Maatilojen metsätalouden tulot ovat lisääntyneet tällä vuosikymmenellä keskimäärin 4,2 %/vuosi, mutta maatalouden ja sivuansiotalouden tulot ovat vähentyneet 0,3 %/v. Maidon myyntitulojen aleneminen ja naudanlihan myyntitulojen lievä kasvu sekä avomaan erikoiskasvituotannon merkityksen lisääntyminen vastaavat pitempiä aikaista kehitystä, joka mahdollisesti jatkuu alueella myös lähivuosina. Maidon osuus on edelleen 50 % maatalouden myyntituloista, naudanlihan osuus on hieman lisääntynyt 17 prosenttiin ja kasvituotannon myyntitulojen osuus 26 prosenttiin.

Maataloudessa investoinnit ovat edelleen hyvässä vauhdissa Etelä-Savossa. Maatalouden investointitukiin käytettiin jo alkuvuodesta noin 80 % edellisen vuoden tukimäärästä. Myös aloitustukia haettiin alkuvuonna vähintäänkin tavanomaisessa määrin. Rahoitetut ja haussa olevat suhteellisen suuret maidontuotannon laajennukset eivät kuitenkaan riitä kattamaan kokonaan tuotannon alenemista Etelä-Savossa. Naudanlihan tuotanto oli vuonna 2018 Etelä-Savossa 4,0 milj. kg ja siinä vähennystä oli edellisvuodesta 4 %, kun koko maassa se oli lisääntynyt 3 %. Etelä-Savon näkökulmasta lihantuotannon tulevaisuuteen tuo epävarmuutta elintarviketeollisuuden painopisteen siirtyminen Länsi-Suomeen ja erityisesti Pohjanmaalle.

Etelä-Savossa on panostettu vuosia matkailun kehittämiseen. Yksityisten investointien ohella erityisesti Saimaa Geoparkin statuksen hakeminen, ylimaakunnalliset hankkeet ja Järvi-Suomen peruskirjan laatiminen ovat viime vuosina olleet suurimpia satsauksia matkailualalle. Lappeenrannan lentoyhteyksien laajeneminen Italiaan ja Saksaan kertoo myös kansainvälisten toimijoiden uskosta Saimaan alueeseen. Puhdas vesistö, monipuolinen luonto ja isot järvi-alueet ovat Etelä-Savon matkailun vahvuuksia.

Ruokailijalla on oikeus tietää ruokansa alkuperä – MTK-Etelä-Savo haastoi kunnat kertomaan sen

Suomessa syödään noin 900 miljoonaa ateriaa vuosittain kodin ulkopuolella. Kantar TNS:n selvityksen mukaan neljä viidestä kuluttajasta pitää tärkeänä saada tieto ateriansa käytetyn lihan ja kalan alkuperämaasta ilman, että sitä tarvitsee erikseen kysyä.

Suomessa astui 1.5.2019 voimaan asetus, jonka mukaan kaikissa tarjoilupaikoissa tulee ilmoittaa kuluttajille kirjallisesti aterian ainesosana käytetyn tuoreen, jäähdytetyn tai jäädytetyn lihan alkuperämaa. Ilmoitusvelvollisuus koskee mm. naudan- ja sianlihaa, lampaan- ja vuohenlihaa sekä siipikarjan lihaa. Asetusta ei sovelleta hevosen- ja riistanlihaan, raakavalmisteisiin eikä lihavalmisteisiin.

Maaseudun Tulevaisuus uutisoi 10.7., että varsinaissuomalainen Someron kaupunki on tehnyt päätöksen, jonka mukaan kaikkien lihavalmisteiden alkuperä ilmoitetaan kaikissa kaupungin ruokatarjoilupaikoissa vuodenvaihteeseen mennessä. Edelleen uutisessa kerrottiin, kuinka Somerolla poliittisten päättäjien tahtotilana on, että ruokahuollossa tarjotaan lähiruokaa viidesti kuussa ja, että myös liharuoassa suositaan kotimaista.

Somerolla jo aiemmin toteutettu kokeilu laajemmasta ilmoitusmenettelystä nosti lihan kotimaisuusastetta, minkä voidaan nähdä olevan seurausta ruokailijoiden halusta suosia kotimaisia elintarvikkeita. Jatkossa kaupunki harkitsee alkuperän ilmoittamisen laajentamista myös muihin tuotteisiin.

MTK-Etelä-Savo ja sen jäsenyhdistykset haastavat kaikki Etelä-Savon kunnat ja kaupungit tekemään vastaavan päätöksen kuin Somerolla on tehty. Asetuksen vaatimaa laajempi lihan alkuperämaan ilmoittaminen antaa ruokailijoille mahdollisuuden tietää, mistä heidän ruokansa on peräisin.

Someron kaupungin kokemusten perusteella sekä Kantar TNS:n selvityksen mukaan ruokailijat ovat kiinnostuneita syömänsä ruoan alkuperästä ja haluavat suosia kotimaista. Etelä-Savon maakunnan strategiset kärjet ovat metsä, vesi ja ruoka. Kunnilla ja kaupungeilla on mahdollisuus tukea näitä tavoitteita tekemällä päätöksiä tarjoamansa ruoan alkuperästä ja sen ilmoittamisesta.

Haaste toimitettiin kunnan- ja kaupunginjohtajille sekä kuntien ja kaupunkien hallitusten ja valtuustojen puheenjohtajille.

Järvi-Suomen maaseudun ilmasto- ja ympäristöohjelma

MTK-liitot olivat mukana Järvi-Suomen maaseudun ilmasto- ja ympäristöohjelman laadinnassa. Ohjelman taustalla oli Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa tehty maaseutuohjelman arviointi, jonka yhteydessä MTK-liitot toivat esille Itä-Suomen oman ympäristökorvausjärjestelmän tarpeen.

Nykyinen ohjelmakausi siirsi maatalouden ympäristökorvauksen painopisteen ns. kohdentamisalueelle sillä perusteella, että siellä tehtävät toimenpiteet parantaisivat Itämeren tilaa. Samalla tämä tarkoitti, että ympäristökorvaus kohdentamisalueella putosi merkittävästi. Tämä muutos on koettu epärealistiseksi sen vuoksi, että myös Järvi-Suomen alueella on tarve pitää huolta vesistöjen tilasta ja siinä ympäristökorvausjärjestelmä on keskeisessä asemassa.

Nyt valmistunut ohjelma laajeni alkuperäisesti merkittävästi niin maantieteellisesti kuin sisällöllisesti eikä vastaa täysin sitä tarvetta, minkä vuoksi MTK-liitot ohjelman tekoa ajoivat. Joka tapauksessa ohjelma antaa kohdullisen hyvän pohjan uuden ohjelmakauden valmisteluun. Samalla on syytä muistaa, ettei Järvi-Suomen ilmasto- ja ympäristöohjelma ole virallinen eikä sitä kautta mitään toimijaa sitova ohjelma. Sen arvo on taustaineistona.

Ohjelman esittely, tavoitteet ja toimenpiteet

Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelma 2020–2027 tukee viiden Järvi-Suomen alueen ELY-keskuksen (Etelä-Savo, Kaakkois-Suomi, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo) ilmasto- ja ympäristötoimenpiteiden vaikuttavuuden parantamista ohjelmakaudelle 2020–2027 yhteistyön, työnjaon ja voimavarojen kokoamisen kautta. Lisäksi huomioidaan alueen elinkeinotoiminnan monipuolinen yhteys ympäristöön, sillä luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen ja ympäristön hyvä tila vaikuttavat useiden elinkeinojen harjoittamismahdollisuuksiin.

Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelma tukee CAP-strategiasuunnitelman mukaista maataloustukien ja maaseudun kehittämistoimien koordinoitua Järvi-Suomen alueella. Ohjelman avulla yhteensovitetään useita eri näkökulmia sekä tunnistetaan tarpeita, jotka jalostuvat ohjelman tavoitteiden toteutumisen mahdollistaviksi toimenpiteiksi. Lisäksi ohjelmalla varmistetaan, että jo nyt olemassa olevan keinovalikoiman avulla saadaan synnytettyä mahdollisimman paljon vaikuttavuutta yhteistyön, työnjaon, profiilin noston ja voimavarojen kokoamisen kautta.

Ympäristö- ja ilmasto-ohjelman pääpaino on maataloudessa. Lisäksi ohjelmassa paneudutaan metsätalouteen, liiketoimintaan sekä asumiseen. Ohjelmassa tunnistetaan alueelle sopivia ja vaikuttavia keinoja ravinneruokituksen vähentämiseen ja vesistöjen hyvään tilaan, luonnon monimuotoisuuden parantamiseen sekä ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja sen hillintään liittyen. Ohjelman laadinnassa on käytetty laajasti olemassa olevaa tilasto- ja tutkimusaineistoa, asiantuntijahaastatteluita sekä alueellisia sidosryhmätöypajoja. Ohjelman laadintaa tukivat Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI ja Luonnonvarakeskus.

MTK-Etelä-Savon kommentit vesienhoidon maatalouden toimenpiteiden suunnitteluopasluonnokseen

Maatalouden vesiensuojelutoimenpiteet on kuvattu varsin hyvin ja kattavasti. Luonnoksessa on myös hyvin huomioitu, että EU:n maataloustukijärjestelmän 2021-2027 valmistelu on vielä kesken ja sen myötä myös kansalliset linjaukset puuttuvat.

Suurin ongelma uuden ohjelmakauden ympäristökorvausjärjestelmän osalta on sen tuleva rahoitus. Nyt meidän olemassa olevan ohjelmakauden ympäristökorvaus kohdennettiin voimakkaasti Etelä-, Lounais- ja Länsi-Suomeen, minkä lisäksi se laajeni alueille, joiden osalta voidaan esittää kysymys kohdentamisen tarpeellisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta. Tämän seurauksena ympäristökorvauksen taso laskee merkittävästi Itä-Suomessa.

Opasluonnoksessa korostetaan useammassa kohtaa sen kohdentamisen tarvetta. Kohdentamisen osalta jää epäselväksi tarkoitetaanko sillä maantieteellistä kohdentamista Suomen sisällä vain alueellista kohdentamista ELY-keskuksittain. Todennäköistä kuitenkin on, että maantieteellistä kohdentamista tullaan jatkamaan nykyisen ohjelmakauden mukaisesti. Mikäli näin tehdään samaan aikaan ympäristökorvaukseen käytettävissä olevien rahojen pienentyessä, kasvaa paine entisestään leikata nyt jo liian alhaisia korvaustasoja Itä-Suomessa.

Nämä edellä kuvatut tekijät on otettava huomioon vesienhoidon toimenpiteiden suunnittelussa maatalouden osalta. Mikäli käytettävissä olevat resurssit kohdennetaan edelleen pääosin nykyiselle kohdentamisalueelle, tulee aluetta supistaa merkittävästi ja kohdentaa toimenpiteet sinne, missä niillä on suurin vaikutus. Tämän lisäksi tulee huolehtia, että jokaisella ELY-keskuksella on riittävät resurssit eli riittävän suureksi budjetoitu summa ympäristökorvaukseen käytettäviä varoja.

Etelä-Savon osalta vaatimukset vesienhoidon osalta ovat edelleen korkealla tasolla, vaikka vesien kunto on hyvä. Tällä hetkellä emme kuitenkaan saa maatalouteen riittävää ympäristökorvausta, jotta voimme myös jatkossa tehdä houkuttelevia toimenpiteitä vesien hyvän ja erinomaisen tilan ylläpitämiseksi. Samaa aikaan on

huomioitava kotieläintilojen ja eläinmäärän voimakas alenema, mikä aiheuttaa paineita luonnonympäristön kannalta, kun laiduntavia eläimiä on vähemmän ylläpitämässä perinnebiotooppeja, laidun- ja hakamaita yms.

Oppaassa on kuvattu hyvin maatalouden heikon kannattavuuden vaikutus myös vesiensuojelutoimenpiteisiin. Tätä ei voi painottaa liikaa eli vain kannattava maatalous voi vastata vesien- ja ilmastonsuojelun kasvaviin vaatimuksiin. Tällä hetkellä näitä resursseja harvalla tilalla on, vaikka halua ja tahtotilaa siihen olisikin.

Opasluonnoksen voidaan todeta olevan varsin hyvä, kun saadaan myös Itä-Suomeen riittävästi resursseja kannustimeksi toteuttamaan siinä esitettyjä toimenpiteitä.

MTK-Etelä-Savon kommentit vesienhoidon metsätalouden toimenpiteiden suunnitteluoppaaseen

Uudistushakkuiden suojakaistat (yksikkönä ha suojakaistaa sekä laatutietona hyvän ja erinomaisen osuus % luontolaadun arvioinnissa) kohdassa viitataan liitteeseen 1 ja siinä olevaan toisen kappaleen tekstiin suojakaistat kohdassa. Teksti ei suoranaisesti ole vesiensuojelua kuvaavaa. Kyseisen viittauksen ja liitteessä olevan tekstin voisi poistaa. Sama koskee tekstin mainintaa pienvesien suojakaistoista. Käsittääksemme suojakaista jätetään aina. Puustoisuus on myös aina kustannustekijä.

Suomen metsäkeskuksen tekemä luontolaadun otanta on oppaan mukaan määrältään erittäin vähäinen. On kyseenalaista voiko kyseisellä otantamäärällä saada luotettavaa kuvaa tilanteesta.

Ohjauskeinojen kehittämiskohdassa on useita paikkatiedon kehittämiseen liittyviä edotuksia. Metsäalalla on viime vuosina merkittävästi kehitetty erilaisia suunnittelutyökaluja paikkatietoon perustuen, esimerkiksi suojakaistoihin ja kunnostusajatuksiin liittyen. Etelä-Savossa niiden käyttöä on myös koulutettu toimijoille.

Paikkatietoon perustuen kohdekohtaisesti suunnitellaan ja toteutetaan kohteelle parhaiten soveltuvia vesiensuojeluratkaisuja. Pienvedet kuuluvat tähän samaan kategoriaan. Metsätaloudessa ne huomioidaan jo muutenkin toiminnan yhteydessä. Erillinen maininta pienvesistrategiasta ei siten ole tarpeen.

Uusia paikkatietomenetelmiä tai karttoja painopistealueista ei myöskään ole tarve kehittää vaan järjestämällä toimijoille koulutusta ja tehostamalla suunnittelutyökalujen käyttöönottoa saadaan edellä mainitut asiat huomioitua. Koulutukselle tulee turvata myös rahoitusta.

Oppaassa on paljon tutkimus- ja kehittämishankkeita. Niitä tarvitaan, jotta vesiensuojeluratkaisuja kehitetään oikeaan suuntaan. Ehdotukset on ensisijaisesti kohdennettava tukemaan ehdotettuja toimenpiteitä.

MTK-Etelä-Savon, MTK-Mikkelin ja MTK-Ristiinan lausuntona Lausunto Mikkelin kantakaupungin osayleiskaavan 2040 ehdotuksesta

(MTK-Etelä-Savo antoi myös erillisen lausunnon erityisesti metsätalouden ja maankäytön näkökulmasta yhdessä MTK:n metsälinjan ja MHY Etelä-Savon kanssa.)

Kaavoituksen tausta

Kaavoitusta ohjaa ja sen tulee perustua olemassa olevaan lainsäädäntöön. Tämä antaa kuitenkin varsin paljon pelivaraa sen suhteen, mitä ja, millä tavoin kaavoitukselle annettuja strategisia tavoitteita halutaan toteuttaa.

Kaavaselostuksessa kuvataan hyvin, että kaavoituksessa on kyse ”*kaupunkilaisten yhteisestä tulevaisuudesta ja siitä ympäristöstä, missä on hyvä asua, opiskella, tehdä töitä ja viettää vapaa-aikaa*”. Tähän on syytä lisätä myös yrittäminen ja eri elinkeinojen harjoittaminen.

MTK-Etelä-Savo, MTK-Mikkeli ja MTK-Ristiina esittävät, että kaavaan lisätään yritysvaikutusten arviointi, mikä on tämän tason kaavatyössä ehdoton edellytys hyvälle kaavalle. Tästä löytyy Mikkelin kaupungin oma linjaus vuodelta 2011 (<https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/mikkeli.pdf>). Kaava-alueen ulottuessa maaseudulle, tulee tehdä myös maaseutuvaikutusten arviointi. Maaseutuvaikutusten arviointi on perusteltua myös tässä lausunnossa myöhemmin esille tuotavien seikkojen vuoksi.

Nämä edellä mainitut tekijät muodostavat suurelta osin vetovoimatekijät, joilla Mikkeli pystyy vastaamaan väestökehitykseen, joka on kääntynyt viimeisen vuoden aikana vahvasti negatiiviseksi (www.esavo.fi/tilastot -> Väestömuutosten ennakkotietoja kunnittain Etelä-Savossa 1.1.-30.11.2018).

Tilastoista voidaan myös nähdä, että aiempina vuosina koulujen alkuun ajoittunut väestön kasvu ei ole toteutunut vuonna 2018. Tämä on syytä analysoida myös tätä kaavaa laadittaessa.

Kaavaehdotus lähtee olettamuksesta, että Mikkelin kantakaupungin alueen väestömäärä olisi kasvava. Kaavaselostuksessa ennuste vaihtelee 100 ja 500 henkilön välillä.

Luvussa 4.2 *Mitoitus selvitys* vedotaan pitkään jatkuneeseen kaupungistumiskehitykseen ja sen todennäköiseen jatkumiseen. Oletamus on tilastojen valossa looginen, mutta Mikkelin osalta kyse on pitkälti niin kaupungin kuin Etelä-Savon maakunnan sisäisestä muuttoliikkeestä, joka on samalla suurelta osin nollasummapieliä. Pelkkä postiosoitteen vaihtuminen taajamerkin puolelta toiselle ei tuo lisää elinvoimaa, kasvata kysyntää tai lisää palvelujen tarvetta.

Voidaankin kysyä, onko kaavaluonnoksella tarkoitus vastata oletettuun kaupungistumiskehitykseen vai ruokkia sitä? Tämä liittyy oleellisenä osana kantakaupungin kehittämiseen mm. koulutilaratkaisujen ja kaupungin muiden taajamien kehittämisen näkökulmasta. Nykyisellään ne eivät näytä toteuttavan Mikkelin kaupunkiseudun rakennemallin tavoitteita (kaavaseloste sivu 17).

Ottaen huomioon vuoden 2018 väestökehityksen koko Mikkelin kaupungin alueella, ml. maaseutualueet ja kaikki taajamat, MTK-Etelä-Savo, MTK-Mikkeli ja MTK-Ristiina esittävät, että väestöennusteita tarkennetaan vastaamaan paremmin nykytilaa sekä olemaan linjassa läpi kaavaselostuksen ja muun kaava-aineiston kanssa.

Kaavaluonnoksen suhde Mikkelin kaupunkiseudun rakennemalliin

Kaavaselostuksen luvussa 4.1.3 *Mikkelin kaupunkiseudun rakennemalli "Elävät keskukset ja sujuva arki"* todetaan, että kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 8.10.2012 rakennemallin, jonka ykkösprioriteettina on seudun nykyiset keskukset ja niiden ympäröiviä alueita kehitetään vahvasti. Kaavan vaikutusten arvioinnissa kaavaluonnoksen suhdetta rakennemalliin ei kuitenkaan tehdä.

MTK-Etelä-Savo, MTK-Mikkeli ja MTK-Ristiina esittävät, että kaavaselostusta päivitetään arvioinnilla, miten kaavaluonnos tukee Mikkelin kaupunkiseudun rakennemallin toteuttamista.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden rooli osayleiskaavan laadinnassa

Kaavaselostuksessa viitataan myös useaan otteeseen valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Kaavaselostus on syytä päivittää tältä osin vastaamaan ajantasaisia alueidenkäyttötavoitteita, joissa eheyttämisen roolia on pienennetty. Uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat tulleet voimaan 1.4.2018 (http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Uudistetut_valtakunnalliset_alueidenkayt).

Uusissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa todetaan, että alueellisen kehityksen erot johtuvat yhä enemmän ei-aineellisista tekijöistä. Kaupunkiseudut ja maaseutumaiset alueet tarjoavat erilaisia ympäristöjä ja vetovoimatekijöitä elinkeinotoiminnalle ja asumiselle. Monipaikkainen asuminen yleistyy, ja tiiviimmät ja väljemmät alueet kytkeytyvät toisiinsa entistä vahvemmin.

Sekä keskusta-alueiden että maaseudun taajamien ja kyläverkoston elinvoimaisuus ja kehittämismahdollisuudet lisääntyvät, kun yhdyskuntarakenteen kehittämisen lähtökohtana on tavoitteiden mukaisesti hyvä saavutettavuus, olemassa olevan rakenteen hyödyntäminen, asuntotuotannon riittävyys sekä terveellinen ja turvallinen elinympäristö.

MTK-Etelä-Savo, MTK-Mikkeli ja MTK-Ristiina esittävät, että nämä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmat tulee ottaa huomioon Mikkelin kantakaupungin osayleiskaavan laadinnassa. Mikkelin vahvuuksia ovat monipaikkaisuuden tukeminen ja kaupungin eri taajamien sekä haja-asutusalueiden kytkeminen toisiinsa. Kaavatyoissa kantakaupungin suunnittelu tulee kytkeä koko kaupungin kehittämiseen, mikä osaltaan myös tukee olemassa olevien rakenteiden kehittämistä.

Edelleen VAT:ssa todetaan, että maankäyttö- ja rakennuslain 22 §:n mukaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita voidaan antaa alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua koskevista asioista, joilla on:

- a. aluerakenteen, alueidenkäytön tai liikenne- ja energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys;
- b. merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai
- c. valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyyteen, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

Myös seuraavat kohdat ovat suoria lainauksia valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista:

Suurten kaupunkiseutujen alueidenkäytön ratkaisulla ja varsinkin yhdyskuntarakenteen eheyttämisellä on suuri merkitys ilmastomuutoksen hillitsemisen sekä yhdyskuntien toimivuuden ja taloudellisuuden kannalta. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden oikeusvaikutuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:ssä, jonka mukaan ne koskevat alueidenkäytön suunnittelua ja valtion viranomaisten toimintaa. Lain 24 §:n 1 momentin mukaan valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteuttamista. Valtion viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta. Lain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet konkretisoituvat pääasiassa kaavoituksen kautta. Maakuntakaavoituksella on tässä keskeinen rooli. Maakunnan suunnittelussa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet täsmennetään maakunnallisiksi alueidenkäytön ratkaisuihin ja sovitetaan yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.

MTK-Etelä-Savo, MTK-Mikkeli ja MTK-Ristiina esittävät, että kaavaluonnoksesta poistetaan viittaukset vanhoihin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Erityisesti tämä koskee rakenteen eheyttämisen korostamista, joka uuden VAT:n mukaan tarkoittaa vain suuria kaupunkiseutuja. Uudistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden osalta tulee ottaa huomioon se, ettei niillä ole juridista ohjausvaikutusta kaavan laatimiseen, mutta ne antavat mahdollisuuksia tehdä kaava huomioonkoko Mikkelin kehittämismahdollisuudet.

Kaavaluonnoksen suhde koko Mikkelin kehittämiseen

Kaavaselostuksen luku 8.4 *Vaikutukset tulevaan yhdyskuntarakenteen kehitykseen* käsittelee varsin suppeasti kaavaluonnoksen vaikutuksia. Erityisesti siitä puuttuu kokonaisuuden arviointi, jossa otetaan huomioon kantakaupungin kaavaluonnoksen vaikutukset koko Mikkelin yhdyskuntarakenteen kehitykseen ja sitä kautta vaikutukset muualla kuin kantakaupungin alueella asuviin ihmisiin ja elinkeinotoimintaan.

Tämä laajempi tarkastelu toteuttaisi heti kaavan johdannossa mainitun tavoitteen, että kaavoituksessa on kyse ”*kaupunkilaisten yhteisestä tulevaisuudesta ja siitä ympäristöstä, missä on hyvä asua, opiskella, tehdä töitä ja viettää vapaa-aikaa*”. Kantakaupunkilaisten yhteistä tulevaisuutta ei voi eikä tule erottaa kaikkien mikkeliäisten tulevaisuudesta, tarpeista ja hyvinvoinnista. Mikkelin laskeva väestömäärä on haaste koko kaupungille eikä ratkea pelkästään kantakaupungin kehittämisellä. Se vaatii koko Mikkelin kehittämistä, jossa vetovoimatekijöitä haetaan nykyistä laajemmin.

Nyt lausunnolla oleva kantakaupungin kaavaluonnos sisältää riskin, jossa kantakaupungin kehitystavoitteet sisältävät muiden Mikkelin kaupungin taajamien elinvoimaa heikentäviä tekijöitä mm. siten, että niiden kehittämiseen ei käytetä taloudellisia eikä henkisiä resursseja.

Luvussa 4.3.2 *Väestö* todetaan, että asuminen Mikkelin keskustassa on vähentynyt ja kasvua on tapahtunut taajamien liepeillä. Edelleen todetaan, että asutus hakeutuu haja-asutusalueille, vesistöjen rannoille ja taajamien liepeille, mikä johtuu asuntorakenteen pientalopainotteisuudesta.

Mikä kaavaluonnoksessa jää kirjoittamatta auki on, että em. kehitys kertoo ihmisten haluista ja tarpeista. Ihmiset haluavat tilaa, luonnon läheisyyttä ja omaa rauhaa. Samaan aikaan tapahtuva kaupungistumiskehitys ei kumoa tätä kehityssuuntaa. Mikkeliä olisi erinomainen mahdollisuus vastata tähän kehitykseen niin kantakaupungin kehittämisellä kuin erityisesti kaupungin muiden taajamien kehittämisellä.

Mikkelillä on mahdollisuus lisätä vetovoimaa tarjoamalla edullista asumista lähellä luontoa ja palveluita hyödyntämällä koko potentiaaliaan nykyistä merkittävästi paremmin. Joukkoliikenteeseen panostamalla saadaan ajallisesti lähellä olevat taajamat kehitykseen mukaan ja tarjoamalla tasokkaat päiväkodit, koulut ja perusterveydenhuoltopalvelut kaikissa taajamissa, voidaan luoda elinvoimainen verkostokaupunki, jonka kehitys ei ole vain kantakaupungin varassa. Tämä olisi selkeä kilpailuetu moniin muihin kaupunkeihin verrattuna.

Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden osalta kaavaluonnokseen on lisättävä arviot kaupungin ulkopuolelta tulevista palveluiden käyttäjistä. Nyt kaavaluonnos tarkastelee tilannetta lähinnä kantakaupungissa asuvien osalta, vaikka samoja palveluja käyttävät sekä Mikkelin muut kaupunkilaiset että kaupungin ulkopuolelta tulevat. Tämä tarkastelu on tärkeää jo senkin vuoksi, että kaavan tavoitteet eivät täyty ilman kantakaupungin ulkopuolisia kaupallisten ja julkisten palvelujen käyttäjiä.

MTK-Etelä-Savo, MTK-Mikkeli ja MTK-Ristiina esittävät, että kantakaupungin kaavan vaikutuksia tulee tarkastella laajemmin koko Mikkelin kehitykseen. Vaikka lainsäädännöllisesti kyse on tietyn rajatusti määritellyn alueen maankäytön suunnittelusta, ei sitä voida irrottaa koko kaupungin kehityksestä.

Karilan alueen erityiskysymykset

Kaavaselostuksessa todetaan sivulla 111, luvussa 8.8 *Vaikutukset elinkeinoihin ja kuntatalouteen*, että *"Karilan alueella toimii nykyisellään Luonnonvarakeskuksen tutkimusasema. Kantakaupungin osayleiskaavan toteuttamista suunniteltaessa on hyvä huomioida Luonnonvarakeskuksen toimintaedellytysten turvaaminen Mikkelin alueella, sillä se tekee arvokasta yhteistyötä mm. yliopistokeskuksen kanssa"*.

Kirjaus on tärkeä ja siihen voidaan lisätä tutkimusaseman valtakunnallinen merkitys ja pitkä historia luonnonmukaisen tuotannon tutkimuksen osalta. Myös Etelä-Savon maakunta on monella tavoin profiloitunut luonnonmukaisen tuotannon osalta, niin tuotannossa kuin erilaisessa tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. Etelä-Savo on käyttänyt myös merkittäviä summia mm. hankerahaa luomutuotannon kehittämiseen. Luonnonvarakeskus ei tee vastaavaa käytännön tason luonnonmukaisen tuotannon tutkimustoimintaan muualla. Mikäli tutkimustoiminta loppuu Mikkelin Karilassa, tulee sillä olemaan suuret negatiiviset vaikutukset tuotannon ja koko tutkimustoiminnan kehittämiseen. Erityisesti tämä vaikuttaa Etelä-Savoon, joka poikkeaa viljelyolosuhteiltaan ja mm. maaperän osalta muusta Suomesta.

Karilan osalta koko kaavatyö em. lausetta lukuun ottamatta lähtee kuitenkin selkeästi siitä, että tutkimusase-
man nykyinen alue varataan muuhun käyttöön, käytännössä kaupalliseen tarkoitukseen.

MTK-Etelä-Savo, MTK-Mikkeli ja MTK-Ristiina esittävät, että kaavaluonnokseen lisätään selkeä ja perusteellinen arvio, miten se vaikuttaa Karilan tutkimusaseman toimintaan ja, millä tavoin Mikkelin kaupunki tulee osaltaan tukemaan tutkimustoiminnan säilymistä alueella.

MTK- Etelä-Savon, MTK-Mikkelin ja MTK-Ristiinan näkökulmasta Mikkelin kantakaupungin osayleiskaavaluonnos sisältää suurelta osin loogisia kehityssuuntia ja tavoitteita. Edellä esitettyjen näkökulmien huomioimisella lopullinen kaava vastaa paremmin koko Mikkelin kehittämiseen ja kehittymiseen toivottuun suuntaan. Sellaiseen suuntaan, joka toteuttaa kaikkien mikkeliäisten tavoitteen hyvästä elämästä.

Luonnonvarakeskus tulee luopua tutkimustoiminnan keskittämisestä – MTK-Etelä-Savon ja Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunnan kannanotto

Yle uutisoi maanantaina 16.9. Luonnonvarakeskuksen tutkimuksesta otsikolla *"Nautakarjatilojen päästöt merkittävästi yliarvioitu"*.

Tutkimustulosten perustelut toimivat malliesimerkkinä siitä, kuinka tärkeää maatalouden tutkimustoiminnassa on ottaa huomioon maan eri osien erilaiset viljelyolosuhteet.

Nykyisin käytössä oleva arvio maatalouden fosforipäästöistä on perustunut pienillä savisilla valuma-alueilla Etelä-Suomessa tehtyihin tutkimuksiin. Näiden on maatalouden toimijoiden piirissä tiedetty jo pitkään pätevän huonosti täysin erilaisiin olosuhteisiin Itä- ja Keski-Suomessa.

Myös Syken erikoistutkija myöntää Ylen uutisessa, ettei heillä ole kovin paljoa seurannassa olevia maatalous-alueita. Silti maatalous ja erityisesti karjatalous on nostettu toistuvasti esille vesistöjen pilaaajana.

Maataloudesta aiheutuu päästöjä, kuten mistä tahansa ihmistoiminnasta. Ja maatalous on ihmistoimintaa, koska se tuottaa ihmisille ruokaa. Maatalous myös tekee joka päivä töitä päästöjen vähentämiseksi niissä puitteissa, minkä yksittäinen viljelijä sääolosuhteille mahtaa.

Jotta yksittäinen viljelijä voi tehdä entistä parempia ja vaikuttavampia ympäristötekoja, tulee hänellä olla käytettävissä parasta mahdollista tutkimustietoa, joka soveltuu juuri hänen tilansa olosuhteisiin.

Luonnonvarakeskuksella on menossa laaja tutkimustoiminnan keskittämishjelma. Tähän kuuluu yhtenä Mikkelin Karilassa toimivan luomututkimuksen alas ajaminen ja siirtäminen toiselle puolelle Suomea.

Luke Maaninnan tutkimustulokset nautakarjatalouden päästöistä antaa niin selkeän viestin alueellisen tutkimustoiminnan tarpeellisuudesta, että Luken johdon tulee arvioida uudelleen tekemänsä keskittämispäätökset. Ja ainoa oikea johtopäätös on niiden peruminen.

MTK-Etelä-Savon kirjelmä Mikkelin seudun eläinlääkintäpalveluista

MTK-Etelä-Savon saamien tietojen mukaan Mikkelin kaupungin taholta on esitetty eläinlääkärien matkakulujen subventointien lakkauttamista. Tämä koskisi Mikkelin lisäksi Hirvensalmea, Mäntyharjua, Kangasniemeä ja Pertunmaata. Jokainen kunta on oikeutettu tekemään itsenäisesti päätöksen subvention maksamisesta, mutta yhtenäinen käytäntö olisi loogisin ja viljelijöiden kannalta oikeudenmukaisin. Mikkelin osuus tällä hetkellä lie-nee reilut puolet ko. subventiosta ja euromääräisesti kokonaissumma kaikkien kuntien osalta noin 16 000 euroa.

Saamiemme tietojen mukaan myös seurantakokous on asiaa jo käsitellyt ja ottanut kielteisen kannan subventointien lakkauttamiseen. Tässä kohtaa on hyvä myös korostaa, että meidän tulkintamme mukaan kyse ei ole yritystuesta, vaan palvelujen käytöstä aiheutuvien kulujen tasaamisesta, kun päivystysalueen koko on kasvanut. Kyse on myös palvelun käyttäjien yhdenvertaisuudesta, kun tilojen etäisyyksistä johtuvia matkakuluja pystytään tasaamaan.

Mikäli subventioista luovutaan, heikentää se hyötyeläinten hyvinvointia, kasvattaa eläintautiriskiä ja lisää eläinlääkäreihin kohdentuvaa rasitusta. Perusteluina tälle on mm. seuraavat seikat:

- *Eläinten hyvinvointi vaarantuu, koska etenkin päivystysaikana ei yrittäjän kannata kutsua eläinlääkäreitä paikalle pienempien toimenpiteiden vuoksi vaan ne jätetään odottamaan normaalia työ-aikaa.*
- *Edellisen seurauksena eläinlääkäreiden työpaine kasvaa arkipäivinä, kun palvelujen kysyntä ruuhkautuu.*
- *Kunnalliset eläinlääkärit vastaavat eläintautitapauksissa vaadittavista toimenpiteistä, jolloin kynnyksen noustessa eläinlääkintäpalvelujen käyttöön lisää se eläintautiriskiä (taudin leviäminen, hoidon pitkittyminen yms.) ja sitä kautta pahimmillaan vaarantaa elintarvikeeturvallisuutta. Näiden seurauksena tiloille voi aiheutua myös merkittäviä taloudellisia menetyksiä sekä viranomaisille lisätyötä eläintaudeista aiheutuvien toimien myötä.*
- *Mikkelin seudulla, kuten koko Etelä-Savossa aktiivimaatilat sijaitsevat entistä kauempana toisistaan, mikä korostaa entisestään matkakulujen osuutta kustannuksista. Myös tilakoko kasvaa, jolloin yksittäisillä tiloilla eläinlääkärien käyttämä aika kasvaa.*
- *Kunnaneläinlääkärit ovat ainoita eläinlääkäreitä, jotka tekevät 24/7/365 -päivystystä, jolloin mihinkään toimiin, jotka vaarantavat tämän ei tule ryhtyä. Jo nykyisellään resurssit ovat pienet eikä niiden saatavuutta tule vaarantaa.*
- *Lisäksi on syytä huomioda maatalouden heikko kannattavuus, mikä on seurausta alhaisista tuot-tajahinnoista ja kasvavista tuotantokustannuksista. Tämä heijastuu erilaisten palvelujen käyttöön sitä herkemmin mitä kalliimpia ne ovat.*

Lopuksi MTK-Etelä-Savon osalta toteamme, että kuntien tekemä palvelutuotantosopimus tulee olla sellainen, että sen muutoksista tai siihen liittyvistä päätöksistä sovitaan kaikkien kuntien kanssa yhdessä. Tällöin voidaan varmistaa, että huomioon tulevat otetuksi kaikkien kuntien ja niiden alueilla toimivien maatilojen tarpeet. Lisäksi esitämme harkittavaksi, että eläinlääkintäpalvelujen osalta perustetaan neuvottelukunta tai yhteistyöryhmä

vastaavalla tavalla kuin on työterveyshuollossa ja lomituspalveluissa. Näissä ryhmissä on edustajat sekä viiranomaisista että palvelujen tarjoajista ja käyttäjistä. Tämä mahdollistaa toiminnan kehittämisen parhaalla mahdollisella tavalla niin sen tuottajien kuin käyttäjien osalta.

MTK-Etelä-Savon kommentit Etelä-Savon maakuntaliitolle työ- ja elinkeinoministeriön tulevan EU-rakennerahastokauden ohjelmaluonnoksesta

Etelä-Savon ja koko Itä-Suomen näkökulmasta on huomioitava hajautetun yhteiskunnan ja sen toimintojen turvaamisen tarpeet. Maailma kriisiytyy monella tapaa (poliittisesti, ympäristöllisesti, ilmastollisesti, energia-tuotannon ja ruokaturvan sekä yleisen huoltovarmuuden kannalta yms.), mikä asettaa vahvasti keskitetyn yhteiskunnan riskialttiiksi. Mitä tasapuolisemmin koko maata kehitetään ja pidetään yllä myös näitä vähäväkisempiä alueita sitä paremmin pystymme vastaamaan em. riskeihin.

Maaseudun näkökulmasta erityisesti hajautettu maatalous, metsätalous ja energian tuotanto sekä ylipäättään toimintakykyinen infrastruktuuri parantavat yhteiskunnan kykyä varautua ja vastata mahdollisiin ja jopa todennäköisiin kriisitilanteisiin. Tämä pätee hajautettuun tuotantoon myös monilla muilla toimialoilla, jotta kansalaisten peruspalvelut voidaan turvata.

KOTIMAINEN PÄÄTÖKSENTEKO JA EDUNVALVONTA

Kotimainen päätöksenteko ja edunvalvonta –luvussa on poimintoja vuoden 2019 aikana esillä olleista kansallisista kysymyksistä, joihin liitto on ollut vaikuttamassa.

MTK-Etelä-Savon kommentit suomen CAP27 -suunnitelman 2021-2027 valmisteluun liittyen

Luku 2.1. Tuki riittävien maataloustulojen ja maatilojen selviytymiskyvyn varmistamiseksi koko EU:n alueella, jotta saataisiin parannettua elintarviketurvaa

Nykytila

Tuotanto-olosuhteiden osalta on tunnistettu hyvin maatalouden kannattavuusongelma eli korkeat kotimaiset laatu- ja tuotantovaatimukset eivät toteudu muuta EU:a korkeampina tuottajahintoina. Tämän seurauksena maatalouden kannattavuus on Suomessa heikko, minkä lisäksi kilpailutilanne on epäreilu muuhun EU:iin nähden, jossa em. vaatimukset ovat alhaisempia ja sitä kautta tuotantokustannukset ovat pienemmät. Tämä tulee ottaa huomioon politiikkapäätöksiä tehtäessä, jotta tilanteeseen saadaan muutos parempaan.

Maatalouden työllisyysvaikutusten osalta teksti on ristiriitainen, kun peräkkäisissä lauseissa todetaan palkatun työvoiman osuuden olevan kasvussa ja toisaalta, että maa- ja puutarhatalouden työntekijöiden määrä väheni yli 20 % vuodesta 2013-2016. Tätä on selitetty teknisellä kehityksellä ja yrityskoon kasvulla, mikä olisi korvanut henkilötyömäärää ja parantanut työn tuottavuutta. Työntekijöiden määrän vähenemiseen eniten vaikuttanut tekijä oli kuitenkin Venäjän ja EU:n väliset pakotteet, minkä seurauksena maatalouden kannattavuus heikkeni merkittävästi. Sen seurauksena moni tila, jolla oli ollut palkattua työvoimaa, haki ensimmäisenä kustannussäästöjä vähentämällä palkatun työvoiman määrää ja korvasi sen omalla henkilökohtaisella työpanoksella. Tämä tulee lisätä tekstiin.

SWOT -analyysi

Mahdollisuudet

SWOT -analyysin mahdollisuuksissa asetetaan ylimitoitettuja odotuksia rakennekehityksen ja uuden teknologian varaan tuotantokustannusten pienentämiseksi. Mikäli samaan aikaan ei tuottoja saada lisättyä (tuottajahintojen nousu) ei tiloilla ensiksikään ole varaa investoida uuteen teknologiaan ja rakenteen kehittämisen vaatimiin toimenpiteisiin. Toiseksi erityisesti Itä-Suomessa ja Etelä-Savossa osana sitä tulevat fyysiset rajat vastaan rakennekehityksestä saatavien hyötyjen osalta. Etelä-Savon maakunta on maantieteellisesti laaja ja rik-

konainen, jolloin rakennekehityksen perusedellytyksenä oleva lisäpeltoala on aina vain kauempana tilakeskuksesta. Tämän vuoksi rakennekehityksen rinnalla tarvitaan muita kehittämismahdollisuuksia mm. tilojen välisen yhteistyön kautta.

Tuottavuuden nousu on ollut maataloudessa erittäin voimakasta, mutta suuri osa sen hyödyistä on valunut ketjussa edelleen teollisuudelle ja kaupalle. Tuottavuuden parantamisella pitää olla mahdollista saada taloudellista hyötyä tilatasolle eikä niin, että sen avulla vain paikataan heikkenevää kannattavuutta.

Mahdollisuuksiin tulee lisätä elintarvikkeiden vienti, jolloin olisi mahdollisuus saada tuotteista parempaa hintaa ja löytää vaihtoehtoisia markkinakanavia kotimaan heikosti toimiville elintarvikemarkkinoille. Pelkkää ylijäämää ei kannata viedä, vaan samalla on tuotekehitystä kohdennettava tyydyttämään kohdemaiden kysyntää.

Heikkoudet

Heikkouksiin (ja myös ughiin) tulee lisätä suomalaisen elintarvikeketjun toimimattomuus. Kaupan keskittymisen ja teollisuuden heikkous neuvotteluissa suhteessa kauppaan on johtanut tuottajahintojen alhaiseen tasoon eikä siihen ole nähtävissä kotimaan markkinoilla korjausta.

Tarveanalyysi

Tarveanalyysissä korostetaan tuotannon kilpailukyyn parantamista. Tämä tulee avata, mitä sillä tarkoitetaan: kilpailukyky suhteessa mihin ja, mistä kilpailukyky muodostuu ja, mitä sen paranemisesta seuraa? Kilpailukyvyn seurauksena tulee olla parempi maatalouden kannattavuus, korkeammat tuottajahinnat ja alemmat tuotantokustannukset. Nämä pitää kirjoittaa julki tarveanalyysiin.

Muut havainnot ja ehdotukset

Tulosindikaattoreissa todetaan kohdassa R.6., että tukia uudelleenjaettaisiin pienemmille maataloille: lisätuen prosenttiosuus hehtaaria kohti kooltaan keskimääräistä pienempien tukikelpoisten maatalojen osalta. Ennen kuin tästä tehdään päätöksiä, tulee määritellä, mitä tarkoitetaan "pienemmillä maataloilla" ja "keskimääräistä pienemmillä tukikelpoisilla maataloilla". Ennen näitä määrittelyjä ei voida ottaa kantaa tähän indikaattoriin. Maatalouden kehittymisen osalta on huomioitava ja yhteensovitettava yksittäisten tilojen ja koko elinkeinon lyhyen ja pitkän aikavälin tarpeet ja tavoitteet. Se vaatii syvällisempää analyysia kuin, mitä tässä kohtaa on nähtävissä.

Vaikutusindikaattorit 1.2-1.5 sisältävät luvun 2.1. tärkeimmät elementit: maataloustulon kehitys, sen vaihtelun vähentäminen, riittävä tukitaso sekä alueellinen tasapaino. Erityisesti Etelä-Savon kannalta alueellisen tasapainon palauttaminen tukijärjestelmiin ja koko maatalouselinkeinon kehittymiseen tulee olla uuden ohjelmakauden kehittämisen keskiössä. Tuotannon siirtymistä länteen ja lounaaseen ovat ohjanneet niin tukipolitiikka, teollisuuden strategiat, väestökehitys kuin viimeisimpänä myös maatalouden tutkimustoiminnan linjaukset. Etelä-Savossa ja koko Itä-Suomessa alkutuotanto on harvoja alueen vahvuuksia ja se tulee huomioida myös politiikkapäätöksissä.

Luku 2.2. Markkinasuuntatuneisuuden vahvistaminen ja kilpailukyvyn parantaminen kohdentaen erityisesti huomiota tutkimukseen, teknologiaan ja digitalisaatioon

Nykytila

Kuluttajakäyttäytyminen ja trendit

Kannanotto *Terveys- ja ympäristötietoisuuden korostuessa ruokavalioidemme tarvitsemme jatkossa nykyistä enemmän lihalle vaihtoehtoisia proteiiniähteitä*, tulee poistaa. Tämän tyyppinen kannanotto ei kuulu EU:n yhteisen maatalouspolitiikan valmisteluun eikä erityisesti sitä valmistelevalle viranomaiselle rooliin.

Kilpailukyvyn parantamisen keskeiset välineet

Nykytilan kuvauksessa korostetaan tuotannon kilpailukyvyn parantamista, tehostamista ja teknologiaa. Tämä tulee avata, mitä sillä tarkoitetaan: kilpailukyky suhteessa mihin ja, mistä kilpailukyky muodostuu ja, mitä sen

paranemisesta seuraa? Kilpailukyvyyn seurauksena tulee olla parempi maatalouden kannattavuus, korkeammat tuottajahinnat ja alemmat tuotantokustannukset. Nämä pitää kirjoittaa auki, mitä niillä tarkoitetaan ja tavoitellaan.

Kilpailukyvyyn lisääntyminen lasketaan rakennekehityksen ja tuotannon tehostumisen varaan. Näiden osalta on syytä tehdä syvällisempää analyysia, kuinka realistisia nämä odotukset ovat. Sekä rakennekehitys ja tuotannon tehostaminen ovat tapahtuneet ja tapahtuvat tällä hetkellä lähes kokonaan vieraalla pääomalla, joka keskittyy pienelle osaa tiloista. Mikäli tuotannon kannattavuutta ei saada merkittävästi parannettua, tulee suhtautua varauksellisesti rakennekehityksen ja tuotannon tehostamisen kautta saataviin hyötyihin. Erityisesti tämä on otettava huomioon Etelä-Savon kaltaisessa maakunnassa, jossa maantiede asettaa omat rajoitteensa maatalouden kehittymiselle. Tämän vuoksi Etelä-Savo ja koko Itä-Suomi tarvitsevat räätälöityjä välineitä, jotka ottavat alueen erityispiirteet huomioon. Kilpailukykyä enemmän pitää tavoitella parempaa kannattavuutta.

Teknologian hyödyntämistä hidastaa sen kalleus yhdistettynä maatalouden heikkoon kannattavuuteen. Investointitukien osalta on myös ollut nähtävissä niiden siirtyminen investointituotteiden hintoihin.

Digitalisaation ja datan osalta on nähtävissä mahdollisuuksia, mutta se edellyttää mm. selvitysmies Reijo Karhisenkin raportissa todettua tiedon jakamista koko elintarvikeketjun käyttöön. Nyt kuluttajilta kerättävä data hyödyttää vain kauppaa. Tekstissä on irrallinen toteamus *Kuluttajien roolia elintarvikeketjussa vahvistetaan*, joka jätetään kirjoittamatta auki, mitä sillä tarkoitetaan.

SWOT

Mahdollisuudet

Rakennekehityksen ja uuden teknologian mahdollisuudet arvioidaan ylioptimisesti, mikäli samaan aikaan ei tulopuolelle saada parannusta.

Uhat

Tutkimustoiminta keskittyy Länsi- ja Lounais-Suomeen (myös luomutuotannon osalta) eikä hyödytä itäsuomalaisista maataloutta.

Tarveanalyysi

Datan kulkemista ketjussa kuluttajalta alkutuotantoon tulee avata ja tehostaa. Tässä tulee hyödyntää selvitysmies Reijo Karhisen raportin ehdotuksia. Markkinatietoa on jo olemassa, mutta se on vain kaupan käytössä. Tämä vaatii lainsäädäntöön muutoksia, mikäli vapaaehtoisia keinoja tiedon jakamiseen ei löydy.

Luvussa todettu elintarvikkeita jalostavien pk-yritysten määrän lisääminen on kannatettava ehdotus, jotta saadaan uusia vaihtoehtoisia markkinakanavia ja sitä kautta lisää kilpailua. Tämä on keino saada parempaa hintaa maatalouden tuottamille tuotteille.

2.3. Viljelijän aseman parantaminen arvoketjussa

Tarveanalyysi

Tarveanalyysi -luvussa on nostettu hyvin esille keskeiset välineet viljelijän aseman parantamiseksi arvoketjussa. Lukuun tulee lisätä vielä se, että niiden toimenpiteiden tulee johtaa maatalouden kannattavuuden parantamiseen. Ilman sitä viljelijän asema ei parane arvoketjussa.

2.4. Vaikuttaminen ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, ja myös kestävä energia

Tarveanalyysi

Tarveanalyysi -luvussa on nostettu hyvin esille maan eri osien erilaiset olosuhteet niin maaperän kuin tuotannon rakenteen osalta. Ohjelman tulee olla rakennettu niin, että se ei anna kilpailuetua jo ennestään paremmille viljelyalueille ja sitä kautta kiihdytä entisestään tuotannon siirtymistä länteen. Tavoitteena on oltava, että maa-

talouden harjoittamisen edellytykset säilyvät koko maassa ja, että sitä tukevia toimenpiteitä on niin tukipolitiikassa, ympäristöpolitiikassa kuin myös tutkimuksessa ja neuvonnassa. Hajautettu tuotanto mm. kotieläintaloudessa vähentää myös osaltaan mm. eläintauteihin liittyviä riskejä sekä koko maatalouden osalta sään ääri-ilmiöiden yleistymisestä seuraavia satoriskejä.

Ilmaston, ympäristön ja vesien suojeluun liittyvät vaatimukset voivat olla keskenään ristiriitaisia, jolloin niiden yhteensovittaminen on erityisen tärkeää. Maatalouden harjoittaja voi parhaiten vastata näihin vaatimuksiin silloin, kun tuotanto on kannattavaa ja vaadittavat toimet realistisia, kannustavia ja helposti yhteen sovitettavia.

2.5. Kestävän kehityksen edistäminen ja luonnonvarojen tehokas hoito

SWOT

Ympäristötoimenpiteiden toteuttaminen onnistuu parhaiten kannattavilla maatiloilla. Tämän vuoksi mitään ympäristöön kohdentuvia toimenpiteitä ei tule suunnitella irrallaan kannattavuutta parantavista tavoitteista. Menossa olevalla ohjelmakaudella maatalouden ympäristökorvausjärjestelmä laadittiin Itämeren suojelun ehdoilla. Vaikka Etelä-Savon (Järvi-Suomen) vesistöt ovat hyvässä ja erinomaisessa tilassa, tulee meillä olla välineitä, joilla tämä tila pystytään myös jatkossa säilyttämään. Tämä edellyttää, että uudella ohjelmakaudella Etelä-Savoon saadaan kohdennettuja vesiensuojelua ylläpitäviä järjestelmiä ja niihin riittävä rahoitus.

2.7. Nuorten viljelijöiden houkuttelu sekä liiketoiminnan helpottaminen

SWOT

Heikkoudet ja uhat

Nuorten saaminen maatalouden harjoittajiksi edellyttää maatalouden kannattavuuden parantamista tukevia toimenpiteitä. Tämän lisäksi on luotava järjestelmiä, jotka mahdollistavat tilan siirtymisen jatkajalle riittävän ajoissa. Mitä vanhemmaksi potentiaalinen jatkaja ennättää sitä todennäköisemmin hän löytää jonkin muun työ- ja toimeentulomahdollisuuden eikä siirtyminen maatalouden harjoittajaksi enää välttämättä houkuttele. Entistä useammin on myös tilanteita, joissa maatila mahdollistaa vain yhden henkilön työllistymisen, jolloin alueella on oltava työtilaisuuksia myös mahdolliselle puolisolalle. Edelleen maatalousyrittäjäksi ryhtymiseen vaikuttavat erilaisten palvelujen saatavuus, jolloin ne olisi oltava mahdollisimman lähellä (sote, koulut, harrastukset, kaupat jne.). Maaseudun kehittäminen kokonaisuudessaan palvelee näin myös maataloutta ja sen jatkuvuutta.

2.8. Työllisyyden, kasvun, sosiaalisen osallisuuden ja paikallisen kehittämisen edistäminen maaseutualueilla sisältää biotalouden ja kestävän metsätalouden

Matkailu, luonto, ekosysteemipalvelut

Ekosysteemipalveluista ei otsikosta huolimatta tässä kohta kerrota. Matkailun osalta olisi syytä arvioida, millä tavoin lentomatkailu tulee kehittymään sen merkittävistä ilmastovaikutuksista johtuen. Vaikutusten osalta on tehtävä erilaisia skenaarioita. Suomi on kansainvälisen matkailun näkökulmasta tältä osin saari, johon tullaan pääsääntöisesti lentäen. Matkailulla on erittäin suuri taloudellinen merkitys Etelä-Savossa ja koko Itä-Suomessa, mikä edellyttää varautumista tulevaisuudessa muuttuviin matkailun trendeihin.

Maaseutualueiden hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi tarvitaan paikallisia kehittämistoimia

Paikallisten kehittämistoimien tulee olla huomioituna myös valtakunnan tason kansallisessa politiikassa. Käytännössä koko EU-jäsenyyden ajan EU:n antamia rahoitusvälineitä on jouduttu käyttämään paikkaamaan kansallisen rahoituksen leikkauksia erityisesti Itä-Suomessa. Tämä ns. additionaliteetti on hyväksytty jostain syystä ohjelmakaudesta toiseen. Uudella ohjelmakaudella EU:n tarjoamat kehittämisvälineet on luotava rinnan valtion budjettirahoituksen kanssa siten, että Itä-Suomeen ja sitä kautta Etelä-Savoon saadaan aidosti lisäresursseja kehittämiseen eikä, että EU-rahoitusta käytetään valtion alueelta vetäytymisen rahoittamiseen. Tämä liittyy olennaisesti tasapainoiseen aluekehittämiseen, jossa koko maata kehitetään tasapuolisesti ja alueiden omista lähtökohdista.

2.9. Parannetaan tapaa, jolla EU:n maatalous vastaa ruokaa ja terveyttä koskeviin uusiin yhteiskunnan vaatimuksiin, mukaan lukien turvallinen, ravitseva ja kestävän kehityksen mukainen ruoka, ruokahävikki sekä eläinten hyvinvointi

Nykytila

Epäterveellinen ruokavalio sairastuttaa kansalaiset, mutta tarjontaa voi ohjata

Nykytilan kuvaus antaa kuvan, että eurooppalainen maatalous tuottaa epäterveellistä ruokaa, joka sairastuttaa ja lopulta tappaa EU-kansalaiset. Edelleen luvussa kuvataan, että kuluttajien ostokäyttäytymistä ohjaavat vain valikoima ja hinta. Koko teksti on tältä osin erittäin asenteellinen ja yksipuolinen. Siinä ei myöskään tarkenneta, mitä epäterveellisellä ruoalla tarkoitetaan. Tällä perusteella koko teksti on korjattava.

SWOT

Mahdollisuudet

Luomuvalkuaisen lisäksi tulee panostaa kaiken kaikkiaan kotimaiseen valkuaistuotantoon, niin rehuksi kuin ihmisravinnoksi.

Tarveanalyysi

Tarveanalyysi keskittyy kuluttajien ja tuotantoeläinten tarpeisiin, mutta sivuuttaa kokonaan tuottajien tarpeet. Sama ongelma on koko suunnitelmassa. Mikäli tuottajien tarpeista eli toimeentulosta sekä yrittämisen ja elämisen edellytyksistä ei huolehdita ei voida vastata kuluttajien eikä tuotantoeläinten tarpeisiin.

Edelleen tarveanalyysiin liittyen kohdassa *Elintarvikeuhat kasvussa* nostetaan esille, että terveellisillä elintarvikkeilla tulee olla ”pieni hinta”. Myös tämä korostaa kuluttajien tarpeita suhteessa tuottajien tarpeisiin. Maatalouspolitiikan tehtävä ei ole ratkaista yhteiskunnassa ilmenevää köyhyyttä, se on sosiaali- ja yhteiskuntapolitiikan tehtävä. Cap -suunnitelman tehtävä ei ole ottaa kantaa tämän tyyppiseen tilanteeseen, joka toteutessaan johtaisi suunnitelmassa esitettyjä maatalouden kannattavuutta parantavia toimenpiteitä heikentäviin tuloksiin. Mitä halvempaa ruoka on kaupassa sitä huonommat mahdollisuudet ovat tuottajahintojen nostoon. Kun tukien määrä samaan aikaan tulee laskemaan, eivät Cap:n tavoitteet tuottajien näkökulmasta toteudu.

MAATALOUDEN ERITYISKYSYMYKSIÄ

Yleistä

Maito ja naudanliha kuuluvat kestävään ruokajärjestelmään

Kotieläintuotannon kokonaisvaikutuksia arvioitaessa pitää huomioida koko ruokajärjestelmä. Globaaleja ongelmia ei myöskään tule yleistää Suomeen. Meillä maatalouden tuotantopanokset käytetään tehokkaasti lopputuotteisiin, kun eläinten perinnöllinen aines, ruokinta ja hoito ovat huipputasoa.

Suomessa ovat maailman parhaat vesivarat ja runsaasti peltoalaa lannan ravinteiden hyödyntämiseen. Jo-kaista suomalaista kohti on käytettävissä vuodessa 2 000 kuutiota makeaa vettä, josta käytämme vain noin kaksi prosenttia.

Maatalouden osuus Suomen kokonaispäästöistä on tällä hetkellä 12 prosenttia. Ruoan osuus suomalaisten kotitalouksien kasvihuonekaasupäästöistä on 16 prosenttia. Edelle menevät asuminen ja energiankulutus (39 %), liikkuminen (19 %) sekä palvelut ja tavarat (26 %).

Ruoantuotannon osalta maaperän mahdollisuudet hiilensidontaan on keskeinen ratkaisu ilmastomuutoksen hillintään. Nurmi monipuolistaa viljelykiertoja sekä ylläpitää maaperän laatua ja hiilensidontaa. Naudalla ja nurmella on Suomessa kohtalonyhteys, joka ylläpitää laajasti luonnon monimuotoisuutta linnuista kasvillisuuteen. Laiduntava lehmä on raivaussahan ohella parhaita luonnonhoitajia.

Nauta on siitä hieno eläin, että se pystyy muuttamaan ihmisille kelpaavaksi ruoaksi nurmea ja kuituja, joita emme itse pysty syömään. Mikäli tämä ravinto otetaan ruokajärjestelmästä pois, olemme entistä pahemmin tuontiruoan varassa.

Märehtijät tuottavat metaania, jonka ne poistavat pötsistä röyhtäilemällä. Metaanin hiili on peräisin biomassaan sitoutuneesta hiilestä eli se ei vapauta uutta fossiilista hiiltä ilmakehään.

Kotieläintuotanto on myös tärkeä osa kiertotaloutta. Lanta ja nurmi ovat vaihtoehto fossiilitaloudelle bioenergian ja kierrätyslannoitteiden muodossa. Näissä myös kunnat ja kaupungit voivat olla aktiivisia luomalla edellytyksiä esimerkiksi biokaasulaitosten perustamiselle ja edellyttämällä julkiselta liikenteeltä biokaasun käyttöä polttoaineena.

Luken tutkijoita siteeraten: ”Maatalousmaa on hyödynnettävä tehokkaasti ja päästöjä vähennettävä merkittävästi. Tässä kotieläintuotannolla on tulevaisuudessakin tärkeä osa. Kokonaiskestävyyttä voi edistää mm. lisäämällä kotimaisen ruoan osuutta, vähentämällä ruoan liiallista kulutusta sekä hävikkiä.”

Lisäksi tulee muistaa kotieläintuotteiden ravitsemukselliset vahvuudet. Näitä ovat mm. proteiinit, rauta, sinkki ja seleeni sekä B-ryhmän vitamiinit, joista merkittävän osan saamme kotieläintuotteista.

Kotieläintuotteita korvaavia elintarvikkeita tulee markkinoille tasaiseen tahtiin. Se antaa kuluttajille uusia valinnan mahdollisuuksia. Hallinnollisia päätöksiä tähän ei tarvita.

MTK:n näkemykset aloitteisiin vähentää lihan ja maidon kulutusta julkisissa ruokapalveluissa

Jokaisen suomalaisen tulee voida päättää itse siitä mitä syö. Ravitsemussuosituksilla ja julkisilla ruokapalveluilla tuetaan terveellisen ja monipuolisen ruokavalion toteutumista. Maito ja liha ovat tärkeä osa monipuolista suomalaista ravitsemusta, ruokakulttuuria ja makutottumuksia. Ne sisältävät meille kaikille tärkeitä ravintoaineita, eikä niitä ole ravitsemuksen osalta helppoa korvata yksittäisillä kasvispohjaisilla tuotteilla. Erityisesti kasvavat lapset ja nuoret sekä ikäihmiset ovat julkisten ruokapalveluiden erityisryhmiä, joille ravitsemuksellisten tarpeiden täyttyminen ja ruuan maittavuus on syytä huolellisesti varmistaa.

Ruuantuotannon päästöissä ei tällä hetkellä huomioida juuri lainkaan maaperän ja kasvuston sitomaa hiiltä. Maaperään jäävää hiilen määrää tutkitaan parhaillaan useassa tutkimushankkeessa Suomessa ja maailmalla. Myös päästökertoimia tarkennetaan. Kuluttajien mahdollisuuksia ravitsemussuosituksien mukaiseen lihan- ja maidon kulutukseen ei tulisi poliittisin päätösin rajata varsinkaan nyt kun oma maataloutemme on pyrkimässä kohti hiilineutraaliutta näiden tutkimusten tuloksia hyödyntäen.

Maidon ja lihan vähentämisen ilmastovaikutukset jäävät käytännössä hyvin vähäisiksi verrattuina vaikkapa kuntien energiaratkaisujen vaikutuksiin. Esimerkiksi Helsingin kaupungin osalta ei ole tehty selkeitä laskelmia eläinperäisten tuotteiden vähentämisen todellisista ilmastovaikutuksista. Ilmastovaikutusten arviointia hämärtää myös se, että kilo tai litra korvaavaa tuotetta ei todennäköisimmin myöskään ole ravitsemuksellisesti vertailukelpoinen Suomessa tuotettuun kiloon lihaa tai litraan maitoa.

Tuotantomme on kansainvälisessä vertailussa hyvin ekologista ja ruokamme puhdasta. Meillä on kotieläintuotantoon runsaat ja puhtaat vesivarat sekä puhdas maaperä ja ilma. Luonnon monimuotoisuutta lisäävät pientareiden suuri määrä pienehköillä lohkoillamme ja metsien ja järvien reunamilla. Tuotantoeläinten terveys sekä elintarviketurvallisuus ovat Suomessa huippuluokkaa. Me emme typistä broilereiden nokkia ja katko sikojen saparoita. Elintarvikkeissamme ei ole salmonellaa ja ruokamme alkuperä on jäljitettävissä. Me emme käytä antibiootteja eläimille ennaltaehkäisevästi vaan annamme niitä ainoastaan sairaille eläimille. Näin huolehdimme myös kansanterveydestä ehkäisemällä superbakteerien leviämistä.

Maidon- ja lihan tuotanto muodostavat valtaosan maataloutemme tulovirroista ja niillä on merkittävä vaikutus maamme elintarvikealaan, huoltovarmuuteen sekä maaseudun elinvoimaisuuteen, monimuotoisuuteen ja maalaismaisemaan. Maataloustuotantomme mukautuu kulutuskysynnän muutoksiin. Suomalaiset viljelijät ovat sitoutuneita kehittämään tuotantoaan entistä ilmastoviisaammaksi, mutta jos tilat ajetaan poliittisin päätösin entistä ahtaammalle, ei rahaa jää riittävästi tarvittaviin ilmastotoimiin.

Kunnat ja julkiset hankintaorganisaatiot, kuten kuluttajatkin, voivat pienentää ruuan ilmastovaikutuksia parhaiten suosimalla puhtainta, tuoreita ja kotimaisia raaka-aineita, niin kasviksia kuin kotieläintuotteita, ja vähentämällä ruokahävikkiä.

Liha – Itä- ja Keski-Suomen lihavalioikunta

Pidetään suomalainen lihantuotanto kilpailukykyisenä!

Liha kuuluu suomalaiseen ruokapöytään. Lihan kulutus on pysynyt vakaalla tasolla ja jopa hieman noussut. Lihantuotantoa ei pidä ulkoistaa maihin, joissa tuotanto-olosuhteet eivät täytä suomalaisen tuotannon vaatimuksia mm. eläinten hyvinvoinnin, ympäristön ja ilmaston osalta. Kuluttajilla onkin yhä paremmat mahdollisuudet tietää ja valita kotimainen vaihtoehto, kun lihan alkuperä on ilmoitettava myös ravintoloissa. Kotimaisen lihantuotannon kilpailukykyistä on huolehdittava, jotta pärjäämme kasvavaa tuontia vastaan.

Poliittisilla päätöksillä on merkittävä vaikutus kilpailukykyyn. EU:n ja kansallisen maatalouspolitiikan on tuettava lihantuotantoa niin Suomessa kuin Euroopassakin. EU:n maatalouspolitiikan uudistamisessa Itä- ja Keski-Suomen lihavalioikunta haluaa tukien kohdistuvan nykyistä paremmin itse ruuan tuottamiseen.

Lihavalioikunta pitää vakavana uhkana maidon ja -naudanlihantuotannolle, jos EU:n suorille tuille asetetaan 100 000 euron tukikatto. Suomessa kattoa ei tule ottaa käyttöön. Uudistuksen yhteydessä on huolehdittava, että maataloutta voidaan harjoittaa myös heikoimmilla viljelyalueilla. Luonnonhaitta on edelleen korvotava riittävillä resursseilla. Uudistuksen yhteydessä kaikki tuottavassa viljelyssä oleva pelto on saatava korvauskelpoiseksi tilatuessa ja luonnonhaittakorvauksessa. Nurmi mahdollistaa kilpailukykyisen ympäristö- ja ilmastokestävän viljelyn myös heikoimmilla viljelyalueilla. Tukipolitiikalla on nurmen asemaa vahvistettava.

Tuottavuuskehityksen on jatkuttava edelleen. Tuottavuuden parantamiseen ja poistuvan tuotannon korvaamiseen tarvitaan merkittävässä määrin investointeja. Investointien rahoitus on turvattava mm. huolehtimalla Maakeran riittävästä pääomittamisesta ja luomalla uusia rahoitusjärjestelmiä maatalainvestointeihin. Esimerkiksi energiainvestoinnit biokaasutuotantoon tarvitsevat pääomaa ja uusia rahoitusratkaisuja.

Maataloustukien valvontaa tukevaa tekniikkaa on vietävä nopeasti eteen päin. Lihatililla tämä tarkoittaa mm. eläinten rekisteröinti- ja merkintäjärjestelmien kehittämistä niin, että inhimilliset virheet ja sanktiot voidaan välttää. Lypsykarja- ja nautatiloilla on otettava e-merkki käyttöön ja eläinten osto- ja poistoilmoitukset on voitava automatisoida eläinsiirtojen yhteydessä tapahtuvaksi.

Eläinsuojelunlainuudistus tulee tehdä edellisen hallituksen valmisteleman lakiesityksen pohjalta. Tiukennuksia eläinsuojelulakiin ei tule tehdä ja eikä näin vaarantaa kotimaisen kotieläintuotannon kilpailukykyä.

Viljelijöiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta on huolehdittava. Toimivat lomituspalvelut kautta maan ovat jaksamisen kannalta välttämättömät. Lomituspalvelujen kehittäminen ja turvaaminen on oltava myös hallitusohjelmassa. Välitä viljelijästä toiminta tulee vakinaistaa.

Monta hyvää syytä valita Suomessa tuotettu liha

Ruokakeskustelussa on aina huomioitava kokonaisuus, miksi, miten ja, missä tuotamme ruokamme. 93 prosenttia suomalaisista syö lihaa ja 78 prosenttia aikuisista pitää lihaa hyvänä ruokana. Lihassa on lähes kaikki ravintoaineet, joita ihminen tarvitsee: energiaa, rasvaa sekä laadukasta proteiinia, B-ryhmän vitamiineja, rautaa, sinkkiä ja muita kivennäisaineita hyvin imeytyvässä muodossa. Lihaan ei tarvitse lisätä mitään.

Suomen pohjoisissa olosuhteissa emme voi elää pelkästään kasvituotannon varassa. Peltomme soveltuvat hyvin viljelyvarmojen rehuksien nurmen ja rehuviljan viljelyyn. Rehuksia emme voi suoraan hyödyntää ihmisravintona, siihen tarvitsemme monipuolista kotieläintuotantoa. Kotieläinten kautta muutamme rehuksit lihaksi ja maidoksi. Kotieläintuotanto on tärkeä osa suomalaista ruokahuoltoa ja huoltovarmuutta.

Kotieläintuotanto on erityisen tärkeä osa maataloutta heikoimmilla viljelyalueilla, kuten Itä- ja Pohjois-Suomessa. Näillä alueilla maatalouden myyntituloista yli 80 % tulee kotieläintuotannon kautta. Lihantuotanto on myös suomalaisen elintarviketeollisuuden suurin toimiala sen työllistäessä suoraan noin 10 000 ja välillisesti lähes 300 000 suomalaista: lihantuottajia, maanviljelijöitä, rehuntoimittajia, eläinlääkäreitä, kuljetusyrittäjiä, tuotekehittäjiä, pakkaajia ja kaupan henkilöstöä. Yksi työpaikka elintarviketeollisuudessa tuo yli kolme muuta työpaikkaa yhteiskuntaan.

Suomalainen liha on turvallista, vastuullisesti tuotettua ja jäljitettävää. Tuottajat ovat ammattitaitoisia ja koko ketju toimii ympäristöä ja luontoa kunnioittaen. Teemme eniten myönteistä vaikutusta ympäristön ja ilmaston eteen vähentämällä ruokahävikkiä ja valitsemalla kotimaisen vaihtoehdon tuontiruuan sijaan. Lihakulutuksen

vähentäminen onkin Suomessa kohdistunut ulkomaiseen lihaan, kotimaisen lihan kysyntä on säilynyt ja suomalaiselle lihalle on löytymässä yhä enemmän kysyntää viennistä. Suomessa lihan tuotantoketju on läpinäkyvä ja jäljitettävä, tuotantotilalle asti, kun valitsee suomalaista, tietää mitä syö.

Vilja – Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta

Peltokasvivaliokunnan toimintasuunnitelma vuodelle 2019

- Toimintavuoden aikana valiokunnan tavoitteena on edistää peltokasvien oikean hinnan asettamisen sekä laadun puolesta. Valiokunta seuraa aktiivisesti markkinoita ja niiden kehittymistä sekä viestii seurannasta myös jäsenille.
- Panostetaan peltokasvien brändäykseen ja viljan myynnin ohjauksesta oikeisiin kohteisiin. Lisätään tunnettuutta ja tietoutta vaihtoehtokasveista jäsenistön keskuudessa.
- Edistetään MTK:n lanseeraaman Viljatorin käyttöä sekä tehdään sitä tutuksi jäsenistön keskuudessa.
- Viestintään panostaminen sekä valiokunnan kesken että tiedon välittäminen muille. Valiokunta viestii keskenään sähköpostiviestein ajankohtaisista asioista, joista toimihenkilöt viestivät suoraan jäsenistölle posteissaan.
- Valiokunta kokoontuu vuoden aikana kolmesti: helmikuussa järjestäytymiskokous, kesällä tapaaminen ja syksyllä vuoden viimeinen kokous. Paikoissa pyritään suosimaan erilaisia peltokasviyrityksiä IKS-alueella, painottuen sekä valiokuntalaisten että ulkopuolisten yrityksiin.

VYR -seminaarin anti Itä- ja Keski-Suomen sekä valtakunnallisen peltokasvivaliokunnan osalta

Seminaari todettiin yleisesti hyödylliseksi ja erityisesti Reijo Karhisen esitys maatalouden kannattavuuden parantamisesta. Esitys koettiin positiiviseksi, avoimeksi ja kannustavaksi. Monet ehdotukset olivat tuttuja ja niihin on viime aikoina otettu osaa, esimerkiksi sähköisten markkinapaikkojen kautta. Tärkeimmäksi koettiin, että selvityksen esitykset ja mahdollisuudet saadaan käytäntöön, jotta selvitys ei jäisi turhaksi.

Maatalouspolitiikan ajankohtaiskatsaus tehtiin yhdessä Itä- ja Keski-Suomen sekä valtakunnallisen peltokasvivaliokunnan kanssa. MTK:n järjestöuudistus etenee ja muutoksia on tiedossa jäsenmaksuihin parin vuoden sisällä. Valtuuskunta päättää summista myöhemmin.

Tulevana keväänä on tiedossa vaalisuma. Tiedossa on linjaeroja puolueiden välillä. Vaalien lopputulos tulee vaikuttamaan vahvasti tukipolitiikkaan ja sen muuttumiseen. Tukipolitiikka on jo nyt muutoksen kynsissä ja CAP-uudistus etenee vahvasti ministeriön eri maatalouspajoissa.

Euroopan parlamentissa Suomella käynnistyy puheenjohtajuuskausi, mikä saa pohtimaan Suomen roolia EU:ssa. Aihe on arka, eikä Suomi voi ottaa liian päämääröntiasennetta. Suomella on kuitenkin hyvät lobbaajat viemässä tietoa suomalaisesta ruoantuotannosta.

Iso-Britannian EU-eron vaikutukset sekä unioniin että erityisesti maataloustukiin koettiin haastavana. Vaikutuksista ei ole vielä tietoa, mutta aihetta seurataan jatkuvasti edunvalvontajärjestössä monella eri tasolla. Vahva ajatus kuitenkin löytyy siihen, että ero ei kaada koko tukijärjestelmää. Suuriin muutoksiin on kuitenkin varauduttava tukipolitiikassa.

Vuoden toisessa kokouksessa MTK:n lakimies piti esityksen tuottajaorganisaatioista ja käytännön mahdollisuuksista peltokasvialalle. Kevään aikana on perustettu tuottajaorganisaatio kananmunapuolelle, tulossa on Vuohiyhdistykselle oma organisaatio.

Kysymyksiä kokousväessä herätti viljan mahdollisuudet tuottajaorganisaatioissa (TO). Viljaosuuskuntia on jo tullut, mutta osuuskunta ei pysty samalla tavoin neuvottelemaan hinnasta mitä TO. Viljapuolella mahdollisuuksia löytyisi erikoistumisen kautta, esim. puhdas kaura, mallasohra, siemenpalvelu, rehukasvipuoli tai luomu.

Byrokratia, sen määrä ja jäsenten sitouttaminen tuottajaorganisaatioon pohdituttaa. TO:n pitäisi tuoda helpotusta toimintaan eikä lisätä vaatimuksia entisestään jo hankalalla alalla. Tuottajaorganisaatiolle luodaan perustettaessa säännöt, joissa määritellään jäsenen sitouttamisen määrät (yleisesti paras tapa hehtaari- tai tonnimäärä määrittelee).

Raportointivelvollisuuksia helpottaa ulkopuolisuus EU-rahasta. Tuottajaorganisaatiota perustettaessa on Ruokavirastolle toimitettava osuuskunnan tai osakeyhtiön säännöt sekä perustamisilmoitus. Pyydettyäessä Ruokavirastolle on myös ilmoitettava TO:n toimitusmäärätilastoja. Tuottajaorganisaation perustamiseen ja ilmoitukseen saa tarvittaessa MTK:lta apuja lakipuolelta.

Peltokasvialalla oli epätavallinen talvi 2019 takana äärimmäisen kuivan kesän jälkeen. Teollisuus ja kauppa- ja liikenne hidastivat viljojen hinnannousua pitämällä siilot tyhjinä pitkään. Hankkijan tuoma rehumaissi viime syksynä ohjasi suurimokauraa ulkomaan markkinoille. Tämä nosti kauran hintaa kotimaan markkinaa korkeammalle.

Jatkossa peltokasvialalla vientimarkkinoita pitäisi avata entistä enemmän. Tähän voisi myös aiemmin käyty keskustelut tuottajaorganisaatioista olla yksi vaihtoehto. Laatutietoisuus kauppaliikkeiden keskuudessa on vahvaa. Laatu vaaditaan ja sen eteen ollaan valmiita tekemään sopimuksia. Laatulisä pitää saada kohtuulliseksi, jotta korvauksesta on hyötyä.

Maidontuotanto - Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta

MTK:n Maitovaltuuskunta: vastuullisilla suomalaisilla maitotuotteilla on paikkansa maailman markkinoilla

Globaalissa mittakaavassa Suomessa on hyvät olosuhteet maidontuotantoon. Nurmipohjaisesta ruokinnasta johtuen kotimaisen maitolitrin ilmastovaikutus on hyvin maltillinen ja sitä pyritään pienentämään edelleen. Kotimainen maito tuotetaan vastuullisesti. Suomalaiset maidontuottajat haluavat kantaa vastuunsa globaalista ruokaturvasta ja tarjota vastuullisia elintarvikkeita myös vientiin.

Ilmastonmuutos huolestuttaa monia. Toimia on tehtävä eri aloilla ilmaston muutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumisiksi. Maidontuottajat ovat tässä työssä tiiviisti mukana. Parhaillaan tutkitaan ja sovelletaan tutkittua tietoa käytännön toimenpiteiksi tilatasolla.

Suuri osa maitolitrin ilmastovaikutuksesta tulee rehuntuotannosta. Nautojen ruokinta Suomessa perustuu nurmeen, soijaa ei juurikaan käytetä. Nurmesta eli pitkälti säilörehuperusteisesta ruokinnasta johtuen maitolitrin ilmastovaikutus on Suomessa varsin maltillinen, noin 1 kg CO₂-ekv¹. Ilmastotoimissamme saamme moniin muihin maihin verrattuna etumatkaa.

Tilatasolla vastuullinen tuotanto tarkoittaa jatkuvaa toimintojen kehittämistä. Tutkittu tieto ja asiantunteva neuvonta ovat tässä välttämättömiä.

Tilat tarvitsevat lisää tutkimustietoa nurmipeltojen hiilensidonnasta ja asiantuntevaa neuvontaa toimenpiteiden toteuttamiseksi. Lisäksi tarvitaan taloudellisia resursseja ja aikaa.

Vastuullisuuden kehittämisessä on hyvä tunnistaa maidontuotannon luonne. Muutokset ovat harvoin mahdollisia toteuttaa nopeasti, sillä esimerkiksi kasvu vasikasta lypsylehmäksi vie reilut pari vuotta, navetan käyttöikä on kymmeniä vuosia ja toukutyötkin tehdään kerran vuodessa.

Suomen vesivarat ovat runsaat ja nurmi kasvaa viileässä ilmastossa hyvin. Nurmivaltaisesta ruokinnasta johtuen suomalaisen maidon hiilijalanjälki on hyvin maltillinen. Suomessa on hyvät edellytykset vastuulliseen maidontuotantoon.

Suomessa on mahdollista tuottaa vastuullisia elintarvikkeita myös vientiin. Maidontuottajat kokevat, että heidän on kannettava oma osansa globaalissa ruokaturvassa. Suomalaisilla, vastuullisilla maitotuotteilla on paikkansa myös maailman markkinoilla.

Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunnan kokouksissa käsiteltyjä asioita – kevät 2019

Suomen hallituksen kaatuminen keväällä aiheutti epävarmuutta joidenkin valmisteilla olleiden lakien suhteen. Näitä ovat mm. eläinten hyvinvointilaki sekä lomituspalvelulaki.

Vuonna 2018 meijerien vastaanottama kokonaismaitomäärä laski 0,5 %, luomumaidon kasvoi yli 10 % ja tuonti laski 10 %. Kotimaisuusaste eri maitotuotteissa on: voi 94,4 %, maitonesteet 94,4 %, jogurtti 71,7 % ja juusto 50,5 %, kokonaisuutena 67,9 %. Suurin yksittäinen ongelma on tuontijuustojen suuri osuus.

Maitonesteiden kulutuksessa on nähtävissä lievästi aleneva trendi, mutta juustojen kulutus on kasvanut. Ikävä kyllä juustoissa kasvu on tapahtunut lähes kokonaan tuontijuustojen kautta, joiden määrä maitolitroiksi muutettuna on noin 700 miljoonaa litraa. Maitotuotteiden kulutus henkeä kohti on ollut lievässä nousussa viime vuonna tapahtunutta pientä laskua lukuun ottamatta.

Omavaraisuus maitotuotteissa nesteeksi muutettuna on asettunut viime vuosina noin 99 %:iin. Omavaraisuus laski alle 100 %:n vuonna 2011.

Käytiin keskustelua vientiin liittyvistä ongelmista ja mm. auditoinneista, joita moni maa edellyttää. Isot auditointiprosessit eivät välttämättä kuitenkaan johda kauppoihin. Vaikka Suomessa noudatetaan tiukkaa kotimaista lainsäädäntöä sekä yhteisiä EU-kriteerejä, se ei välttämättä vientimaille riitä.

Lypsylehmien lukumäärä on ollut aleneva vuodesta 2016 alkaen. Vuonna 2018 lehmämäärä aleni 1,7 % vuoden 2017 vastaavasta ajankohdasta. Alueista suurimmat miinukset ovat Pohjois-Karjalassa, Kaakkois-Suomessa ja Varsinais-Suomessa. Pienin alenema on ollut Kainuussa, Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla.

Tilamäärän voimakas lasku olisi syytä ottaa huomioon meijerien toiminnassa nykyistä vahvemmin, jotta siihen voitaisiin varautua eikä jouduttaisi tekemään ns. pakkoratkaisuja. Tilatasolla ongelmaksi muodostuu, että maidon tuottajahinta on se tekijä, joka joustaa helpoimmin ja nopeammin kuin ketjun muut tekijät. Tästä asiasta ei keskustella riittävästi.

Maidon tuotanto on laskenut eniten Etelä-Savossa, Hämeessä ja Kaakkois-Suomessa. Kasvua on ollut Pohjanmaan maakunnissa, Pohjois-Savossa ja Kainuussa. Käytiin keskustelua, voitaisiinko investointeja tukea jollain tapaa voimakkaammin alenevan tuotannon alueilla. Maatalous ei kuitenkaan ole tällä hetkellä pankeille kovinkaan houkutteleva lainoituskohde. Tähän liittyen on pohdittu, olisiko mahdollista rahoitusta saada muulla tavoin, kuten esimerkiksi Finnveran kautta? Erityisesti tätä tulisi selvittää yhtiömuotoisen maatalouden osalta.

Makeran tulevaisuus on hyvin epävarma eikä vähiten tulevan hallituksen kokoonpanoa ennakoiden. Tämän vuoksi on rohkeasti haettava uusia rahoituskanavia ja -välineitä (yritysrahoitus, joukkorahoitus jne.). Tämä edellyttää mm. Finnveran rahoitusehtojen muuttamista.

Pankit eivät pidä itseään riskirahoittajina, mutta rahoittavat kyllä kannattavia investointeja. Kannattavuuteen vaikuttavat luonnollisesti tuotot ja kulut. Ja tuotot muodostuvat merkittävimmit osin maidon tuottajhinnasta.

On myös syytä keskustella siitä, onko tavoite tuotantomäärien säilyttämisestä välttämättä maidontuottajan etu. Tuontia on vaikea estää ja sen vuoksi joudutaan viemään ja viennin kannattavuus on huonompi kuin kotimaan markkinoilla. Tämä on hyvä ottaa huomioon investoinneista puhuttaessa, koska on samaan aikaan huolehdittava markkinatasapainosta. Maitomarkkinat voidaan saada sekaisin sekä tuontimaidolla, mutta myös kotimaisella maidolla, jos sen tuotanto ei kehity hallitusti.

Valiokunnan kokouksissa käsitellyjä asioita – syksy 2019

Maidontuotanto on kokonaisuutena hieman miinuksella, mutta esimerkiksi luomumaidon tuotanto on hieman kasvussa. Valmisteista juustojen vienti on ollut kasvussa, vaikkakin kiloissa määrät ovat edelleen pieniä. Samaan aikaan meijerituotteiden kulutus Suomessa on lievässä laskussa. Kotimaan kulutus aiheuttaakin hieman huolta, mutta samaan aikaan esimerkiksi välipalatuotteiden kulutus on kasvussa.

Juuston kulutuksen lasku ja tuontijuustojen suuri osuus kulutuksesta aiheuttavat alalle haasteita. Jos kotimaisen juustojen osuutta saataisiin nostettua ja vientiä lisättyä se helpottaisi tilannetta. Juuston merkitys johtuu siitä, että yhteen juustokiloon menee kymmenen kiloa maitoa, mikä korostaa juustojen merkitystä markkinoilla. Maidon tuotannossa hyvät satovuodet 2018-2019 näkyy valtakunnan keskiarvioissa keskituotoksen kasvuna ja maidon hyvinä pitoisuuksina sekä rasvassa että valkuaisessa.

Alueittain vuoden 2019 rehuissa on kuitenkin suuria vaihteluja niin määrän kuin laadun osalta. Tämä voi näkyä vielä merkittäväällä tavalla tilatasolla, kun kesän 2019 satoa käytetään ruokinnassa. Alkuvuoden 2019 maitomääriin voi vaikuttaa myös se, että lehmien tiinehtyvyydessä on ollut ongelmia, jolloin maidon tuotantomäärät ovat pysyneet korkealla.

Maidon tilityshinta on Suomessa pysynyt kuluneen vuoden aikana EU:n korkeimpana. EU:n keskihintaan verrattuna ero Suomen hyväksi on noin neljä senttiä, mikä kaventuu, kun otetaan huomioon Suomen korkeammat tuotantokustannukset. Suomessa tilityshinta on kuitenkin selvästi vakaampi kuin muissa EU-maissa. Vaikka hinta on liian alhainen, niin vakaus kuitenkin luo tiloille ennustettavuutta paremmin kuin nopeat ja suuret vaihtelut. Tässä osuuskuntapohjaisella yritys kentällä on ollut iso merkitys vakauden ylläpitäjänä.

EU-tasolla maitomäärien ennustetaan kasvavan tänä vuonna 0,5 % ja vuonna 2020 0,7 %. Jäsenmaiden välillä on kuitenkin suuria eroja. Samaan aikaan EU-tasolla maitotuotteiden kulutus on kasvussa tänä vuonna 0,5 % ja ensi vuoden ennuste on +0,3 %. Tämä antaa positiivista kokonaiskuvaa, vaikka Suomessa kulutus on lievässä laskussa. Koko maailman mittakaavassa maitotuotteiden ja myös muiden kotieläintuotteiden kulutus on hyvinkin voimakkaassa kasvussa (voi 20 %, nestemaito 17 %, naudanliha 12 %). Kasvu tulee suurelta osin kehittyvistä maista ja erityisesti Aasiasta.

Lomituslainsäädäntöön ei lyhyellä aikavälillä pystytä suuria muutoksia tekemään, koska joudutaan odottamaan komissiosta päätöksiä valtiontukisäädöksiin liittyen. Lainsäädäntöä tulee kuitenkin tarkastella, koska se vaatii muutoksia. Iso ongelma on osaavien lomittajien saaminen ja heidän työnkuvansa toimivaksi (etäisyydet, työajat yms.). Uudistuksessa on sekä valvottavaa että kehitettävää.

Lomituspäivien kokonaismäärä vähenee tasaisesti ja rakenteellisesti suurin lomituksen käyttäjäryhmä ovat maitotilat (yli 90 %). Lomittettavien tilojen ja lomaoikeutettujen määrän väheneminen johtaa siihen, että lomituspalveluyksikköjen määrää tullaan tarkastelemaan. Tämä tarkoittaa käytännössä niiden vähenemistä nykyisestä.

Maakuntauudistuksessa oli tulossa maakunnalliset yksiköt, mutta valmistelua tullaan maakuntauudistuksen kaatumisen jälkeen edelleen jatkamaan. Maakunnallinen malli ei välttämättä ole toimiva, koska kaikissa maakunnissa lomittettavien tilojen määrä ei ole riittävän suuri. Aikataulu on kuitenkin hidas, koska valtiontukisäädösten tarkastelu valmistuu vasta arviolta vuonna 2022. Tämä saattaa hidastaa lomituksen kehittämistä.

Päättäjien suuntaan viesti on, että budjetissa tulee varata riittävästi rahaa myös kehittämiseen pelkän lomituksen rahoituksen lisäksi. Lomituksen paikallisyksiköt voivat tehdä myös omasta aloitteestaan rakenteellisia muutoksia yksiköiden yhdistämiseksi ja/tai laajentamiseksi.

Aikataulujen viivästyminen on hankalaa lomituksen kehittämisen kannalta. Mikäli paikallisyksiköt joutuvat vain odottamaan tulevia muutoksia, jää kehittäminen tekemättä. Tämä heijastuu myös lomittajien rekrytointiin sekä pysyvyyteen. Sama tilanne on myös lomituksen käyttäjien suuntaan, jotka muutoinkin pohtivat tilojensa tulevaisuutta niin kannattavuuden kuin mm. jatkajakysymysten osalta. Tämän vuoksi tarvitaan tavalla tai toisella positiivista viestintää lomituksen jatkuvuudesta ja pitkäjänteisyydestä.

MTK:n osaamis- ja hyvinvointivaliokunta on menossa tapaamaan ministeri Krista Kiurua. Ministeri Kiuru on kertonut suunnitelmista järjestää lomitusta käsittelevän seminaarin sekä käynnistä maitotilalla.

Kansallisella nurmiohjelmalla on tavoitteena parantaa nurmien satotasojä, kehittää karkearehumarkkinoita, lisätä tilojen välistä yhteistyötä sekä kansallista nurmitutkimusta. Tässä tärkeää on, että tutkimusta tehdään kattavasti eri puolilla Suomea, jotta tutkimus vastaa alueellisiin tarpeisiin.

Mitään suuria muutoksia ei kansalliseen tukeen ole tulossa. Tältä vuodelta on jäämässä jonkin verran jakovaraa, jonka kohdetta ei ole vielä päätetty. Neuvottelut ovat vielä auki.

Eläintautirahaston perustaminen: Jos perustetaan, ei tulisi käyttää CAP:n rahastoa. On otettava huomioon eri tuotantosuuntien erilaisuus eläintautitilanteissa. Tämän vuoksi myös rahaston toiminta on mietittävä tarkkaan.

Eläinten hyvinvointilain uudistus, joka kariutui keväällä 2019 hallituksen hajottua. Tulossa lausunnoille aikaisintaan syksyllä 2020, todennäköisesti vasta keväällä 2021. Tilanne on pahasti vielä auki. Maitoalan olisi syytä pitää pää nyt kylmänä tässä tilanteessa, kun kuluttajien vaatimukset kasvavat. Alan on kuitenkin pystyttävä

vastaamaan näihin vaatimuksiin eikä profiloitua pelkästään vastustajana. Samaan aikaan on huolehdittava, että lainsäädännön valmistelu ja lopputulema on tuottajien kannalta järkevä ja hyväksyttävissä. Mikäli kustannuksia syntyy, on niistä saatava korvaus.

Keskustelu ilmastomuutoksesta jatkuu varmasti. MTK:n ilmasto-ohjelma on saanut hyvän vastaanoton niin Suomessa kuin EU:ssa. Seuraavaksi edetään kohti konkretiaa. Vähähiilisyystiekartat ovat tulossa TEM:n toimesta. On varsin selvää, ettei ruokaa voitaisi tuottaa täysin päästöttömästi. Viestin on oltava sellainen, että ruoka on välttämättömyyshyödyke, jolle joudutaan hyväksymään tietty määrä päästöjä, vaikka työtä tehdään niiden vähentämiseksi. Näkökulmaan on otettava mukaan myös päästöjen kompensointimahdollisuudet, joiden tehokkuudesta ei ole olemassa vielä mitään varmaa tietoa.

Uudessa CAP:ssa painopistettä siirretään Brysselistä jäsenmaille. Tavoitteita on yhdeksän, joihin kaikkiin tulee jäsenmaiden vastata omilla toimenpiteillään. CAP-valmistelu hidastui keväällä EU-parlamentti vaalien vuoksi ja myös komissio vaihtumisen vuoksi. Kansallisesti valmistelu on kuitenkin koko ajan edennyt. Brexit on viivästyttänyt rahoituskehityksistä (MFF) sopimista. MFF-ratkaisua ei Suomen puheenjohtajakaudella saada. Ratkaisu saattaa venyä mahdollisesti jopa Saksan kaudelle syksyyn 2020. Suomelle on erityisen tärkeä CAP:n II -pilari, jossa ovat maaseudun kehittämISRahat.

Luultavasti tulee kahden vuoden siirtymäaika. Uusi ohjelmakausi pääsee käyntiin vasta 2023, ehkä vasta 2024. Siirtymäkaudella on käytössä uudet rahat, mutta vanha ohjelma.

Viestintää tulee järjestössä kehittää ja sitä tulee tehdä kaikilla tasoilla järjestön sisäisestä viestinnästä ulkoi- seen ja myös jäsenten tekemää omaa viestintää. Jatkossa tullaan tekemään kotieläinkirjeitä ja ehkä maitokir- jeitä. Lisäksi some -kanavien käyttöä tullaan lisäämään ja tähän tarvitaan maatiloja mukaan. Lisäksi tulee lisätä mielipidekirjoitusten tekemistä.

Puutarhatuotanto – Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta

Itä- ja Keski-Suomen erikoiskasvivaliokunta edustaa laajasti vihannes-, juures- ja marjakasvien sekä perunan tuotantoa. Valiokunta kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa ja kävi laajasti läpi alaa koskettavia asioita. Niistä kooste alla.

Kansallisen tuen määräraha oli edellisvuotta pienempi ja kriisipaketin valmistelu sekä jako on keskusteluttanut. Kriisitukeen oikeutettujen kasvien luetteloa ei pidetä oikeudenmukaisena. Sen osalta ei kuitenkaan ole enää mitään tehtävissä, vaikka suurimmat vahingot tulivat kasvinviljelypuolelle.

Valtion budjetissa olevan määrärahan niukkuus näkyy puutarhapuolella tukitasojen laskuna erityisesti AB - alueella. Varastointituen laskenta-ajankohdat muuttuvat kolmesta kahteen päivään.

CAP -tuen osalta MTK:n tavoitteet ovat pysyneet ennallaan. Iso ongelma on kokonaisrahoitus johtuen EU- budjetista sekä jako I- ja II -pilarien välillä. Tukikaton osalta käydään edelleen keskustelua, millä tavoin siinä voidaan saada joustoa.

Päätöksentekoon vaikuttavat monet tekijät, kuten Suomen eduskuntavaalit ja EU:n parlamenttivaalit. Myös Suomen puheenjohtajuuskausi alkaa heinäkuun alusta, mikä tulee nopeasti eduskuntavaalien jälkeen, joten uusi hallitus, mikäli on saatu muodostettua, joutuu heti hoitamaan puheenjohtajamaan tehtäviä.

Turvepeltojen osalta sen määrittely on edelleen epäselvää. Tietty osa turvepelloista on joka tapauksessa hei- kosti viljeltävissä, jolloin niiden roolia tukipolitiikassa on syytä miettiä. Tukipolitiikassa on kaikkien päätösten osalta tehtävä tarkat vaikutusanalyysit, jottei tule yllättäviä seurauksia. Esimerkiksi tukien poistaminen pienem- miltä tiloilta ei välttämättä johda peltöjen siirtymiseen ns. aktiivitilojen käyttöön, koska pellon omistaja voi tehdä myös muunlaisia päätöksiä (esim. peltöjen metsittäminen).

Kasvinsuojeluaineiden lainsäädäntö etenee hyvin hitaasti ja minor use -lupien saanti on jatkuvasti vaikeutunut. Tämä aiheuttaa käytännön ongelmia tilatasolla erityisesti tuholaisten torjunnassa. Yhteistyötä Ruotsin kanssa selvitetään myös tiiviisti.

Marjapuolen tilannetta on käyty yhdessä HML:n kanssa ja haussa on sekä minor use- että hätälupia. EU:n tasolla katsotaan tapauskohtaisesti, mihin projekteihin Suomi voi lähteä mukaan, jotta Suomeen saataisiin

lupia käyttöön. Paljon tehdään kokeita valmisteilla, jotka eivät ole Suomessa rekisteröity lainkaan, jolloin niille ei voida hake Suomessa lupia. Nämä projektit vaativat myös taloudellisia resursseja sekä Tukesin myönteisen kannan, että he hyväksyvät hakemuksen pohjana olevat tutkimustiedot.

Hätäluvat tulevat käytännössä nopeasti sen jälkeen, kun pystytään sen tarve perustelemaan. Kesäkauden viljelyyn lähteminen on tänä vuonna riskialtista, kun tuholaiden torjuntamahdollisuuksia on vähennetty ja vähenevät edelleen. Sama ongelma on marja- ja vihannespuolella.

Tehoaineiden osalta kiellot koskettavat koko EU:n aluetta. Valmistajilta on tulossa uusia aineita, joilla voitaisiin korvata nykyisiä kieltoon tulevia ja tulleita aineita. Kasvitautilien osalta tilanne on helpompi kuin tuholaiden osalta. Uusien aineiden kehittäminen ja rekisteröinti kaikkiin jäsenmaihiin eri vyöhykkeille on kallista, minkä seurauksena valmistajat eivät hae rekisteröintiä pohjoisille vyöhykkeille.

On käyty keskustelua vyöhykerajojen poistamiseksi tai edes jollain tapaa joustavoittamiseksi. Tähän liittyy se, että Suomeen uuden tuotteen rekisteröinti maksaa merkittävästi enemmän kuin esimerkiksi Virossa. Myös Ruotsissa kustannus on alhaisempi. Luvan voisi ostaa esimerkiksi Virossa, mutta Suomessa tätä ei hyväksytä kelvolliseksi. Kun rekisteröinti on kallis ja myynti pientä, ei valmistaja hae rekisteröintiä. Tietty aineet pitäisikin saada isommalla alueella hyväksyttäväksi, jotta pohjoismaissa pienten käyttömäärien tarve voitaisiin mahdollistaa.

Muita valiokunnassa esille nostettuja asioita vuoden toisessa kokouksessa:

- Maatalousedunvalvonnan toimintasuunnitelma vuonna 2020.
- Kansallisen tuen valmistelu: varastointituen taso koko maassa, AB vs. C?
- Etelä-Suomen kansallisen tuen jatko 2020 jälkeen?
- Maaseutuhjelman muutosehdotus: uusia luomusitoumuksia ja pinta-alalisäykset mahdollisia 2020 – vuosi 2020 mennään pitkälti samoilla ehdoilla kuin tänä vuonna.
- Uusi ohjelmakausi alkaa aikaisintaan 2023, jopa 2024.
- MTK:n CAP2027 -lähtökohdat: rahoitus, yksinkertaistaminen, markkinat, nuoret.
- CAP27 keskeisiä kysymyksiä: mm. tuotannon säilyttäminen, tuotantoon sidotut tuet, tukikatto, kustannusperusteisuus, yksinkertaistaminen, Etelä-Suomen kansallinen tuki, siirtymäkauden järjestelyt.
- Maatalousuudistuksen aikataulu: rahoituskehys, neuvoston päätelmät, parlamentin käsittely, trilogit 2020 aikana(?), European Green Dealin vaikutusta ei vielä tiedetä (hiilineutraalius, ilmastolain aloite, kiertotalouden toimintasuunnitelma, saasteettomuusstrategia).
- Valiokuntien ja verkostojen CAP-valmistelu: omien sektoreiden käytännön toimenpiteet.
- Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt: maatalouden osuutta erittäin vaikea vähentää, peltomaan osuus 82 % ja kotieläinten 18 % (ruoansulatus ja lannan kaasut).
- Turvemaiden osuus päästöistä suuri – onko Suomessa mahdollista päästä hiilineutraaliin maatalouteen – pitää hyväksyä, että ruoan tuotannosta syntyy päästöjä.
- Hiilen sitominen maataloudessa – otettava huomioon puutarhatuotannon erityispiirteet.
- Kasvinsuojeluasiat: tuholaiden torjunta (porkkanakemppi, juuresten ja kaalikasvien tuholaiset, hätäluopien hakeminen), kasvunsäätteet (herne) ja peittäminen (herne ja härkäpapu).
- Kasvinsuojeluasiat: pohjoismaisen yhteistyö on mahdollista (mm. jäämäkokeet), viljelijät voivat rahoittaa vaadittavia tutkimuksia, hätäluvan maksimiaika on 120 vuorokautta, kasvinsuojelurekisteri uudistetaan vuoden 2020 aikana, jolloin mm. hakutoimintoa parannetaan ja hätäluvat sekä minor use -luvat tulevat rekisteriin (hätäluvan voi saada parissakin viikossa, mutta voi viedä kuukausiakin esim. talvella).

Luonnonmukainen tuotanto

Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunta otti kantaa luomusopimusten tekoon, luomutarkastuksiin, luomun rooliin ilmastomuutoksen hillinnässä ja elintarvikeviennissä sekä Luonnonvarakeskuksen suunnitelmiin Mikkelin Karilan tutkimusaseman säilyttämiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö ilmoitti joulukuun alussa, ettei vuonna 2019 tehdä uusia luonnonmukaisen tuotannon sopimuksia ja vanhoihin sopimuksiin ei pysty liittämään lisäaloja. Perusteeksi ilmoitettiin määrärahojen puute.

Luomutuotteiden myynti vähittäiskaupoissa on lisääntynyt 50 % vuodesta 2012, ja oli viime vuonna 309 miljoonaa euroa. Tuotannon täytyy kasvaa kysynnän mukana, muutoin alkanut positiivinen kehityskulku katkeaa.

ja hukkaamme tilaisuutemme. Kasvun taustalla on myös luomuviljelyyn kannustava tuki. Tuella on iso taloudellinen ja kannustava merkitys, jos halutaan saavuttaa valtio asettama luomualatavoite, 20 % viljelystä alasta vuoteen 2020 mennessä. Luomuviljelyala on nyt n. 15 % viljelystä alasta.

Ympäristöministeriön hallinnonalalta vesiensuojelutoimenpiteistä on jäämässä rahaa käyttämättä 45 milj. euroa. Ympäristöministeriö on laatimassa rahan käytölle uutta vesiensuojeluntehostamisohjelmaa vuosille 2019-2021. Maataloushallinnon puolella ympäristökorvausjärjestelmässä on 100 miljoonan rahoitusvaje, minkä takia uudet luomusopimuksetkin jäävät tekemättä.

IKS-luomuvaiokunta esittää määrärahoja siirrettävän ministeriöiden välillä siten että uusia luomusopimuksien tekoa voitaisiin jatkaa ja vanhoihin sopimuksiin voitaisiin liittää lisäaloja kuten hallitusohjelmassa oli sovittu. Tällöin välttyttäisiin uuden järjestelmän luomiselta ja saataisiin pidettyä kiinni jo kertaalleen sovituista asioista. Ellei lisärahoitusta saada, tulee 2019 alussa aloittaneen ruokaviraston osallistua talkoisiin vapauttamalla luomutilat valvontamaksuista ainakin niiden lohkojen osalta, joita viljellään ilman luomukorvausta.

Lisää lunta luomuviljelijöiden tupaan tarjosi Evira 18.12.2018 tiedotteellaan, jossa ilmoitettiin jatkossa tehtävän yllätystarkastuksia ilman ennakkovaroitusta. Tämä on suomalaiselle hallintokulttuurille vieras toimintapa, ja on omiaan lisäämään viljelijöiden turhautumista hallinnolliseen taakkaan. Varsinkaan kotieläintiloille ei tauti- ja elintarviketurvallisuuden sekä työturvallisuuden takia voi tulla ilmoittamatta.

Luomuvaiokunta toivoo tarkastuksiin löytyvän järkevän toimintatavan, joka ei kuormittaisi viljelijän arkea kohtuuttomasti.

Suomalainen luonnonmukainen tuotanto tarjoaa ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen sekä eläin- ja kasvilajien köyhtymisen pysäyttämiseen. Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen luomuvaiokunta korostaa kannotossaan suomalaisen luomupellon olevan hyvä hiilinielu. Luomuviljely pitää sisällään hyvät viljelykäytännöt, huomioi luonnon monimuotoisuuden ja viljelykierto pitää yllä maan hyvää kasvukuntoa, ympäristöystävällisyyttä. Biologiseen typensidontaan perustuva nurmiviljely on merkittävä hiilensitoja.

Hallituksella on nyt mahdollisuus tehdä niin ilmasto- kuin luonnon monimuotoisuustekoja. Tulevaan hallitusohjelmaan on kirjattava selkeä luomun kasvutavoite niin viljelyalassa kuin markkinoissa. Suomalaisen luomutuotteiden vientiä voidaan kasvattaa lisäämällä niiden tunnettavuutta kansainvälisillä markkinoilla.

Tavoitteiden saavuttamiseksi on varattava riittävä rahoitus. Rahoituksen on mahdollistettava uusien alojen ottamisen luomuviljelyyn. Luomun hyvää kehityskulkua ei tule katkaista.

Itä- ja Keski-Suomen MTK – liittojen luomuvaiokunnan kanta Karilan luomututkimukseen

Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen luomuvaiokunta pitää Luonnonvarakeskuksen Mikkeliissä sijaitsevan Karilan jo muutaman vuoden jatkunutta alasajoa erittäin huonona ratkaisuna Itä-Suomen luomutuotannon kehittämisen kannalta.

Luomuvaiokunta näkee, että Itä-Suomen luomutuotanto tarvitsee tutkimusta. Itä-Suomessa on suhteellisesti eniten luomupeltoa koko peltoalasta ja kasvu jatkuu. Tutkimuksen siirtäminen muualle Suomeen ei tue Itä-Suomen luomutuotantoa. Suomi on laaja maa, jonka eri osissa maalajit ja ilmasto-olosuhteet poikkeavat toisistaan. Peltojen koko, etäisyydet ja metsät sekä järvet luovat hyvin erilaiset olosuhteet, joilla on suuri vaikutus elinympäristöön. Se mikä sopii Länsi-Suomeen, ei sovi Itä-Suomeen.

Karila on tarjonnut erinomaiset lähtökohdat kehittää muun muassa Etelä-Savon luomuvihannestuotantoa, josta tulee suurin osa Suomen luomuvihanneksista. Alueella on ainutlaatuinen yhteistyöverkosto ja osaaminen, jota pitää edelleen kehittää myös tutkimuksen toimesta. Karilalla on mahdollisuus kehittää myös luomukotieläintuotantotutkimuksessa.

Järvi-Suomeen tehdään parhaillaan omaa ympäristö- ja ilmasto-ohjelmaa, jossa erityisesti nurmeen perustavalla luomukotieläintuotannolla on keskeinen asema viljelijöiden tulonmuodostuksessa. Luomututkimus edellyttää pitkäaikaisia tutkimussarjoja ja näitä voidaan kehittää yhdessä itäsuomalaisen luomuviljelijöiden kanssa. Karila on luonteva ja keskeinen paikka Itä-Suomen luomututkimukselle. Alasajon sijaan, vaiokunta näkee, Karilan kehittämisen välttämättömyyden kehitettäessä itäsuomalaista luomutuotantoa.

OSAAMINEN JA HYVINVOINTI

Itä- ja Keski-Suomen osaaminen ja hyvinvointivaliokunta

Valiokunta käsitteli kokouksessaan luonnonvara-alan koulutusta, opetussuunnitelmien sisältöjä, ilmastomuutosta koulutuksen näkökulmasta, MTK:n koulutusmateriaaleja ja mm. some-vaikuttamista.

MTK:n koulutusjohtaja Susanna Aro korosti yhteisvastuullisuutta, jolla hoidettaisiin luonnonvara-alan vetovoimaisuutta. Positiivisuus toimialalla kannustaa. Maatalousalan toimipisteiden väheneminen on realismia. Maatalouskoulutuksen tarjonnassa on esimerkiksi Itä-Suomessa huolestuttava kehitys. Metsätalouden kaikilla koulutustasoilla on vetovoimaisuutta hakijoiden määrällä mitattuna.

Luonnonvara-alan koulutus, kuten muutkin ammatilliset koulutukset, ovat reformin myötä siirtäneet oppimista enemmän työssäoppimiseen. Työpaikalla tehtävä työ on ollut jo pidempään maatalousalan koulutusta, mutta sielläkin reformi tuo muutosta.

MTK:n ympäristölupauksilla on selkeä yhteys maatalouden koulutukseen. Oppimisvaatimukset toimialalla lisääntyvät jatkuvasti. Sosiaaliset taidot ovat luonnonvara-alalla merkityksellisiä sekä oman ammatti-identiteetin rakentaminen ja työhön suhtautuminen ovat tärkeitä taitoja maatilayrittämisessä.

Osaamisen ennakointiryhmän työssä on noussut esiin, että uutta yrittäjyyttä nousee esiin entisen ja uuden rajapintoihin. Susanna Aro kertoi Tarvaalan kampuksella olevan mahdollisuuksia opetuksen murtamiseen siten, että Tarvaalassa voitaisiin tehdä uutta suuntaa yhteistyöllä ja olla edelläkävijöitä rajat ja rakenteet ylittävissä toiminnassa. Uudistusta on toki jo tapahtunut maatalous ja luonnonvara-alalla ja se on ollut poikkeusteellistä.

Keskustelussa nousi esiin toive, että työssäoppimisen osalta tunnistettaisiin paremmin tilan olosuhteet. Alueilta, joilta oma luonnonvara-alan koulutus on poistunut, on tehtävä oppilashankinnan markkinointia muiden oppilaitosten taholta.

Koulutuksen sisällön kartoitus on antanut tietoa koulutuksen ja työelämän kohtaavuudesta. Valmistuneilla on teoreettinen tieto, tiedon hankinta ja kansainvälisyysosaaminen hyvällä tasolla työelämän vaatimuksiin nähden. Työelämän tarpeiden ja osaamisen välillä eroa on sen sijaan ollut itsenäisen työskentelyn ja käytännön taidoissa sekä sosiaalisen toiminnan ja verkostoissa toimimiseen kohdalla.

Opetussuunnitelma uudistetaan viiden vuoden välein. Suunnitelmatyössä olisi huomioitava työelämän tarpeet viiden vuoden päähän. Opiskelijoiden työelämässä tarvittavaa osaamista painotetaan ja opsin perusteella opintojen sisällöt tuotetaan osaamistavoitteiden mukaisiksi.

Keskusteltiin sisällön suunnittelun ja tavoitteiden asetannan vaikeudesta. Sosiaaliset ja verkostoitumisen taidot ovat tulevaisuudessakin entistä tärkeämpiä. Toimialan tulee tulla toimeen koko yhteiskunnan kanssa kuunnellen ja keskustellen ja siihen tarvitaan kokonaisuuden hallintaa, joka sisältää biologisen ja taloudellisen osaamisen. Oleellisen ja epäolennaisen erottaminen toisistaan on myös yritystoiminnassa oleellista.

Agrologin tutkinto on laaja-alainen ja, joidenkin mielestä tarvittaisiin enemmän keskittymistä ja laaja-alaisuuden karsintaa. Koulutuksen rajaaminen toisi syvällistä tietoa opiskelijalle. Valiokunnan mielestä se ei ole mahdollista tulevaisuuden maaseudun yrittäjällä.

Sosiaalisten tietojen tärkeyttä valiokunta puolsi ja perusteli sitä alati muuttuvalla toimintaympäristöllä. Opiskelijoiden näkemyksen rakentaminen tulevaisuuden haasteita varten on tärkeää jo opintovaiheessa. Visiointikyky on merkityksellinen taito ja johtaminen sekä omien kykyjen tunnistamisen ovat tulevaisuuden maatilayrittäjän kannalta tärkeitä. Ongelmanratkaisutaidot ovat tulevaisuuden osaamistarpeita. Maatalousalan käytännön tuntemus ja siihen harjaantuminen on perusta, jolla toimialatuntemus kasvaa. Keskustelussa nousi esiin myös näkemys, jossa korostettiin itsetuntemukseen ja hallita omaa työtä yrittäjänä.

Ilmastonmuutoksen osalta maa- ja metsätalous on ratkaisu. Ilmastonmuutos on hyvä huomioida tulevaisuuden opetuksessa tästä juuri tästä näkökulmasta.

Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston osalta kerrottiin Green care -opiskelumahdollisuudesta ja laaja-alaisesta tutkinnosta, jonka voi ottaa tukemaan opiskelijan ammattitaidon laajuutta. Yhteinen kampus on selkeä voimavara ja erinomainen perusta, jolle on hyvä rakentaa toiminnallista ja opiskelija- ja koulutusyhteistyötä. Lisäksi mm. kestävä gastronomian opintokokonaisuus on toteutettu yhteistyössä. Samalla keskusteltiin ruuantuotannon eettisyyden osalta opintojen sisällöistä ja useiden koulutusalojen sisältävän ruokateemaa.

Valiokunta keskusteli myös MTK koululaismateriaalista, sen uudistamisen tarpeista ja olisiko siinä yhteistyön paikka ammatillisen oppilaitosten kanssa? Nykyaikaiset välineet, some ja kohtaaminen maataloilla kaipaa resursseja. Maaseudulla olisi ammatillaisia elävästä elämästä yhteistyökumppaneiksi. Koulujen oppimateriaalit, esimerkkinä liikkuva koulu, jossa erialojen osaajat vievät terveiset oppilaitoksiin, tässä tapauksessa liikuntalajien kanssa.

Tilastoja

Työterveyshuoltoon liittyneet 2017-2019, Lähde: Mela.

Työterveyshuoltoon liittyneet		2017			2018			2019		
Koko maa		59184	21026	35,5 %	57038	19558	34,3 %	55239	18051	32,7 %
Asuinkunta	Maakunta	MYEL	TTH	liitt-%	MYEL	TTH	liitt-%	MYEL	TTH	liitt-%
Lukumäärätietoja ei ole ilmoitettu kunnissa, joissa työterveyshuoltoon liittyneitä on alle 3.										
Enonkoski	E-Savo	72	22	30,6 %	73	20	27,4 %	71	21	30 %
Heinävesi	E-Savo			1,1 %	86	10	11,6 %	78	9	12 %
Hirvensalmi	E-Savo	102	44	43,1 %	97	43	44,3 %	90	39	43 %
Joroinen	E-Savo	190	46	24,2 %	180	48	26,7 %	175	45	26 %
Juva	E-Savo	327	129	39,4 %	315	123	39,0 %	302	119	39 %
Kangasniemi	E-Savo	214	78	36,4 %	211	78	37,0 %	194	72	37 %
Mikkeli	E-Savo	580	235	40,5 %	559	224	40,1 %	544	207	38 %
Mäntyharju	E-Savo	157	55	35,0 %	146	49	33,6 %	143	48	34 %
Pertunmaa	E-Savo	95	45	47,4 %	87	39	44,8 %	81	39	48 %
Pieksämäki	E-Savo	280	58	20,7 %	264	56	21,2 %	251	54	22 %
Puumala	E-Savo	120	56	46,7 %	118	53	44,9 %	113	51	45 %
Rantasalmi	E-Savo	221	106	48,0 %	200	99	49,5 %	193	95	49 %
Savonlinna	E-Savo	427	159	37,2 %	411	149	36,3 %	393	140	36 %
Sulkava	E-Savo	136	44	32,4 %	127	40	31,5 %	119	39	33 %
Etelä-Savo		3013	1078	35,8 %	2874	1031	35,9 %	2747	978	36 %
Etelä-Savon ELY-keskus		3013	1078	35,8 %	2874	1031	35,9 %	2747	978	36 %

ELINKEINOPOLITIikka JA YRITTÄJYYS

Itä- ja Keski-Suomen elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta

Elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta kokoontui kaksi kertaa, joista toinen etäkokouksena Teams-järjestelmän kautta.

Ensimmäisen kokouksen teemana oli maaseutumatkailu. Kimmo Aalto MTK:sta kertoi Grüne Woche -viikon palautteesta, tuloksissa korostuivat luonto, hiljaisuus (rauha), ihmiset, järvet ja maisema. Maaseutumatkailuyrittäjille säännöllisesti tehtävästä suhdannekyselystä käy ilmi, että kotimaisten vapaa-ajan matkailijoiden osalta 47 % yrityksistä arvioi kysynnän kasvavan vuonna 2019 edellisestä vuodesta ja 40 % arvioi kysynnän pysyvän vähintään ennallaan. Ulkomaisten vapaa-ajan matkailijoiden osalta yli puolet (53%) yrityksistä arvioi kysynnän kasvavan ja neljännes arvioi kysynnän pysyvän vähintään ennallaan. Onnistumiseen tarvitaan oman markkinoinnin ja myyntikanavien lisäksi (ml. sähköiset kanavat) yhteismarkkinoinnin vahvistamista ja myyntikanavien hyödyntämistä.

Valiokunta totesi, että yritystasolla haasteita ovat kannattavuus ja käyttöaste, tuotteistaminen ja hinnoittelu, myynti ja myyntikanavien valinta ja hallinta, ml. some. Myös asiakkaiden odotuksiin vastaaminen ja investoinnit koetaan haasteeksi. Kuten muillakin yrittäjillä, yrittäjän ajankäyttö ja töiden priorisointi, oma hyvinvointi ja jakaminen ja työnjako koetaan myös haasteeksi.

Valiokunta käsitteli kokouksessa myös verotuksen muutoksia, maa- ja metsätalouden harjoittajien veroilmoitusten palautuspäivä oli ensimmäistä kertaa huhtikuun alussa. Arvonlisäveroilmoitus ja energiaveronpalautushakemus täytyi kuitenkin olla jätettynä verottajalle viimeistään 28.2. Valiokunta totesi, että veroilmoituksia tekevillä yrittäjillä on edelleen hyvin lyhyt työsesonki ja pelkona on, ettei kaikkia asiakkaita ehditä hoitamaan määräaikaan.

Valiokunta käsitteli myös kevään eduskuntavaaleja ja totesi ilolla, että jokaisessa neljässä maakunnassa on MTK:n jäseniä kansanedustajaehdokkaana. Liitot järjestivät sekä omia vaalipaneelleja ja Pohjois-Savossa tapahtuma järjestettiin yhteistyössä Savon Yrittäjien kanssa. MTK:n eduskuntavaaliohjelma nosti esille jäsenistön kannalta tärkeimmät asiat, joihin uusi eduskunta voi vaikuttaa.

Valiokunnan etäkokouksessa valmisteltiin vuoden 2020 tapahtumia. MTK tulee järjestämään vuonna 2020 koulutusta yhdistysten yrittäjä- ja ympäristövastaaville eri puolilla Suomea. Aihealueet sivuavat toisiaan, joten siksi yhteinen koulutus on suunnitteilla. Siinä tulee olemaan molemmille yhteinen osuus ja eriytetty kiinnostuksen mukaisesti. Tässä vaiheessa on tärkeää muistuttaa yhdistyksiä, että oman yhdistyksen järjestäytymiskokouksessa valitaan yrittäjävastaava ja ympäristövastaava ja kerrotaan heille tulevasta koulutuksesta.

Maatalousyrittäjän työnantajakoulutusta on mahdollista järjestää edullisesti alueella MTK-koulutuksen kanssa. Joulukuussa 2019 Kuopiossa järjestettyyn koulutukseen osallistui viljelijöitä myös Etelä-Savosta ja Pohjois-Karjalasta.

Valiokunta toivoi keskustelussaan vaikuttamista Ely-keskusten suuntaan ja poliittisiin päättäjiin. Haastetta alueelliseen vaikuttamiseen valiokuntana tuo se, että jokaisessa maakunnassa on oma Ely-keskus ja alueella on kolme vaalipiiriä. Myös yhteistyötä yrittäjäjärjestöjen suuntaan pohdittiin, tällä hetkellä siinä on MTK-liittojen välillä eroja, osa tekee jo nyt tiivistä yhteistyötä yrittäjäjärjestön kanssa.

Valiokunta toivoi maaseudun yrittäjyydestä viestimistä entistä tehokkaammin, esimerkiksi yksityisteiden merkitysten kautta. Valiokunta keskusteli kuntien avustuksista yritysten kesätyöntekijöiden palkkaukseen. Valiokunta sai myös katsauksen nettiportaalien tilanteesta ja totesi, että uudet portaalit ovat työtä helpottavia, mutta ihmiset ovat hitaita muuttamaan.

MAASEUTUNUORTEN TOIMINTA

Maaseunuorten valiokunta

Elintarviketurvallisuus ei ole kauppatavaraa – maaseutunuorten kannanotto

Kaikki ovat uutisista voineet nähdä, kuinka Brasiliassa ovat tulossa maapallon keuhkoiksi kutsutut Amazonin sademetsät. Metsäpalojen syynä pidetään Brasilian vastuutonta maankäyttöpolitiikkaa ja erityisesti maataloutta, jonka tieltä raivataan metsää laidun- ja viljelymaaksi.

Brasilian valtion johto on systemaattisesti vähätellyt metsäpalojen aiheuttamia vahinkoja. Metsien tuhoamisen lisäksi uuden presidentin myötä maassa on mm. vapautettu maataloudessa käytettävien lääkkeiden ja erilaisten kemikaalien käyttöä.

Myös maataloustuotteiden alkuperän jäljitettävyyden kyseenalaista ja sen myötä väärinkäytöksiä on paljastunut Brasiliassa toistuvasti. Kaikki tämä on johtanut elintarviketurvallisuuden vaarantumiseen.

Euroopan unioni näyttää sulkeneen silmänsä Brasilian toimilta hyväksyessään Etelä-Amerikan maiden kanssa neuvotellun Mercosur -sopimuksen. Sen myötä EU:n voitaisiin tuoda elintarvikkeita, joiden tuottaminen on laitonta Suomessa. Kuluttajien oikeus turvallisiin elintarvikkeisiin unohdettiin sopimuksen myötä.

MTK-Etelä-Savon maaseutunuoret vaativat, että Suomen toimiessa EU-puheenjohtajamaana se nostaa tehdyn sopimuksen uuteen käsittelyyn. Sopimus tulee purkaa, jos ja kun näyttää siltä, että Brasilia ei kunnioita kansainvälisiä ilmastopäätöksiä eikä osoita välittävänsä elintarvikkeiden turvallisuudesta.

Vuoden 2019 toiminta

Maaseutunuorten toimintaa Etelä-Savossa vuonna 2019 luotsasi maaseutunuorten valiokunta puheenjohtajanaan Hanna Lokonen Ristiinasta ja varapuheenjohtajana Jarkko Parkkinen Mikkelistä. Valiokunta kokoontui neljä kertaa. Lisäksi Itä- ja Keski-Suomen liittojen maaseutunuolet pitivät yllä tiivistä yhteistyötä. Maaseutunuorten toiminnasta vastasivat ostopalveluna Hanna Lokonen sekä Savonlinnan seudulla Jenni Vattulainen.

Alkuvuodesta maaseutunuolet osallistuivat valtakunnallisiin tapahtumiin mm. Tahkolla Kuusenkaristajaisiin ja Helsingissä Kevätparlamenttiin.

13.4 Nuorille järjestettiin teatteripäivät, joiden sponsorina toimi LähiTapiola Savo-Karjala. Tapahtuma järjestettiin yhtä aikaa Mikkeliissä ja Savonlinnassa ja se keräsi mukavasti osallistujia. Mikkelin teatterissa oli esityksenä Veljeni Leijonamieli ja Savonlinnan teatterin esitys puolestaan Iso paha susi.

29.5 Mäntyharjulla nuoret järjestivät vanhainkodissa tapahtuman, jossa yhdessä vanhusten kanssa istutettiin hyötykasveja kasvusäkkeihin kasvamaan. Tapahtuman järjestelyissä päävastuu oli paikallisilla maaseutunuoilla.

5.7 Järjestettiin yhteiskuljetus ja majoitus Oripäähän. Ohjelmassa oli Okra messut ja illalla keskusliiton järjestämät illamat nuorille.

Elokuussa nuoret olivat hyvin näkyvillä eri tapahtumissa niin Joroisten Elävä Maaseutu-messuilla, Kangasniemen Elomessuilla kuin Savonlinnan Elonkorjuutapahtumassakin. Edellä mainitun Savonlinnan toritapahtuman yhteydessä nuoret keräsivät jälleen polkutraktoreita yhdessä yritysten ja yhdistysten kanssa, ja ne luovutettiin alueen päiväkoteihin tapahtuman jälkeen.

Nuoret osallistuivat myös MTK:n syysparlamenttiin, joka oli tänä vuonna 7.-9.11 Nurmeksessa Bomban kylpylähotellissa.

Syysmyrsky tapahtuma järjestettiin Mikkeliissä 30.11. Ohjelmassa oli ensin ruokailu Bistro Holvissa ja sen jälkeen oli vuorossa pakuhuone peli Truescape Roomsien tiloissa. Savonlinnan tapahtuma jouduttiin perumaan vähäisen osanottajamäärän vuoksi.

Lisäksi perinteiset joulutulet syttyivät 20.12 joka puolella Etelä-Savoa.

KULUTTAJATYÖ

Kuluttajatyövaliokunta

Kuluttajatyövaliokunta kokoontui kaksi kertaa, joista toinen etäkokouksena Teams-järjestelmän kautta. Ensimmäisen kokouksessaan valiokunta käsitteli kuluttajatyöstrategian edistymistä MTK:ssa edellisenä vuonna tehdyn aloitteen pohjalta.

Kokousvieraana ollut MTK:n ruoka-asiamies Anni-Mari Syväniemi kertoi, että talven aikana MTK:n Kohti uutta vuosisataa -strategiasta on kerätty kuluttajatyöasioita. Syväniemi muistutti, että kymmenen viimeisen vuoden aikana on tapahtunut todella paljon. Viljelijät kertovat nykyään työstään somessa ja suomalaisen ruuan arvostus on korkealla. Lähiruokamarkkinat ovat kasvussa, esim. Rekojen myynnin arvioidaan olevan noin 40 miljoonaa euroa vuodessa.

Huoltovarmuuskeskustelua ei ollut laajassa mitassa kymmenen vuotta sitten. Samaan aikaan suurella osaa kuluttajista ei ole mitään ymmärrystä ruuantuotannosta. Anni-Mari Syväniemi kertoi, että MTK on mukana Viikissä järjestettävällä Ruokaketju -kurssilla, koska vain osa opiskelijoista on edes käynyt joskus maatilalla. Yrittäjä -yhteistyö tuo maatilat mukaan Yrittäjäliiniin tämän vuoden aikana.

Suomalaisen ruuan päivää vietettiin ensimmäistä kertaa 4.9. Monella kaupalla oli elo-syyskuun vaihteessa lähiruoka-asiaa, koska tarjontaa on hyvin. Valiokunta keskusteli isojen elintarvikeyritysten saamisesta mukaan. Keskusliitto hoitaa kontaktoinnin isoihin yrityksiin.

Valiokunta tutustui myös MTK:n kuluttajatyömateriaaliin ja antoi niistä kehitysehdotuksia. Valiokunta totesi, että yhteydenpito kuluttajatyöasioissa keskusliitosta maakuntiin on hajanaista ja satunnaista ja hyvin nopealla aikataululla toteutettavaa, mikä ei ole mahdollista yhdistysten toimintojen puitteissa. Valiokunta toivoi selkeää toiminnan vuosikelloa.

Toisessa kokouksessaan valiokunta pohjusti tulevaa vuotta. Maatilaoppaiden tilauslinkki on jo käytössä Pohjois-Karjalassa ja se on mahdollista saada myös muille alueille. Valiokunta keskusteli tavoista, jolla tilauslinkistä voi kertoa opettajille.

Osa yhdistyksistä on jo jakanut Ruokaa -kirjan kouluille. Osa on jakanut yhden kirjan/koulu ja joissakin kouluun on jaettu oppilasryhmän verran kirjoja, joita opettaja käyttää sekä yläkoulussa että lukiossa. Yhdistyksiä on hyvä kannustaa kirjojen jakamiseen, jos se on vielä vaiheessa.

Valiokunta muistutti keskustelussaan metsänhoitoyhdistyksen mukaan ottamisesta kuluttajatyöhön, sillä moni kuluttaja on vieraantunut metsän käytöstä aivan, kuten nykyaikaisesta maataloudestakin. Valiokunta kiitteli maaseutunuorten kuluttajatemppauksia ja totesi, että niiden järjestämistä tulee edelleen tukea.

Valiokunta kaipasi koulutusta sekä yhdistysten kuluttajavastaaville että uusille maatilaoppaille. Kuluttajavastaavien koulutuksesta toivottiin valtakunnallista sihteerien koulutuksen tavoin, että siihen voisi osallistua myös etänä ja tarvittaessa katsomaan esitykset jälkikäteen, jos ajankohta ei sovi. Uutta maatilaoppaiden koulutusta kokeillaan järjestää Itä-Suomen alueelle kevättalvella.

Valiokunta päätti kartoittaa yhdistysten kuluttajatemppaukset vuonna 2019 lyhyen kyselyn avulla.

METSÄTALOUS JA PUUMARKKINAT SUOMESSA VUONNA 2019

(Kalle Karttunen, Tutkimuspäällikkö, MTK metsälinja)

Metsäteollisuuden noususuhdanne vaihtui laskusuuntaan

Suomen talous hiipui vuonna 2019 ja talouskasvuennusteita alennettiin loppuvuodesta myös tuleville vuosille. BKT:n kasvu oli valtiovarainministeriön mukaan noin 1,5 prosenttia vuodelle 2019. Maailmanmarkkinoiden hidastuminen aiheuttaa välittömästi viennistä riippuvaiselle Suomelle takapakkia markkinoilla. Ennustelaitokset ovatkin alentaneet ennusteitaan vuodelle 2020 (BKT ennusteet 0,5 - 1,5%). Maailmanmarkkinoilla oli epävarmuutta etenkin Yhdysvaltain ja Kiinan välisistä tullikiistoista sekä Britannian BREXITistä johtuen. Lisäksi levottomuutta on aiheuttanut Lähi-Idän kiristynyt tilanne. Toisaalta epävarmuuksista huolimatta maailmantaloudessa ei ole tapahtunut mitään suurta käännettä, vaan kysymys on enemmänkin normaalista suhdanteen heikkenemisestä.

Suomessa toimivan metsäteollisuuden noususuhdanne vaihtui laskusuuntaan. Taustalla on maailmanmarkkinahintojen lasku, joka johtuu sekä kysynnän hidastumisesta päämarkkina-alueilla että yltarjonnasta. Sellun hinnanlasku on ollut jyrkkä, mutta näyttää loiventuneen loppuvuodesta. Paperi- ja kartonkilaatujen hinnat ovat myös laskeneet pitkin vuotta, eikä hinnanlaskussa ole vielä viitteitä kääntymisestä. Sahatavaramarkkinoiden taustalla on kysynnän hiipumisen lisäksi enemmänkin yltarjontatilanne, johtuen Euroopan myrsky- ja hyönteistuhojen vaikutuksesta. Sahatavaroiden hinnat ovat olleet Euroopassa laskussa loppuvuotta kohden.

Tavaravienti Suomesta on vaisua Euroopan talousnäkymien säilyessä epävarmoina. Suomen vientikysynnän kasvu hidastuu vuonna 2019. Suomen tärkeimmistä vientimarkkinoista Saksan talouden kasvu on hidastunut. Myös muun muassa Ruotsin teollisuuden uusien tilausten suunta oli laskeva. Vientiteollisuuden näkymät eivät ole merkittävästi heikentyneet, mutta tavaraviennin kasvu jää vaatimattomaksi. Suomessa yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu ansiotason nousun sekä korkean työllisyyden tukemana. Toisaalta talouskasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu voivat asteittain heikentää työllisyyden kasvua. Kotimaan asuinrakennusinvestoinnit supistuivat. Suhdanneherkät rakennusinvestoinnit ovat lähinnä teollisuusrakennusinvestointien ja julkisten palvelurakennusinvestointien kasvun varassa.

Yhdysvaltojen talous jatkoi sen sijaan hyvässä vireessä. Talouden kasvu on ollut nopeaa vahvan kotimaisen kysynnän ja työllisyyden vetämänä. Yhdysvaltain keskuspankki kevensi elokuussa rahapolitiikkaa vastaavasti hidastuvaan inflaatioon ja talouskasvuun yleensä. Yhdysvaltojen ja Kiinan välinen kauppakonflikti sekä

maailmantalouden yleinen talouskehityksen heikentyminen ovat hidastaneet yleisesti maailmankaupan kasvua. Euroopan talousalueeseen liittyi keskeisenä epävarmuustekijänä Britannian BREXIT. Britannian ero EU:sta vahvistui vuoden 2020 puolella.

Suomessa toimivan metsäteollisuuden markkinatilanne kehittyi kokonaisuutena alavireisesti loppuvuotta kohden. Toisaalta puun käyttö pysyi edelleen korkealla tasolla. Negatiivista ilmapiiriä lisäsi joulukuussa Korkeimman hallinto-oikeuden KHO:n päätös hylätä ympäristölupa Finnpulpin biotuotetehtaan rakentamiseksi Kuopioon. Tämän arvioitiin pahimmillaan tarkoittavan vastaavien sellutehdasinvestointien loppumista sisävesialueiden äärellä. Myönteisenä investointihankkeena Metsä Group ilmoitti aloittavansa valmistella Kemiin uutta biotuotetehdasta.

Metsäteollisuuden tuotanto hiipui loppuvuotta kohden. Suurimpana pudotuksena oli paperituotannon pieneminen yli 10%:ia edelliseen vuoteen verrattuna kolmannen kvartaalin loppuun mennessä. PTT:n ennusteen mukaan paperin kysyntä laskee reipasta vauhtia ja kapasiteettia saatetaan sulkea myös Suomessa. Kokonaisuutena metsäteollisuustuotanto oli vähentynyt yli 8%:ia edelliseen vuoteen verrattuna perustuen metsäteollisuuden tilastointiin vuoden 2019 kolmannen kvartaalin loppuun mennessä.

Suomen toimintaympäristön kilpailukykyisyys on heikentynyt puuta jalostavalle teollisuudelle loppuvuotta kohden. Kartongin tuotannossa ei ollut kuitenkaan suuria muutoksia edelliseen vuoteen. Sellun tuotanto kasvoi edelleen hieman vuoden 2019 aikana. Kartonki- ja selluteollisuudessa kapasiteetti oli käytännössä täyskäytössä. Paino- ja kirjoituspaperin kysynnän supistumisen myötä tuotanto on vähentynyt vuoden 2019 aikana merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna.

Suomessa toimivan massa- ja paperiteollisuuden kannattavuutta on heikentänyt hintojen pieneneminen. Sellun vientimäärä Suomesta on edelleen kasvanut hieman edellisvuodesta. Sellun maailmanmarkkinahinnat pienivät vuoden aikana noin 30%:ia. Paperin vientimäärän ennustettiin PTT:n toimesta vähenevän 5%:a vuoden 2019 aikana, mutta vähennys näyttäisi olevan vielä suurempi loppuvuoden kehityksen perusteella. Kartongin osalta vientimäärät ennustettiin pientä vähenemistä. Paperin ja kartongin hinnat ovat pienentyneet loppuvuotta kohden muutamien lajien kohdalla jopa toistakymmentä prosenttia.

Sahatavara- ja vanerituotanto laskee vain muutaman prosentin PTT:n mukaan vuonna 2019, jossa taustalla on tuotannon rajoitukset. Sahatavaran vientiä on rasittanut yltärinta, joka johtuu sekä Keski-Euroopan hyönteis- ja myrskytuhoista että Venäjän lisääntyneestä sahatavaran viennistä Eurooppaan. Sahatavaran vientimäärän ennustettiin PTT:n mukaan jopa hieman kasvavan vuonna 2019 vahvan alkuvuoden johdosta. Sahatavaran keskimääräinen vientihinta oli tippunut keskimäärin n.7%:ia 2019 lokakuun loppuun mennessä. Suomen sahateollisuuden kilpailukyky onkin heikentynyt loppuvuottako kohden merkittävästi. Sahatavaran viennin supistumisessa merkittävin tekijä on ollut Keski-Euroopan tukkoiset markkinat. Vanerin osalta ei ole ollut suuria muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

Puukaupat romahtivat edellisvuodesta, mutta hakkuut säilyivät kohtuullisella tasolla

Puukauppa romahti verrattuna edelliseen ennätykselliseen puukauppa vuoteen 2018. Tukkipuun kysyntä hiipui kuitupuuta enemmän. Yksityismetsien puukauppamäärä oli kaikkiaan 36,3 miljoonaa kuutiometriä. Se oli 29 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Pystykauppojen osuus puukaupasta oli noin 83 prosenttia. Tukiin myynnit yksityismetsistä vähenivät 39 prosenttia edellisvuodesta. Kuitu yksityismetsistä myytiin 20 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Hakkuumäärä ei vähentynyt läheskään yhtä paljon kuin puukauppa. Vuoden 2019 hakkuumäärä yksityismetsistä oli yhteensä 52,4 milj.m³. Vuoden 2019 markkinahakkuut olivat 62,8 (vuonna 2018 67,2) miljoonaa kuutiometriä. Hakkuut vähenivät siten seitsemän prosenttia vuodesta 2018. Tukiin hakkuut vähenivät kymmenen ja kuidun hakkuut neljä prosenttia vuodesta 2018. Hakkuut kohdistuivatkin enemmän harvennusmetsiin.

Hankintahakkuiden määrä kasvoi yksitoista prosenttia vuodesta 2018, ja niiden osuus yksityismetsien hakkuista oli viime vuonna 17 prosenttia. Yhtiöiden ja Metsähallituksen metsien hakkuut olivat noin 10 miljoonaa kuutiometriä ja vähenivät viisi prosenttia edellisvuodesta. Vuoden 2019 markkinahakkuista oli tukkipuuta 25,9 ja kuitupuuta 36,9 miljoonaa kuutiometriä. Energiapuun kysyntä on parantunut viime vuoden aikana.

Puukaupan hiipumisesta ja kohtuullisen korkeasta hakkuumäärästä johtuen teollisuuden pystyvarastot vähenivät 6 milj.m³ pienemmiksi kuin vuotta aiemmin. Pystyvarastot olivat 19 milj.m³, jotka ovat toisaalta edelleen

kaksinkertaiset verrattuna vuoden 2015 tilanteeseen. Metsäteollisuus onkin pitänyt viime vuodet kohtuullisen korkeaa pystyvarastoa, jonka purkaminen noususuhdanteen jälkeen on käynnistynyt.

Puun hinta laski keskimäärin 5 prosenttia vuodesta 2018

Vuonna 2019 koko maan keskimääräiset kantohinnat pystykaupoissa ja muutosprosentit edellisvuoteen verrattuna olivat seuraavat: mäntytukki 56,5 €/m³ (-6,7%), kuusitukki 59,9 €/m³ (-6,9%), koivutukki 43,9/ €/m³ (-4,3%), mäntykuitu 17,6 €/m³ (+0,4%), kuusikuitu 19,5 €/m³ (-0,4%) ja koivukuitu 16,8 €/m³ (-0,5%). Vuonna 2019 keskimääräinen nimellinen kantohintataso laski 4,7 prosenttia edellisvuodesta.

LIITON KOKOUKSET

MTK-Etelä-Savon sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Pieksämäellä Kanttilasalissa 10.4.2019. Kokouksen puheenjohtajana toimi Noora Ruuth Mikkelistä. Kokous myönsi johtokunnalle ja toiminnanjohtajalle vastuuvapauden vuoden 2018 tileistä. MTK-Etelä-Savon tilinpäätös vuodelta 2018 oli alijäämäinen 2 764,89 € ja taseen loppusumma 741 529,44 €. Kokoukseen osallistui yhteensä 36 virallista kokousedustajaa. MTK:n puheenvuoron kokouksessa piti toiminnanjohtaja Antti Sahi.

Sääntömääräinen syyskokous pidettiin Savonlinnassa Ravintola Paviljongilla 4.12.2019. Kokouksen puheenjohtajana toimi Sari Saari-Muhonen Savonlinnasta.

MTK:n puheenvuoron kokouksessa piti vilja-asiamies Max Schulman. Syyskokoukseen osallistui 36 virallista kokousedustajaa. Liiton johtokunnassa valittiin jatkamaan vuosina 2020-2022 Hannu Auvinen Sulkavalta, Juha Liukkonen Kangasniemeltä ja Jouni Paunonen Juvalta. Uutena johtokuntaan valittiin Virpi Valkosen tilalle Marisa Hukkanen Rantasalmelta. MTK:n valtuuskuntaan vuosille 2020-2021 valittiin varsinaisena jäsenenä jatkamaan Anna Siiriäinen Hirvensalmelta ja varajäsenenä Katri Nissinen Sulkavalta.

LIITON TALOUS

MTK-Etelä-Savon taloudessa merkittävimmät vuosittain toistuvat kuluerät ovat liiton jäsenmaksu keskusliitolle (40 % kuluista), luottamus- ja toimihenkilöiden palkat ja palkkiot sivukuluineen (31 %), ostopalvelut keskusliitolta (5,8 %) sekä luottamus- ja toimihenkilöiden matkakulut (4,2 %, osa siirtyi vuoden 2020 puolelle).

Tilinpäätöksessä huomioitavia poikkeamia budjetista on kuvattu alla. Osa niistä johtuu siitä, että tilikartta on muuttunut vuoden 2019 talousarvion ja tilinpäätöksen laadinnan välillä johtuen uudesta kirjanpito-ohjelmasta. Tästä on seurannut tilien yhdistämisistä ja kohdentumisten muutoksia:

Tuotot, varsinainen toiminta

- 3010 laskutuksia yhdistyksiltä luottamushenkilöpäivästä, kuluna tilillä 4553
- 3020 LähiTapiolan riskienhallintakorvaus, aiemmin tilillä 7201
- 3049 Kelan korvauksia sairauspäivärahoina, kauttalaskutusta MTK (toimihenkilöiden tarvikkeet, vaali-ilmoitukset) sekä IKS maito- ja erikoiskasvivaliokuntien kauttalaskutusta

Henkilöstökulut, palkat ja palkkiot + luottamushenkilöiden matkakulut

- 4120 ja 4423 luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia siirtyi vuoden 2020 puolelle noin 4 000 euroa

Kokoukset

- 4432, budjetoitu yläkanttiin

Toimistokulut

- 4466 sisältää Suonentiedon kirjanpito- ja taloushallintopalvelut
- 4475 budjetoitu aiemmin 4479, budjetoitu myös yläkanttiin (toimistosihteerin ostopalvelut MTK)

Muut varsinaisen toiminnan kulut

- 4513 Järjestö-Juhdan säilytys autohallissa, vuokra
- 4549 tuotevastuuvakuutus maksettu liiton taholta, ei laskutettu normaaliin tapaan yhdistyksiä + EU-avustajavakuutuksen ylityksen liitto-osuus
- 4560 vaali-ilmoituksia, jotka laskutettu MTK:lta tili 3049
- 4599 budjetoitu yläkanttiin (maaseutunuorten kuluja + tilikartan muutos)

Varainhankinnan tuotot

- 7201 LähiTapiolan jäsenmaksu aiemmin, nyt jaettu riskienhallintakorvauksena tilille 3020 ja jäsenmaksuna tilille 7219
- 7219 LähiTapiolan jäsenmaksuosuus aiemmin tili 7201

Yleisavustukset

- tili 8690 Etelä-Savon maataloustuottajain säätiön kohdeavustus 2 500 euroa, joka maksettu yksityisenä rahoitusosuutena Mikkelin kehitysyhtiön Miksein FOOWI -ruokavientihankkeelle, menotili 4599

Vuoden 2019 tuloslaskelma on edellisen jälkeen 25 689,59 euroa ylijäämäinen. Taseen loppusumma on 736 882,44 €, josta omaa pääomaa on 366 979,66 € (50 %). Taseen loppusumma pieneni 4 647,00 € vuodesta 2018. Oma pääoma kasvoi tilikauden ylijäämän verran. Taseen loppusumman pieneneminen johtui lyhytaikaisten velkojen pienenemisestä säätiöltä ja yhdistyksiltä edellä kerrotulla tavalla. Nämä velat on sijoitettu lyhentämättöminä MTK:n liittotilille ja niitä ei käytetä liiton toimintaan.

Tulopuolella merkittävin tekijä on tuottajayhdistysten jäsenmaksu liitolle, joka kattoi 91 % kuluista vuonna 2019. Loput kuluista katettiin yhteisöjäsenmaksuilla, säätiön avustuksilla ja keskusliitolta saatavilla vuokratuotoilla. Liiton jäsenmaksun määräytymisessä MTK:lle on merkille pantavaa Etelä-Savon vahva metsätalous. Verratuna liittoihin, joilla on vastaava määrä peltoalaa tai jopa enemmän, on Etelä-Savon jäsenmaksu noin 20 000 € korkeampi johtuen merkittävistä metsätalouden tuloista. Vuonna 2019 liiton jäsenmaksu keskusliitolle pysyi ennallaan ollen 134 763,00 euroa.

Talouteen vaikuttavat tekijät

Liiton taloutta on pystytty viime vuosina tasapainottamaan jäsenmaksujen korotusten sekä kulujen karsimisen avulla. Tämä on toisaalta tarkoittanut pienemmällä henkilöstöllä toimimista.

Yhdistysten taloudellisen tilanteen huomioiden jäsenmaksujen korotukset niille ovat olleet kuitenkin hyvin maltillisia tai niitä ei ole tehty lainkaan. Vuodelle 2016 korotusta tehtiin 2,23 %, mutta vuosille 2017 ja 2018 jäsenmaksuja ei korotettu. Myös vuoden 2019 jäsenmaksut säilytettiin ennallaan. Käytännössä liiton saama jäsenmaksu putoaa hieman vuonna 2019 johtuen MTK-Kangaslammin lakkauttamisesta ja sen jäsenten siirtymisestä Pohjois-Savon puolelle MTK-Leppävirran jäseniksi.

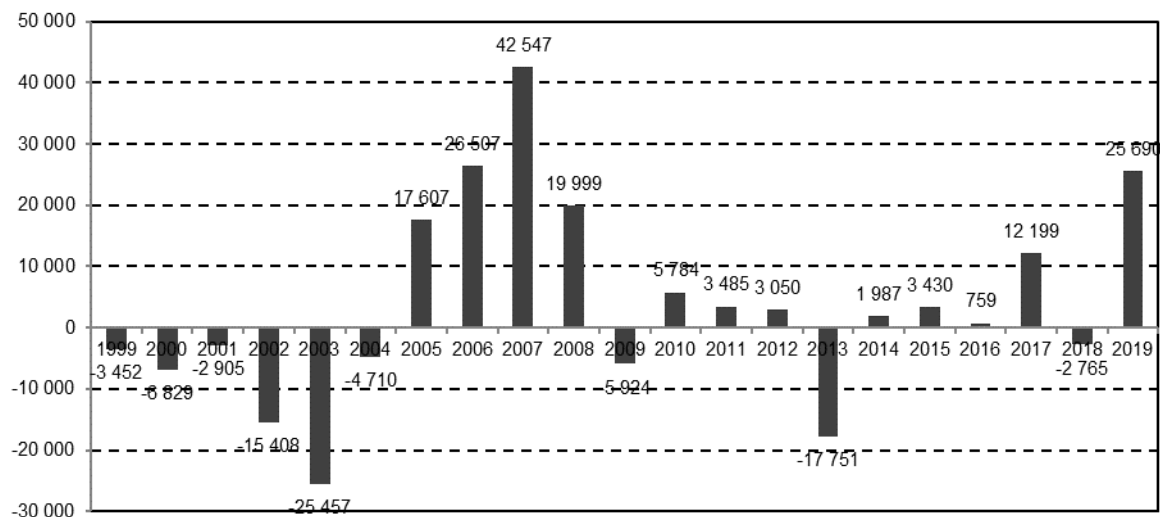
Yhteensä liiton käyttöön jäävä jäsenmaksu oli 168 520 € (yhdistyksiltä kerätystä jäsenmaksusta vähennettynä keskusliitolle maksettava jäsenmaksu). Vuonna 2019 liitolla oli käytettävissä jäsentilaa kohti 63 € ja jäsentä kohti 25 € jäsenmaksuja.

Yhdistysten tärkein maksukykyyn vaikuttava tekijä on järjestäytymisaste ja sitä kautta jäsenmaksuperusteena oleva pellon määrä rekisterissä. Vuonna 2002 tehty jäsenrekisterin päivitys toi rekisteriin lähes 12 000 hehtaaria kadoksissa ollutta peltoa. Vastaava päivitys tehtiin vuosina 2004, 2005, 2007, 2009 sekä vuosina 2012 ja 2014. Vuonna 2016 jäsenrekisterin päivitys jätettiin yhdistysten tehtäväksi suoraan kuntien yhteistoiminta-alueiden kautta. Tämän jälkeen päivityksiä on tehty yhdistysten aktiivisuudesta riippuen. Ilman jäsenrekisterin päivitystä ei sen enempää yhdistysten omaa kuin liiton rahoitus pohjaa ja sitä kautta toimintaa voida turvata.

Maatalouden lopettaminen ja peltojen siirtyminen pois viljelystä tai vuokralle aiheuttavat jatkuvaa rekisteritietojen päivitystarvetta. Maksukykyssä on toisaalta eroja yhdistysten välillä. Vain osittain jäsenmaksunsa maksaneiden osalta on huomioita yhdistyslaki, jonka mukaan kaikkia jäseniä tulee kohdella tasapuolisesti. Tällöin kokonaan jäsenmaksunsa maksaneet jäsenet ovat eriarvoisessa asemassa vain osan maksustaan maksaneisiin nähden.

Järjestöremontin myötä tarvitaan edelleen ajantasaiset pinta-alatiedot jäsentiloilta, koska keskusliitolta liiton saama jäsenmaksuosuus on riippuvainen liiton alueelta kerättävästä edunvalvontamaksusta. Tämän vuoksi jäsenrekisteri tulee pitää ajan tasalla.

MTK-Etelä-Savon tilikauden tulos vuosina 1999-2019

ARVIO TALOUDEN TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vuoden 2019 tilinpäätös osoittaa edellisten vuosien tapaan, että liiton toiminnassa ei ole ylimääräisiä taloudellisia resursseja. Tämän myötä pienetkin ylimääräiset kulut näkyvät välittömästi alijäämänä. Käytännössä jokainen kuluja aiheuttava päätös, riippumatta sen euromääräisesti suuruudesta, joudutaan harkitsemaan huolellisesti suhteessa sen tuottamaan hyötyyn. Liiton nykyisiä resursseja ei ole enää varaa vähentää ilman, että se vaikuttaa välittömästi sen toimintakykyyn.

Verrattaessa MTK-Etelä-Savon kulurakennetta muihin MTK-liittoihin, voidaan toimintaa pitää varsin tehokkaana. Samaan aikaan on kuitenkin muistettava, että edunvalvonta ei voi perustua pelkästään säästämiseen ja kulujen minimointiin. Edunvalvontaa ei voida tehdä ilman taloudellisia resursseja.

Vuoden 2019 tilinpäätös ei muuta liiton taloudellista tilannetta. Erityisen suurta epävarmuutta liiton ja yhdistysten talouteen aiheuttaa edelleen MTK:n järjestöuudistus metsänhoitoyhdistysten tultua MTK:n jäseniksi vuoden 2015 alusta alkaen. Tämä tarkoittaa käytännössä, että nykyiset tuottajayhdistysten jäsenet voivat hakeutua MTK:n jäseneksi myös metsänhoitoyhdistyksen kautta. Vuoden 2021 alusta voimaan astuvan järjestöremontin myötä tähän toivotaan korjausta, kun MTK:n valtuuskunnan linjauksen mukaisesti maatilan, jolla on hallinnassaan peltoa, tulisi maksaa jäsenmaksua myös sen osalta vaikkei olisikaan MTK-yhdistyksen jäsen, vaan ainoastaan metsänhoitoyhdistyksen jäsen. Tätä kirjoittaessa on kuitenkin edelleen epäselvää, tuleeko tämä toteutumaan vai onko ns. vapaamatkustaminen mahdollista.

Vuoden 2019 osalta yhdistysten keräämä jäsenmaksu kasvoi noin 4 500 euroa, ja myös kertymäprosentti nousi hieman. Vaikka kokonaiskertymä kasvoi, yhdistysten väliset erot ovat varsin suuria.

Niissä yhdistyksissä, joissa on tehty jäsenmaksujen korotuksia jäsenille, on talous saatu kohtuullisen hyvin käännettyä parempaan suuntaan. Osassa yhdistyksissä ilman merkittäviä päätöksiä jäsenmaksujen osalta tullaan talouden osalta olemaan jo lähivuosina merkittävässä vaikeuksissa. Erityisen ongelmallinen tilanne on niissä yhdistyksissä, joilla on kiinteistöomaisuutta, joka ei tuota mitään.

Järjestössä saatiin vuoden 2015 aikaan liikkeelle keskustelua järjestöuudistuksen taloudellisista vaikutuksista MTK-yhdistysten ja sitä kautta liittojen talouteen. Tätä seuraamaa on asetettu MTK:n valtuuskunnan toimesta mm. Pysyvä taloustyöryhmä. Vuonna 2016 tätä työtä tukemaan keskusliitto aloitti ns. järjestöremontin valmistelun, jolla haetaan keinoja turvaamaan jäsenille tasapuolisen edunvalvonnan turvaaminen koko maassa.

Järjestöuudistuksen lähtökohtana on pidetty sitä, että nykyiset MTK-yhdistysten jäsenet jatkaisivat sekä tuottajayhdistyksen että metsänhoitoyhdistyksen jäseninä. Käytännössä puhtaiden metsätilojen osalta tämä ei kuitenkaan tule toteutumaan, vaan osa niistä valitsee pelkästään metsänhoitoyhdistysten jäsenyyden. Myös maataloutta harjoittavia tiloja on siirtynyt pelkästään mhy:n jäseniksi, mutta tätä on onneksi tapahtunut vain vähäisessä määrin.

MTK-yhdistysten talous on rakentunut vuosikymmenten aikana jäsenmaksun varaan, jota kerätään perusmaksun, peltomaksun ja metsämaksun kautta. Erityisesti Etelä-Savossa, jossa metsällä on suuri merkitys ja jäsentiloilla merkittävä metsäala, tämä on johtanut tilanteeseen, jossa metsän kautta kerättävän jäsenmaksun merkitys on suuri. Suurimmillaan yksittäisen MTK-yhdistyksen jäsenmaksuista tulee metsähehtaareista noin 40 % ja pienimmilläänkin noin 10 %. Koko liiton alueella jäsenten metsän kautta maksama jäsenmaksu yhdistyksille on noin 25 % niiden kokonaisjäsenmaksukertymästä.

Järjestöremontin myötä MTK-yhdistys kerää jäseniltään vain omaan toimintaansa tarvittavan jäsenmaksun. MTK-yhdistykset eivät jatkossa maksa liitolle jäsenmaksua, vaan liiton saama rahoitus tulee keskusliiton kautta. MTK-yhdistysten jäsenet maksavat yhdistyksen jäsenmaksun lisäksi keskusliitolle ns. edunvalvontamaksua ja keskusliitto palauttaa liitoille tästä summasta sen osan, mikä on kerätty ko. liiton alueelta. Jatkossa MTK:n valtuuskunta päättää edunvalvontamaksun tasosta ja saatujen maksujen jyvittämisestä liitoille. Tällä liiton saamalla summalla on sen järjestettävä oma toimintansa.

Tilannetta hankaloittaa edelleen se, että osa metsänhoitoyhdistyksistä on asettanut erittäin alhaisen jäsenmaksutason. Joissain metsänhoitoyhdistyksissä on asetettu kiinteä jäsenmaksu, joka on vain joitain kymmeniä euroja, metsäalasta riippumatta. Metsänhoitoyhdistysten talous rakentuu suurelta osin niiden harjoittaman liiketoiminnan varaan, jolloin jäsenmaksut jäsenmaksun merkitys ei nouse kovin suureksi. Onneksi suurimassa osaa Etelä-Savoa metsänhoitoyhdistykset ovat valinneet hehtaaripohjaisen jäsenmaksun.

Jäsenmaksujen osalta järjestöremonttiin liittyvä sääntömuutos ei tuo suoraan muutosta liiton taloudelliseen tilanteeseen. Kun kehitys näyttää siltä, että maatalous siirtyy länteen ja lounaaseen ja tilamäärä alueellamme laskee, ei ilman valtuuskunnan päätöstä rahoituksen osoittamisesta muilla perusteilla tule liiton taloudellinen asema muuttumaan. Itse asiassa omat mahdollisuutemme vaikuttaa liitolle tulevaan jäsenmaksuun vähenevät, kun päätösvalta siitä siirtyy kokonaan keskusliiton valtuuskunnalle (edunvalvontamaksun taso, perusteet ja jakotapa). Yhdistyksillä säilyy edelleen päätösvalta liiton menoista ja toiminnasta, vaikka ne eivät maksa liitolle jäsenmaksua. Tässä mielessä uudistus on liiton näkökulmasta kulunutta termiä käyttäen haastava.

Yhdistysten talouteen esitetty muutos voi tuoda helpotusta riippuen siitä, mille tasolle ne asettavat oman jäsenmaksunsa ja, mikä tulee olemaan jäsenmäärän kehitys.

MTK:n suurimpia ongelmia on, että sen taloudellista tilannetta ei tarkastella kokonaisuutena. Kun taloudellinen tilanne tarkoittaa samaa kuin kyky tehdä edunvalvontatyötä, ei järjestössä myöskään ole kyetty katsomaan sen edunvalvontakykyä kokonaisuutena. Keskusliiton talous on erittäin vahva, erityisesti sen taseen osalta. MTK-liittojen taloudellinen toimintakyky vaihtelee erittäin voimakkaasti. Nykyisellä mallilla jäsenet ovat epätasaa-arvoisessa asemassa saamiensa edunvalvontapalveluiden osalta.

Osaltaan liiton tulevaan talouteen tullee vaikuttamaan liiton jäseninä olevien tuottajayhdistysten tulevat päätökset jäsenyyden siirtymisistä naapuriliittoihin. Valtioneuvoston tekemä päätös maakuntajaosta siirtää Heinäveden Pohjois-Karjalan maakuntaan ja Joroisen Pohjois-Savon maakuntaan. Tämän johdosta ko. kuntien alueella toimivat MTK-yhdistykset joutuvat harkitsemaan liiton vaihtoa ja MTK-Heinävesi onkin jo tehnyt päätöksen erota MTK-Etelä-Savon jäsenyydestä ja liittyä MTK-Pohjois-Karjalan jäseneksi. Lisäksi MTK-Kangaslampi lakkautti itsensä ja sen jäsenet siirtyivät MTK-Leppävirran jäseniksi, joka kuuluu MTK-Pohjois-Savoon. Mikäli kaikki em. yhdistykset vaihtavat liittoa, tarkoittaa se noin 11 % pudotusta liiton alueelta kerättäviin jäsenmaksuihin.

Liiton itsenäisen toiminnan jatkumiselle ei taloudellisessa mielessä ole vielä lähivuosina esteitä, mutta toiminnan tason ylläpitäminen sisältää suuria haasteita. Liiton toimistopalvelut on järjestetty siten, että MTK on palkanut MTK:n metsälinjan kenttäorganisaation palvelukseen toimistosihteerin, jonka työpiste on Mikkeliissä. MTK-Etelä-Savo ostaa keskusliitolta toimistosihteeripalveluja siten, että hänen työaikansa jakaantuu 60 % MTK:lle ja 40 % MTK-Etelä-Savolle. Tällä tavoin turvataan toimistopalvelujen saatavuus sekä yhdistysten ja jäsenten saama palvelu liitolta.

KATSAUS TULEVAAN

MTK-Etelä-Savon tulevaisuuden haasteena tulee olemaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä toimintaan käytävissä olevien resurssien ja edunvalvonnan lisääntyvien tarpeiden yhteensovittaminen. MTK:n edunvalvonta maakuntatasolla on jo pitkään ollut laaja-alaista maaseudun edunvalvontaa sisältäen niin maaseudulla yrittämiseen kuin asumiseen liittyvät asiat. Kokonaisvaltainen maaseudun edunvalvonta on jäsentenkin kannalta välttämätöntä, jotta yleiset elämisen ja yrittämisen mahdollisuudet maaseudulla voidaan turvata. Tämä tarkoittaa usein toimintaa, johon ei ole saatavissa uusia taloudellisia tai henkilöstöresursseja vaan entistä enemmän joudutaan miettimään toiminnan painopisteitä, mutta samalla myös ottamaan entistä enemmän irti nykyisistä resursseista.

Maakuntauudistuksen kaaduttua, varautuminen uudenlaiseen edunvalvonnan kenttään voitiin todeta päättyneeksi. Toimintaa jatketaan nyt valtaosin aiempaan tapaan, mutta samalla tarkkaan seuraten, mitä mahdollisia muita muutoksia on tulossa niin valtakunnan kuin maakunta- ja kuntatasolla.

MTK-Etelä-Savon jäsenkunnan rungon muodostavat edelleen ja vielä pitkään päätoimiset maatilatalouden harjoittajat. Jäsenkunta kuitenkin muuttuu entistä moninaisemmaksi yritystoiminnan kirjon kasvaessa ja sitä kautta edunvalvontatarpeiden lisääntyessä. Perinteisen maatalouden edunvalvonnan haasteeksi nousee jäsenten väliset jopa ristiriitaiset edunvalvontatarpeet johtuen tilojen ja yrittäjien erilaisista elinkaaren vaiheista yrittäjien ikääntyessä ja riippuen siitä, onko yrityksiin jatkajaa vai ei. Myös erilaiset strategiset valinnat maatilayritysten kehittämisen suhteen voivat johtaa edunvalvontatarpeiden erilaistumiseen yritysten välillä.

Puhtaita maaseudun edunvalvojatahoja ei MTK:n ohella muita ole. Muiden toimijoiden osalta tilanne on se, että ne ovat joko valinneet kapean sektorin toiminta-alueekseen ja/tai toimivat palveluiden myyjinä. MTK:n valtakunnallinen strateginen valinta on, että se tarjoaa jäsenilleen kaiken kattavaa edunvalvontaa. Samanlaisesti ei kuitenkaan ole huolehdittu riittävän hyvin siihen tarvittavista voimavaroista. Mikäli tähän ei saada korjausta lähivuosina, ei järjestö pysty lunastamaan antamaansa lupaa kaiken kattavasta edunvalvontapalvelusta jäsenilleen. Järjestöremontin nimellä kulkeva uudistus pyrkii osaltaan vastaamaan tähän haasteeseen.

Yhtenä haasteena on suurten ikäluokkien siirtyminen myös maatilataloudessa eläkkeelle. Tässä yhteydessä tuotannolliset resurssit olisi mahdollisuuksien mukaan saatava siirrettyä jatkavien yrittäjien käyttöön ja jatkavat yrittäjät liittymään ja pysymään MTK:n jäseniksi. Mikäli tässä murroksessa jäsenyys järjestöön katkeaa, tulee se näkymään liitto- ja maakuntatason edunvalvonnan merkittävänä heikkenemisenä, jopa loppumisena. Tämä yksinkertaisesti siitä syystä, että niin yhdistys- kuin liittotason toiminta on riippuvaista jäsenmaksutuloista ja ilman jäsenmaksutuloja toiminnalla ei ole taloudellista pohjaa.

Keskusliiton ja myös metsänhoitoyhdistysten osalta tilanne on erilainen, koska ne eivät ole samalla tavoin riippuvaisia jäsenmaksutuloista. Keskusliiton toiminnasta jäsenmaksutuloilla katetaan vain noin viidesosa. Kääntäen ilmaistuna voidaan sanoa, että jäsenen sijoittamaa yhtä euroa kohti järjestö sijoittaa viisi euroa edunvalvontaan. Keskusliiton tapa hoitaa talouttaan on toisaalta ymmärrettävä, mutta onko tuloksena se, että jonkun ajan kuluttua sillä on satojen miljoonien tase, muttei yhtään jäsentä eikä paikallistason toimintaa kuin osassa maata?

Järjestön harjoittaman edunvalvonnan tulevaisuuden haasteena on sen organisaation toiminnan tehokkuus. Tämä tarkoittaa sitä, pystyykö tuottajayhdistys palvelemaan jäseniään, liitto tuottajayhdistyksiä ja keskusliitto liittoja tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Jäsen on yhdistyksen asiakas, yhdistys liiton asiakas ja liitto keskusliiton asiakas. Näiden asiakkuuksien hoitaminen niin, että asiakas on tyytyväinen, ratkaisee hyvin pitkälti järjestön tulevaisuuden. Tällä hetkellä asiakastyytyväisyys ei ole niin korkealla tasolla kuin sen tulisi olla. Tehokkuutta ei tule kuitenkaan mitata esim. henkilöstömäärällä tai puhtaasti rahassa, vaan jäsenten tyytyväisyydellä.

MTK:n toiminta koostuu kolmesta tasosta: kuntatason tuottajayhdistyksistä, maakuntatason liitoista ja valtakunnallisesta keskusliitosta. Tuottajayhdistykset toimivat pääosin yhden kunnan alueella, mutta kuntarakenteessa tapahtuvat muutokset ovat muodostaneet tilanteita, joissa yhden kunnan alueella voi toimia useampia tuottajayhdistyksiä.

MTK –liitot tekevät kokonaisvaltaista maaseudun edunvalvontaa, johon kuuluu kaikki järjestön jäsenten elämään vaikuttavien asioiden hoitaminen. Tämä ns. 360 asteen palvelulupaus jäsenille tekee järjestön työstä erittäin haasteellista.

Onko tällainen kaiken kattava toimintatapa järkevä vai pitäisikö edunvalvontaa priorisoida tai valita edunvalvonnallisia painopisteitä vaikkapa vuosittain? Edunvalvontaorganisaation ongelmana on kuitenkin, että se ei voi valita jäsenten edunvalvontatarpeita. Järjestöllä voi olla vuosittain vaihtuvia teemoja, joita nostetaan muuta toimintaa enemmän esille, mutta jäsenkunnan jokapäiväiset edunvalvontatarpeet tulee hoitaa kaikissa olosuhteissa. Muutoin jäsen tekee käänteisen priorisoinnin MTK:n jäsenmaksulle.

Itä-Suomen yhteistyö

Itä-Suomen alueella toimivat MTK-liitot ovat tehneet yhteistyötä jo pitkään. Käytännössä tämä on tarkoittanut yhteisiä valiokuntia, toimihenkilöiden ja luottamushenkilöiden tapaamisia ja kokouksia, yhdessä laadittuja lausuntoja ja kirjelmiä sekä esityksiä mm. keskusliitolle ja ministeriöille. Yhteistyö on perustunut ja lähtenyt liikkeelle asialähtöisesti eli on hoidettu edunvalvonnallisia asioita yhdessä, kun on nähty, että yhdessä tehden on mahdollista saada parempia tuloksia aikaiseksi. Toinen keskeinen syy on ollut päällekkäisten töiden välttämisen eli ei kannata tehdä jotakin asiaa neljää kertaa, kun sen voi tehdä yhdessä yhden kerran.

Aiemmin metsänomistajaliiton kanssa tehty yhteistyö on järjestöuudistuksen myötä tehostunut. Tätä on edesauttanut merkittävästi se, että MTK:n metsälinjan kenttätöitä tekevät henkilöt tulivat vuoden 2015 aikana samaan toimistoon MTK-Etelä-Savon kanssa. Eriyksen merkittävää yhteistyö on ollut maankäyttöön ja ympäristöön liittyvissä kysymyksissä sekä lisäksi erilaisten maakunnallisten ohjelmien laadinnassa. Yhteistoiminta-eli on perustettu MTK-Etelä-Savon, metsänhoitoyhdistysten ja MTK:n metsälinjan yhteinen Etelä-Savon metsävaliokunta vuoden 2015 alussa.

MTK-ETELÄ-SAVON LUOTTAMUSHENKILÖT 2020

MTK-Etelä-Savon johtokunta 2020

Jouni Paunonen, Juva
puheenjohtaja
040 565 2491
paunola@elisanet.fi

Hannu Auvinen, Sulkava
050 588 2920
hannu.auvinen@sulkava.fi

Pasi Häkkinen, Mikkeli
050 517 4723
pasi.hakkinen@hotmail.com

Sanna Hämäläinen, Savonlinna
varapuheenjohtaja
050 410 9497
kuusikkopirtti@gmail.com

Mervi Kervinen, Heinävesi
040 512 8659
kervisme@gmail.com

Kimmo Laamanen, Punkaharju
044 209 7959
laamanen.kimmo@gmail.com

Juha Liukkonen, Kangasniemi
0400 785 725
juha.aulis@gmail.com

Riina Pöyry, Ristiina
050 533 5041
riina.poyry8@gmail.com

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
0400 259 621
anna.siiriainen@gmail.com

Marisa Hukkanen, Rantasalmi
040 588 9520
marisa.hukkanen@gmail.com

Taneli Pajunen, maaseutunuorten edustaja
050 370 1587
taneli.pajunen@gmail.com

Eero Taskinen, Joroinen
0400 266 988
eero.taskinen@pp.inet.fi

MTK:n valtuuskunnan jäsenet (liiton puheenjohtajan lisäksi)

Otto Makkonen, Savonlinna
0400 679 528
otto@vaahermaki.com

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
0400 259 621
anna.siiriainen@gmail.com

Liiton edustajat Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen yhteisissä valiokunnissa (Etelä-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo)
Työvaliokunta (liiton oma valiokunta)

Jouni Paunonen, Juva	040 565 2491
Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 533 5041
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959

Erikoiskasvivaliokunta

Esa Aholainen, Joroinen	050 308 8571
Antti Vauhkonen, Mikkeli	050 363 7949

Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys

Pasi Häkkinen, Mikkeli	050 517 4723
Kimmo Ihalainen, Joroinen	0400 184 712
Vesa Kekkonen, veroasiantuntija	040 832 7168

Jäsenpalveluvaliokunta

Hannu Auvinen, Sulkava	050 588 2920
Vesa Kallio	040 527 1039

Kuluttajatyöryhmä

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi	0400 259 621
Jukka Leikkonen, MTK kuluttajatyöryhmä	0400 929 866

Lihavaliokunta

Jukka Nousiainen, Savonlinna	0440 549 252
Paavo Sävilammi, Kangasniemi	050 379 7479
Otto Makkonen, Savonlinna	0400 679 528

Luomuvaiokunta

Mervi Kervinen, Heinävesi	040 512 8659
Marisa Hukkanen	040 588 9520

Maaseutunuorten valiokunta (liiton oma valiokunta)

Hanna Lokonen pj, Ristiina	050 303 6508
Jarkko Parkkinen vpj., Mikkeli	040 544 5402
Tiina Kohonen, Mäntyharju	040 514 2946
Ville Korhonen, Juva	0400 635 142
Tero Lahikainen, Kangasniemi	050 372 4822
Anne Manninen, Pieksämäki	0400 243 866
Mikko Tiainen, Savonlinna	044 330 4366
Minna Kekkonen, Mikkeli	044 327 1430
Mirjami Pitkonen, Savonlinna	050 381 1134
Taneli Pajunen, johtokunnan edustaja	050 370 1587

Maitovaliokunta

Juha Liukkonen, Kangasniemi	0400 785 725
Taneli Pajunen, Mikkeli	050 370 1587

Osaaminen ja hyvinvointi

Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 410 9497
Riina Pöyry, Ristiina	050 533 5041

Peltokasvivaliokunta

Yrjö Ehrnrooth, Mikkeli	0400 824 731
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959

Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta

Petri Pekonen, Mikkeli	040 358 7639
Juha Liukkonen, Kangasniemi	0400 785 725

Etelä-Savon metsävaliokunta

Jouni Paunonen, Juva	040 565 2491
Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 410 9497
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959
Vesa Kallio	040 527 1039

JÄSENEDET

Maaseudun elinkeinotoiminnan ja elämisen edellytysten turvaamiseksi tehtävä edunvalvonta on järjestön ensisijainen ja tärkein tehtävä. Edunvalvontaa täydentävillä jäseneduilla järjestö tarjoaa jäsenilleen merkittäviä taloudellisia etuja. Suurin osa jäseneduista on keskusliiton neuvottelemia valtakunnallisia etuja, mutta MTK-Etelä-Savolla on tarjottavanaan myös omia jäsenetuja. Jäsenetujen tärkein tehtävä on tarjota jäsenkunnalle helppo tapa hankkia tuotteita ja palveluja edulliseen hintaan ja asettaa näin painetta yleistä kustannustason nousua kohtaan. Tämä auttaa myös yksittäistä jäsentä, joka kilpailuttaa eri palveluntarjoajia.

MTK Hankinnat - MTK:n jäsenedut uudistuivat vuoden 2020 alussa – www.mtkhankinnat.fi

MTK yhdisti maatalousyrittäjä- ja metsänomistajajäsenten ostovoiman ja neuvotteli paremmat jäsenetusopimukset ja edullisemmat hinnat jäsenilleen.

MTK- ja mhy-jäsenenä saat alennuksia mm. henkilö- ja pakettiautoista, teollisuustuotteista, työkaluista, koneista ja huonekaluista. Jäsenedut ovat kokonaan yhteistyökumppanien rahoittamat.

Jäsenen kannalta jäsenetujen käyttö säilyy ennallaan. Tuotteen myyjä tarkistaa henkilön MTK- tai mhy-jäsenyyden etua myöntäessään. Saat edut käyttöösi, kun olet maksanut MTK- tai mhy-jäsenmaksusi. Jotkut edut saa käyttöönsä vain Y-tunnuksella.

Aluksi uusia jäsenetuja on kymmenkunta, mutta tavoitteena on saada jäsenten käyttöön ainakin 20 uutta taloudellisesti merkittävää ja yritystoimintaa tukevaa jäsenetua hyödyntämällä pohjoismaista yhteisvolyyymiä.

MTK-Etelä-Savon jäsenten omat jäsenedut, www.mtk.fi/liitot/etelasavo/jasenedut

- Suonentieto
- Suur-Savon Sähkön sähkösovimus
- Woikosken kaasut ja pullot
- PK-Renkaan renkaat
- Tuovi tuotevirtakirjanpito